

საქართველო

ეროვნული თავისუფლების ბრძოლა — პიროვნული თავისუფლებისათვის
პიროვნული თავისუფლების ბრძოლა — ეროვნული თავისუფლებისათვის
ეროვნული თავისუფლებისათვის

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის სამშაბათობით №3 (1704) 19 - 25 იანვარი, 1999წ. ● ღირსი 50 თეთრი

რეზაზ მიშველაძე ეროვნება „ქართველი“ დაასამარხეს

მე-2 გვერდი

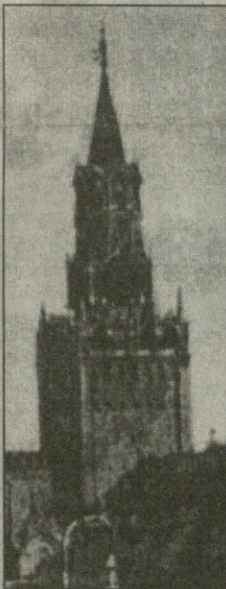
ჯემალ გამახარია:
დღევანდელი
ხელისუფლება
არა მარტო
ანტიქართულია,
არამედ
უნიგნურიც...

მე-1 გვერდი

საქართველოში ნითელი გადატრიალება გზადდება

საქართველოში რომ რუსეთის ღია და ფარული აგენტურა შეიარაღებულ გადატრიალებას ამზადებს, ამჯერად, წინა სათუოდ მცდელობათაგან განსხვავებით, ნამდვილს და კარგად ორგანიზებულს — ეს მრავალი სიმტკიცით ჩანს: — ღია კომუნისტების გააქტიურებით, — მათი დაუფარავი ფართომასშტაბიანი გამოსვლებით შენიღბული კომუნისტური ხელისუფლების (მხედველობაში მყავს შევარდნაძის ხელისუფლება), შეცვლის მოწოდებით, — აფხაზეთში რუსული სამხედრო ძალის კონცენტრაციით (მიუხედავად იმისა, რომ არანაირი შეიარაღებულ აქტივობას საქართველოს მხრიდან არ მოელოდნენ), — იგორ გორგაძის დიდი (არაპირდაპირი) აქტივობით ქართულ პრესაში, — შეუნიღბავი (ღია) კომუნისტების აქა-იქ წამოცდენილი ზოგადი „ოპტიმისტური“ პროგნოზებით, — დასასრულს, ნაწყვეტ-ნაწყვეტი გამონათქვამი ცნობებით, რომლებიც საკმაოდ თანმიმდევრულ სურათად ლაგდება. ისეთი თავგანთავად პროფესიულ-აგენტურული (და, რასაკვირველია, არა სახალხო) აქციები,

შესაძლოა აღწესდება

გაგრძელება მე-3 გვერდზე

ხმა ხალხიდან
ნამებანი უჭკუო
ხალხი ხართ
ქართველები, ანუ
ხუთი ლარიტას
უეიძლება
ოჯახის რჩენა...

მე-3 გვერდი

**დაფრინავს
თუ არა
ნიანგი, ანუ
როდის იწყება
21-ე საუკუნე?**

მე-2 გვერდი

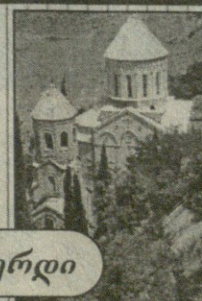

ილია ბარამიძე
რა მოგვივა
ურუსეთოდ...

მე-2 გვერდი

„სოფხური“ თუ
ქართული ეკლესიები
საქართველოში?!

მე-10 გვერდი

გულაბარ კლარჯი
რა დასკვნების
გამოვანა შეგვიძლია
არაქალაქის ნიგინიდან
— „მთიანი ყარაბაღი“?

მე-9 გვერდი

რაზაზ მიუხედავად ეროვნება «ქართველი» დაასამარებს

ცრემლითა და ტკივილით ვწერ ახლა ამ სტრიქონებს და ხელისუფლების ოსპის წვენი დასაყრბული ნაძირალას ქირქილი ჩამესმის — დაანებე, რევაზ, თავი მკერდზე პატრიოტულ მჯიღის ცემას და ქართველი ხალხის გალიზანებას, პარლამენტმა და პრეზიდენტმა უკეთ უწყინ, რასაც აკეთებენ.

მე ჩემსას მაინც ვიტყვი და კიდევ ერთხელ შევეცდები ჩემი ღრმად ჩაძინებული ერის გაღვიძებას.

უშუქობით და შიმშილით დაბეჩავებული მოქალაქე ამ ჩემს ქადაგებაზე წამით გაიჩინდება. მოგცლია ერთი — ერის ჩაილაპარაკებს და თავის გზით წავა.

დრო გავა. იქნებ უშუქ გაჩნდეს ჩვენს ფანჯრებში და იქნებ კუჩის პრობლემაც მოგვარდეს, მაგრამ ის, რაც ხელისუფლებამ ამ საშინელი კანონით გააფუჭა, აღარ გამოსწორდება და ჩვენი დასამარების ტოლფასია.

ყოველ ქვეყანას ჰყავს თავი მკვიდრი, ძირეული, ისტორიული, სახელმწიფოს შექმნის სათავესთან მდგომი, ე. წ. ავტოქტონური ერი — საქართველოსთვის ასეთი ერი ქართველი ერი.

ორი ავტოქტონური ერი, მაგალითად, აფხაზი და ქართველები აფხაზეთში, ან ოსი და ქართველები შიდა ქართლში, როგორც ამას ზოგი ჭკუანაღრძობი ისტორიკოსი ამტკიცებდა და ახლაც ამტკიცებს, ერთ ტერიტორიაზე არ არსებობს. ავტოქტონური ერი საქართველოს მთელს ტერიტორიაზე მხოლოდ ქართველი ერი. ამიტომაც ისტორიული სამართლიანობა და ყველა საერთაშორისო სახელმწიფოებრივი კანონი მოითხოვს, რომ საქართველოში, როგორც ქართველების ერთადერთ სამშობლო-ქვეყანაში, დაცულ იქნას საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა, სახელმწიფო ენა იყოს ქართული ენა და საერთოდ, მთელ ქვეყანაში დო-

მინირებდეს ქართული ეროვნული კულტურა.

სინამდვილეში რა მდგომარეობაა დღეს საქართველოში? მაშინ, როდესაც ჯერ კიდევ მეფე ფარნავაზის დროს ჩვენს ქვეყანაში გარდა ქართულისა, სხვა ენა „აღარ იზრახებოდა“, დღეს, მეოცე საუკუნის ბოლოს, საქართველოს 300 ათასი კვადრატული კილომეტრიდან (დავით აღმაშენებლის ეპოქა) შერჩა მხოლოდ 47 ათასი კვადრატული კილომეტრი და ამ ხელისუფლისოდენა ტერიტორიაზეც ქართული აღარ ისმის მარნეულის უზარმაზარ რაიონში, ქართულს ვეღარ გაიგონებთ სომხებისგან თითქმის უკვე მიტაცებულ ჯავახეთში.

ასეთ დროს საქართველოს ხელისუფლება აუქმებს „ქართველს“, როგორც ეროვნების აღმნიშვნელ ცნებას.

ამიერიდან ჩვენ ვერაფრით დავამტკიცებთ, რომ ქართველები ვართ.

ეს იმას ნიშნავს, რომ ლაპარაკი უნდა შევწყვიტოთ ქართული კულტურის პრიმატზე საქართველოში და უარი უნდა ვთქვათ საერთოდ ეროვნულ-გამათავისუფლებელ მოძრაობაზე, დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაზე, ყოველგვარ ეროვნულ მოძრაობაზე.

ამიერიდან ყველა დღეს ცოცხალი ეროვნული მოღვაწე, თავისი ერის არსებობის გახანგრძლივებისათვის ყველა მებრძოლი ფუნქციონირებდა უნდა ჩაითვალოს.

ჯერჯერობით ხელისუფლებამ დაგვიტოვა ქართულ ეროვნულ სახელმწიფოზე მიმანიშნებელი ორი რამ, — საქართველოს სახელმწიფოება და საქართველოს უღიმღამო, არასრულყოფილი კონსტიტუცია. აგრეთვე ჩვენი, ქართველობის დამამტკიცებელი საბუთი — სახელი და გვარი.

რაილა ქართველს ყოველგვარი მორალური უფლება წაერთვა საქართველოში მისი, როგორც ისტორიული პატრონის ფუნქციაზე ილაპარაკოს, უღმრთო დრო უფრო მეტი სისასტიკით გააკეთებს თავის საქმეს.

ნელ-ნელა მოსდგებიან თავის ქვეყანაში თავისივე ხელისუფლებ-

ის მიერ ეროვნულად კასტრირებულ ქართველებს სტუმარ ერთა წარმომადგენლები.

რატომაა სწავლა-განათლება ქართულად? რატომ ჭიჭიკებს ქართულად რადიო-ტელევიზია? რატომაა სახელმწიფო ენა ქართული?

იქნებ ვინმე გულუბრყვილო ფიქრობს, რომ სომხები და აზერბაიჯანელები ამ უდღეური კანონის მიღების შემდეგ უარს იტყვიან თავიანთ ეროვნულუბაზე და, აქაოდა საქართველოში ვცხოვრობთ, ხელაღებით გაქართველდებიან?

როცა განკითხვის უამი დადგება, საქართველო იმპერიას თავს დააღწევს და ყველას ღვთისა და კაცის წინაშე ჩადენილი დანაშაული მისხალ-მისხალ მოეკითხება — დღევანდელ ხელისუფლებას მთავარ ბრალდებად წაუყენებენ პასპორტიდან, პირადობის და დაბადების მოწმობიდან ეროვნულობის აღმნიშვნელი გრაფის ამოღებას, რაც პერსპექტივაში მსოფლიოს რუკიდან საქართველოს წაშლის, საქართველოს გაქრობის მცდელობის ტოლფასია.

საიდან გამომაქვს ასეთი მკაცრი დასკვნა? ნუთუ ასე დიდი მნიშვნელობა აქვს საქართველოში მცხოვრებ აზერბაიჯანელ ერთაგან პასპორტში ეროვნული განსაზღვრულობის ჩვენებას?

მე კარგად მესმის, რომ აფხაზეთი და სამაჩაბლო მარტოოდენ ჩვენი ხელისუფლების უნიათობით და მტრებთან იმპერიაში საქართველოს შებრუნების მუხანათური გარიგებით არ დაგვიკარგავს, არც ჩვენი, დაგეგმილი ეკონომიური სიღუბნური მგონი მარტოოდენ მთავრობის უვიცობის ბრალი...

ძნელია დრო... იმპერიამ გვიმუხტა, არაერთი ხელშეკრულება თავზე დაგვასხია. ხელისუფლების ორჭიფული პოლიტიკის გამო მსოფლიომ თავი არ გამოიღო ჩვენს დასაცავად... ამერიკა რასაც გვცხმარება,

საერთაშორისო დიპლომატიურ-სამართლებრივი თვალსაზრისით, დიდი რისკის ფასად გვცხმარება. ჩვენ ხომ ფაქტურად თითქმის არ ვანერგეთ დასავლეთის მიერ ჩვენთვის განუხლები ამავი მორალურად მაინც რომ გავაყაროთ. ჩვენ ხომ ჩვენის ნებით შევეცადეთ თავი მოდერნიზებულ ახალ საბჭოთა კავშირში — „სნგ“-ში და, მიუხედავად საქართველოს მიმართ რუსეთის აშკარა ზიზისა („სნგში“ შესვლის შემდგომ ჩვენი მდგომარეობის გაუარესებაში რომ გამოიხატა), არც ვფიქრობთ სნგ-დან გამოსვლაზე. არსად, არცერთ დონეზე მინიშნებითაც არ ვეუბნებით რუსეთს, აფხაზეთ-სამაჩაბლო დაგვიბრუნე, თორემ სნგ-ს დავტოვებთ და ნატოს მივეკედლებით.

ვიყოთ მიმტევებელი, გავისწავლოთ „არცოდნის“ ქართული ანდაზა. გარემოებით და ჩვენი გეოპოლიტიკური მდგომარეობით, მსოფლიოს გადახალისების გარდაუვალი პერიოდით აფხაზეთ ჩვენი უბედურება და საქართველოს დაქვევების პირას მიყვანილი დანაშაული ჩვენც, უზრალო მოქალაქეებმაც გადმოვიწინილოთ... მაგრამ პასპორტი?

აქ მაინც რა გამოუვლი მდგომარეობა გვექონდა? იქნებ ვინმე გვაძალბებდა ქართველებს პასპორტში, დაბადების მოწმობაში ქართველი წაუშაღებოდა და ამოიწმინდა საქართველოს ისტორიულ წინაშე მათს პრიორიტეტს, ქვეყნის უმთავრესი მკვიდრისა და პატრონის ქართველისეულ პრეტენზიას ბოლო მოუღებო?

არ არის ასე? საქართველოს ახლანდელმა ხელისუფლებამ ერთი ხელის მოსმით წაშალა ის, რაც საქართველოს არსებობის უზირველესი გამართლება იყო და რამაც აქამდე სასწაულებრივად გადაგვარჩინა — ეროვნული თვითმყოფადობისთვის ბრძოლა.

გაგრძელება მეხუთე გვერდზე

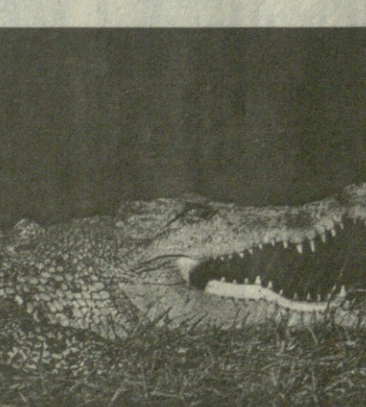
დაფრინავს თუ არა ნიანგი. ანუ როდის იწყება 21-ე საუკუნე?

გაზეთ „ასავალ-დასავალში“ მიცემულ ინტერვიუში საქართველოს უშიშროების საბჭოს მდივნის მოადგილემ, ქალბატონმა რუსუდანი ბერიძემ არ გაიზიარა გაზეთ „საქართველოს“ შეხედულება, რომელმაც ართიმეტიკის უცოდინრად ჩათვალა ის, ვინც ამტკიცებს, რომ მეოცე საუკუნე 1999 წლის 31 დეკემბერს მთავრდება.

ართიმეტიკის უცოდინართა სიაში ჩვენი პრეზიდენტიც მოხვდა, რამაც, ეტყობა, გააღიზიანა ქალბატონი რუსუდანი და განაცხადა: „მე, როგორც პროფესიონალი მათემატიკოსი და რიცხვთა თეორიის სპეციალისტი, გარწმუნებთ: მეოცე საუკუნე სწორედ 1999 წლის 31 დეკემბერს მთავრდება! ამის ახსნა რამდენიმე არგუმენტით შეიძლება. ერთი არგუმენტი ის გახლავთ, რომ მე-20 საუკუნე 1900 წელს დაიწყო. 21-ე საუკუნე კი 2000 წელს დაიწყება, ე.ი. 1999 წლის 31 დეკემბერს, როცა ლამის 12 საათი დაჰყარავს, წინ დაიწერება ოცდანი და ეს იქნება 21-ე საუკუნე“.

რა გვეთქმის, რკინის ლოგოკაა, ამ რკინას რომ უნაღი არ სჭამდეს. იმის მტკიცება, რომ 1900 წელს დაიწყო მე-20 საუკუნე

და ამიტომ 2000 წელს 21-ე საუკუნე უნდა დაიწყო, მე მგონი არგუმენტად არ გამოდგება. ალბათ, მაშინაც, როგორც დღეს, ახალი საუკუნის ათეულის წერტილად სრულიად მცდარად ნულს იღებდნენ და არა ერთს. წლის აღრიცხვისას, როცა იწერება 0, იგი წლის შემადგენელ 365 დღის აღმნიშვნელი რიცხვით ერთეულს

წარმოადგენს. მაშასადამე, თუ ვაღიარებთ, რომ საუკუნე შედგება 100 წლისაგან, მაშინ არ შეიძლება იგი დასრულდეს 99-ე წლის ბოლოს, იგი უნდა დასრულდეს მე-100 წლის ბოლოს დღეს, ანუ 31 დეკემბერს. აქედან გამომდინარე, 1999 წელი არის მე-20 საუკუნის ბოლოს წინა წელი, 2000 წელი ამ საუკუნის

ბოლო წელი, ხოლო 2001 წელი, ლოგიკურად არის 21-ე საუკუნის პირველი წელი. მარტოა რომ აფხაზეთი, სკოლის პირველ კლასში ათეულის დათვლას ვიცნებდით ერთით და არა ნულს და პირველ ათეულში შედიოდა ერთიდან ათის ჩათვლით რიცხვები, მეორე ათეულში 11-დან 20-ის ჩათვლით რიცხვები, ხოლო მესამე ათეულში 91-დან 100-ის ჩათვლით რიცხვები, რაც შეადგენდა ასეულს. ასეთი თანმიმდევრობით მიიღება ათასეულები.

ამრიგად, მეორე ათასწლეული ჩვენი წელთაღრიცხვისა მთავრდება მე-20 ასეულის ბოლოს, ანუ 2000 წლის 31 დეკემბერს.

ქალბატონ რუსუდანის მტკიცება კი ერთ ანგე-დოტს მაგონებს, ერთი რომ ეუბნება მეორეს — იცი, ნიანგი დაფრინავს, პრეზიდენტმა თქვაო, მეორე რომ პასუხობს, — პო, თუ პრეზიდენტმა თქვა, ალბათ, დაფრინავსო. მე კი ამ საკითხში ბევრად უფრო კომპეტენტური პირის, აკადემიკოს ევგენი ხარაძისა მეფერა, რომელიც იზიარებს იმ აზრს, რომ 21-ე საუკუნე 2001 წელს იწყება.

ბია თვალაშაძე

ილია ბარამიძე რა მოგვივა უკუსთოდ...

ამისთანა ორგულ აზრებს გახსვენებს ვაზო გოგუაძე: ურუსეთად ვიღუბებით, ბავშვები ვართ ძლიერ თოთო, რუსეთს კი არ შეგუერთდეთ, აქეთ შემოვიერთოთო. ურუსეთად რა აზრი აქვს კომუნიზმზე გადავლასო, დღეს რუსეთი ჩაველაპოთ და სხვად ჩინეთი გადავსანსო. ურუსეთად დარჩენილებს ბედი გველის მამონტისო, ჩვენი სახით რუსეთის მზე სამხრეთიდან ამოდისო. ამერიკა დაგვლუპავსო, დაგვწყდებითო ურუსეთად... ჩვენი მტერი და მტარვალი ამისთანა გურულს ენდოს. ვასო, ძამა, მე მაკვირვებს შენი ქცევა ხოლოდური, შენ ქე იცი, უნდა ცხოვნდეს კაცი არა მხოლოდ პური. შენ თუ ვერ ძლებ ურუსეთად, წინ წაყლი და უკან აღი... პურისათვის რუსის მათრახს მივუშვიროთ უკანალი? ევროპის გზა უარყოფით და ჩავიხუტოთ ოკუპანტი, მამული რომ დაგვირბია ცხინვალისა ოკუპანტი? შენ გგონია, შემოვლენ და მოგჩინენ ადგილს ფარზე, ჯულაშვილს რომ არ აფასებს, ის შენ რამეს დაგვიფასებს? შენც გახდები, ძამა, მსხვერპლი ან ჩეკასი ანდა გრუსი, ბაღლაშა და ბადაგს რუსი ვერ გააჩრებს გადაკრულში.

ჯემალ გაგაზარია:

დღევანდელი ხალისუფლება არა მარტო ანტიქართულია, არამედ — უნიგნურიც...

იმედინარე წლის 5-11 იანვარს გაზეთ „საქართველოში“ გამოქვეყნდა ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის 28 მეცნიერ-ისტორიკოსის ერთობლივი ღია წერილი ქვეყნის პრეზიდენტსადმი — საქართველოს სახელმწიფოს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის უმწვავეს საკითხებზე შიდა ქართლის (ცხინვალის) რეგიონთან და აფხაზეთთან დაკავშირებით. ღია წერილი შეიცავს აგრეთვე მოთხოვნას საქართველოს მთავრობის (ხელისუფლების) მიერ ყველა სახელმწიფოთა და საერთაშორისო ორგანიზაციების წინაშე გაცხადდეს ისტორიული სამართლიანობის დაცვის აუცილებლობა ცხინვალის რეგიონის და აფხაზეთის ირგვლივ.

აღნიშნულ წერილთან დაკავშირებით შედგა დევნილთა საკოორდინაციო საბჭოს წევრის, ქ.ნ. გულისკონა ურუშაძის ინტერვიუ მონუმენტური ნიგნის „აფხაზეთი საქართველოს ისტორიული მხარე“ ერთ-ერთ ავტორთან, ისტორიის მეცნიერებთან კანდიდატთან, აფხაზეთიდან დევნილთან, ბ.ნ. ჯემალ გაგაზარიანთან.

— ბატონო ჯემალ, ღია წერილის ავტორები თავადვე

აღნიშნავენ, რომ მათ მიერ მეტი დუმილი აღარ შეიძლება. მართლაც, დიდი ხანი ველოდით ქართველ მეცნიერთა ერთობლივ და ერთმნიშვნელოვან სიტყვას მოცემული პრობლემების ისტორიული სამართლიანობის თვალთახედვით შეფასებაზე და აი, გვეღირსა კიდევ: მიუხედავად წერილის დაგვიანებისა, იგი უაღრესად მნიშვნელოვანია ქართველი საზოგადოებისათვის და მადლობელი უნდა ვიყოთ ავტორებისა ამ მამულიშვილური ნაბიჯის გადადგმისათვის.

— მთლიანად გეთანხმებით წერილის შეფასებაში და, რა თქმა უნდა, მადლობელი უნდა ვიყოთ ავტორების მიმართაც. წერილი ფაქტობრივად არის მხილება ქვეყანაში არსებული რეჟიმის ანტისახელმწიფოებრივი კურსისა, რომელიც არა შეცდომით, არამედ საკვებით შეგნებულია, მიზანდასახულად ეფუძნება დრომოჭმულ საბჭოთა ისტორიოგრაფიას, რომლის ერთადერთი ციტირებული ყოფილი საბჭოეთიდან შემორჩენილია მხოლოდ ჩვენში, ისტორიის ინსტიტუტის სახით. ძალზე სასიამოვნოა, რომ სწორედ ამ სამეცნიერო დაწესებულების 28 თანამშრომელმა აღიმაღლა ხმა. მათმა მეცნიერულმა და მამულიშვილურმა პოზიციამ ნამდვილად უნდა გამოაფხიზლოს საზოგადოება.

— ჩემთვის ცნობილია, რომ თქვენ პირადად, თანამშრომლებთან ერთად, ჯერ კიდევ სოხუმში, 1990-1991 წლებში შეხვედრით საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ზოგიერთ წევრს და ითხოვდით მათგან ქართველ მეცნიერებს განსაზღვრული ფორმით შემუშავებო-

ნათ ერთიანი ისტორიულ-სამეცნიერო კონცეფცია აფხაზეთის თემაზე, რადგანაც ამ საკითხში მათ შორის არსებული აზრთა სხვადასხვაობა თხოვლობდა აფხაზეთის საკითხთან დაკავშირებით ისტორიული სამართლიანობის დაცვის პრობლემას. თქვენს მაშინდელ თხოვნასაც, სამწუხაროდ, შედეგი არ მოჰყოლია, რის გამოც თქვენ თავად ბატონ ბადრი გოგიასთან ერთად შექმნილი ამ მხრივ უაღრესად აუცილებელი სამეცნიერო ნაშრომები — მონუმენტური ნიგნის „აფხაზეთი საქართველოს ისტორიული მხარე“ სახით.

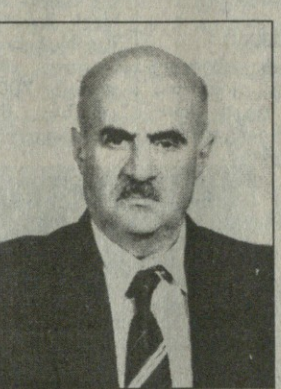
— აფხაზეთი სეპარატიზმის იდეურ-პოლიტიკური საფუძველი, როგორც ცნობილია, იყო და არის გაუაღებული ისტორიოგრაფია. საჭირო იყო მისი გაბათილება, ისეთი ფუნდამენტური ნაშრომის თუ ნაშრომების შექმნა, რომლებიც დოკუმენტურად, არგუმენტირებულად უაყრფელდნენ სეპარატისტთა ძირითად დებულებებს. 1989 წლის მარტში სოხუმიდან კოლექტიური წერილით (ორასამდე ხელმოწერით) მიმართეთ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიას, სადაც სხვა პრობლემების მოგვარებასთან ერთად ვითხოვდით აფხაზეთის ისტორიის საკითხებზე დოკუმენტების კრებულის გამოცემას. იმავე წლის მაისში (26 მაისს) წინა დღეებში სოხუმში მომხდარი შეხვედრებთან აკადემიის მაშინდელმა ვიცე-პრეზიდენტმა ა. აფაქიძემ საქართველოს სუბტერიტორიული მეურნეობის ინსტიტუტის თანამშრომლებთან შეხვედრაზე განაცხადა, რომ

გაგრძელება მეოთხე გვერდზე

ნოდარ ნათაძე

საქართველოში ნიშნული გადაზრდაა შესაძლებელი

პირველი გვერდიდან

1. ზოგადი ვითარება მისი დღევანდელმდელი ფაქტორებით არამარტო ასე გვევლინება. შევარდნაძის ძირითადი მოსკოვიური დავლება — საქართველოს ეკონომიკური გამოფიტვა, მისი ომების ორგანიზება და ტერიტორიის წაგება (რითაც საქართველო, თითქმის, სასიცოცხლოდ დამოკიდებული ხდება რუსეთის კეთილ ნებაზე ამ ტერ-

ვთქვით, კაცობრიობის ინტერესებს ეწინააღმდეგება (რატომ „ალბათ“ და არა „უეჭველად“, ამაზე ქვემოთ კიდევ ვიტყვით). მაგრამ ცდა კი მოსალოდნელია და მისი ფიზიკური შედეგები საქართველოსთვის — ნებისმიერი პოლიტიკური რეჟიმის შემთხვევაში — კატასტროფულია.

2. რა (რა მოტივები) დგას რუსეთის ამ ჩანაფიქრის უკან? ერთი (და ყველაზე მარტივი) ვარიანტი ამ განზრახვისა ისაა, რომ რუსეთის ყველა ძალები-სათვის და ყველა პოლიტიკურად მოაზროვნე რუსი მოქალაქეებისათვის სასურველია, რომ საქართველო თავის კოლონიურ სტატუსს დაუბრუნდეს. მეორე — ნაკლებ ამბიციური, მაგრამ სამაგიეროდ, უფრო რეალისტური და ამდენად, ალბათი ვარიანტი რუსული გეგმისა, რომელიც შესაძლებელია, შეესაბამება არა ყველა პოლიტიკური სუბიექტის აზრსა და სურვილს, არამედ მხოლოდ ზოგისას, შემდეგია.

აფხაზეთის პრობლემას „რადიკალური კომპრომისებით“ გადაწყვეტო, თუმცა იმაზე დიდი „კომპრომისი“, რასაც შევარდნაძე სწადის, მხოლოდ სრული კაპიტულაცია თუ იქნება.

შენიშვნა: კომენტარს საჭიროებს, უთუოდ იგორ გიორგაძის და შევარდნაძის ურთიერთობათა ისტორია. გიორგაძე რომ შევარდნაძემ უშიშროების შეფარდების ბრძანებით დანიშნა, დღეს უდავოა. გიორგაძის პროფესიის სახლი რომ ყველაზე ადრე იწყებს „ქვეყანისგანდევნას“ თავისი ხელისუფლების მიმართ, როცა ამ უკანასკნელს საქმე ცუდად მიუღის, ესეც ცნობილია. შესაბამისად, გიორგაძეც, საფიქრებელია, დროულად დაიწყო თავისი თანამოხილი პატრონის — რუსეთის სპეცსამსახურის შემცვლელის ძებნა. გაუგეს და შევარდნაძეს მოახსენიეს, შემდეგ მოსკოვში დაიბარეს და იქ კი არ „დამალეს“, როგორც შევარდნაძე გვამცნობს, არამედ დააკავეს, დაამუშავეს და ახალ

სხვა ხალხიდან
ნამიგანი უჩუო ხალხი ხართ ქართველები. ანუ ხუთი ლარიტაც შეიძლება ოჯახის რჩენა...

მე პირდაპირ ადამიანი ვარ, ამიტომაც მოუწოდებდეთ ვეტყვი ყველაზე ყოლიფერს. გაზეთი „საქართველოს“ დისტურბო, თქვენი გაზეთი ძალიან არ მომწონს. ეტყობა, ძალიან ბევრი ხალხი შეკრებილხართ, რომ ჩვენს სათაყვანებელ მთავრობას ასეთი უშვერი სიტყვებით აღნიშნავთ. ახლავ დამიბეჭდებო, რომ ძრიელ სიტუაციით, ჩემი განწყობებით, ჩემი ქართველი ხალხი, რომ გაგიგიათ, ჯერ მწარე ჭამე, მერე ტყბილი — გილოცავთ ახალ წელს, არ მოგკლებოდეთ გოზინაყი, გინდაც შაქრით გაკეთებული, ან სულაც, ლეღვის მურაბის სიროფითა. თქვენ გგონიათ გაჭირვებულები ხართ? — არა და არა. ყველაზე თავდანი გოზინაყი მოგინდათ საახალწლოდ? რაა, სხვა ქვეყნებში რომ გოზინაყი სულ არ იცინა, იხოცებინა? ამიტომ აღარ დაიჩივლით, საახალწლოდ გოზინაყი ვერ გავაგებთ. ეს გგონია, ის გგონია, თქვენი მამაცხონებულები, წინას დუქანში ხომ არ გგონიათ თავი? იმერე მოგივით: თავგმა თხარა, თხარა, კატა გამოთხარა. ახლა ცილი არ დამწამოთ, მთავრობას გპოქებებსო. აბა, კარგათ მომაბჩინეთ ეგ დასამიწებელი ყურები. იმ ჩვენს ძლიერ საბჭოთა კავშირის ძმურ ოჯახში რა გვაკლ-

და. პური, შაქარი, წყალი თუ ტანსაცმელი. დიდმა ბელადმა ინტელიგენციამ მოხოცაო. არ დაიჯეროთ, ეგ ყოლიფერი მოუგონეს, დიდი საბჭოთა კავშირის მტრებმა, კაპიტალურმა ქვეყნებმა, ამერიკამ, იმან კიდოვა, ანგლისმა, კიდოვა ფრაცამ. კიდო ბევრი რაცხები ჩვენი მტრებია. არ უნდათ, რომ კარგად გიცხოვროთ და გაუნათლებელ ხალხზე მოქმედებენ. ერთი-ორი კაცი თუ მოკლეს, მაგიტომ უნდა ვაყვებოდეთ მუშა-გლეხურ სახელმწიფოსა? კურდღლები არ გაყოლიათ სახლში? დედა კურდღელი სუსტ ბაჭიერს ჭამს. იმიტობა რომა, უფრო ჯიშინები მოამრავლოს. თუ არ დააშაგებდით, ხელს არავინ არ გახლებდა. მტრები იყვნენ ჩვენი ის წვრილფეხობა; ამიტომაც მიაყენეს კდლებთან; აბა, მამაჩემს შაქრუასა მოაყოლოთ, როგორი გაკოჭეს ჩვენი მეზობელი ვითომ მწერალი მიხელი. რეები დანერა, ქაა. რუსეთი გაუნათლებელიაო. ეი. ჯაყაოო საქართველო. სუსტი მარგაო. აბა მეტი სისულელე გაგონილა? ვის მოუვა თავში, რომა ქვეყანა ჯაყო იყოს ანა მერგო. შაქროსა, თავის სახელიც აღარ ახსოვს, მარა მაგ ამბავს, სულ წვრილად მოგიყვებათ. ცილი დაგვანამს ქაა, თქვენ

დაგვასმინეთ. მაგ სიმათლით იხარონ მაგათ მირცხის-მირცხმა. მაგათ ოჯახში პური არ მოჭმევა, რომ სტალინი არ გალანძლონ. არც ერთი გარეშე მტერს ეგ არ უქნიაო, რაც მაგან უყო საქართველოსაო — ამის მთქმელი ადამიანს არ უნდა ამოგლიჯო ძირში ენა?

ომი მოიგო? — მოიგო. ყვამარი, თუ ყვიმარი მინები აითვისა? აითვისა. იმის მერე ქვეყანა ფეხზე წამოაყენა, წამოაყენა. რაღა გინდათ, ქაა, მთელი მსოფლიო ეთაყვანებოდა და ჩვენ ვერ შევიმშვენიეთ ეს ღმერთის ტოლა კაცი. ღმერთის ხსენებაზე კიდოვა, აქამდე არ მჯეროდა მისი არსებობა, მაგრამ ბატონი პრეზიდენტი რომ მონათლა, იმის მერე მჯერა. ეგ კაცი ძრიელ ჭკვიანია, ალბათ, დაინახა, ღმერთი და ინახა. ეხლა, მეც ველოდები, იქნება გამომეცხადოს. თუ არა და „კრწანში“ შავალ ვინც კრწანს ინამებს, მანქანებს აძლევნო.

ბოდიშს ვიხდი, რომ გადავუხვიე საუბრის თემას. გაგაგრძელოთ შემდეგი. უძრავობის წლებში ეცხოვრობდით, მაგაზე მეტი ტყუილი ჩემს ბედნიერ თვალებს ჯერ არ გაუგია. რას ნიშნავს

გაგრძელება მეექვსე გვერდზე

იტორიების ფორმალურად მაინც, საქართველოს შემადგენლობაში დაბრუნების საკითხში), ეროვნული ძალების დემორალიზაცია და მათში (რა თქმა უნდა, მოკლევადიანი) დეპრესიული სინდრომის შექმნა ძირითადად მიღწეულია. ის, რომ გრძელდება ღონისძიებები საბოლოო ეროვნული კატასტროფის მოყვანისათვის — იგეგმება სასოფლო-სამეურნეო მიწების გასხვისება უცხოელებზე დოკუმენტებში ეროვნული აღნიშვნის მოშლა და მრავალი სხვა — ამ ამოცანის შესრულებას ემსახურება. ამ ამოცანის მეორე ნახევარი ჯერ კიდევ წინაა: ესაა სოციალური აფეთქების ანუ ე.წ. „მშვიდი ბუნების“ ორგანიზაცია ლოზუნგით „აღარ გვინდა დამოუკიდებლობა, აღარ გვინდა თავისუფლება, გაუმარჯოს კიდევ ერთხელ მოდერნიზებული რუსულ იმპერიის მისი სამმართველო-სამეურნეო კეთილ ნებაზე“ (რისთვისაც ნაკლებ ცნობიერი მასა, თითქმის, უკვე მომზადებულია იმის წყალობით, რომ შევარდნაძის მიერ განხორციელებული ეკონომიკური და სტრატეგიული ნერვოზიზაცია არა მისი რეალური შედეგების (მოსკოვის) სახელით, არამედ „დამოუკიდებელი საქართველოს“ სახელით. ეს მცდელობა ალბათ ჩაგვარდება, რადგან საქართველოში რუსეთის ბატონობის აღდგენა და, ამგვარად, რუსეთისათვის სამხრეთისკენ მიმავალი დარტყმის პლაცდარმის აგრესიული კლავ მიცემა, მაღალფარდოვანად რომ

რუსეთში, როგორც ცნობილია, მუშაობა მიმდინარეობს კომუნისტური რესტავრაციისათვის (რომელსაც დაწყების დიდი ალბათობა აქვს, მაგრამ გამარჯვებისა — თითქმის არანაირი) ისეთი რთული ოპერაციის, მომზადება, როგორცაა მთლიანი ან ნაწილობრივი კომუნისტური-იმპერიული რესტავრაცია ფრიად არახელსაყრელი მოვლით ამინდის ფონზე, რუსეთის მხრიდან დიდი რისკია ეს. ასე თუ ისე, „სინდრომი“ ნახტომს ნიშნავს, რის გამოც რუსეთი დანტერესებულია, რომ ძველი ტრადიციისამებრ ამ პოლიტიკურ ნაბიჯს საქართველოში ანალოგიური ექსპერიმენტი წაუშდევაროს. რას უქადის საქართველოს ეს ექსპერიმენტი, სისხლის გარდა, ცნობილია: სოციალისტური იდეოლოგიის მიერ ნაკარნახევი შეზღუდვებისაგან განთავისუფლებული, რუსეთი აპირებს შეუდარებლად უფრო ეფექტური ათვისებითი პოლიტიკის გატარებას, თავისი გავლენის სფეროთა მიმართ, ვიდრე ადრე ჰქონდა, ფორსირებული დემოგრაფიული ზრდის ჩათვლით და საქართველოს უძრავი რესურსების მაქსიმალურად სრული „თავისუფალ-ეკონომიკური“ ხელშეწყობის ჩათვლით. საყურადღებოა, რომ იგორ გიორგაძის სახელით გამოქვეყნებული ინტერვიუში სპეციალური პირობითი კი არ არის მოცემული აფხაზეთის მიმართ რუსეთის აგრესიული (ანტიქართული) პოლიტიკის შეცვლის შესახებ: გიორგაძე ამბობს,

კონდიციამდე აყვანილი, ახალი დავალებით აღჭურვს ჩვენი ქვეყნის წინააღმდეგ. ამ დავალების საფარული შინაარსი ზემოთ უკვე ვახსენეთ.

3. რაა შევარდნაძის ადმინისტრაციის დამოკიდებულება ამ გეგმისადმი? საყურადღებოა, პირველ ყოვლისა, ის, რომ არ ტარდება რეპრესია პანტელეიმონ გიორგაძე-გოგუაძის ჯგუფის მიმართ, თუმცა ამისთვის (მათი გამონათქვამების მიხედვით) საკმარისზე მრავალკუთხედ მეტი იურიდიული საფუძველი არსებობს (სამაგიეროდ ტარდება ფაშის ტარა-კომუნისტური რბევა „სეი-ადისტების“ მიმართ). გაძლიერდა მოსახლეობის ეკონომიკური შევიწროებისაკენ მიმართული პოლიტიკა (ისეთი მითების ფონზე, როგორიცაა ლარის კურსის დაქვეითების დაკავშირება რუსეთის ფინანსური კრიზისთან და გავლასთან). ადგილი ჰქონდა ლარის შემდგომი დაცემის ოფიციალური წინასწარმეტყველებას მთავრობის მიერ (რაც, კლასიკური და ურყევი კანონზომიერებით, თვითონა დევლაციის ერთ-ერთი ფაქტორი). ეს საკმაოდ ნათლად მიგვითითებს „შემოქმედებული“ „ბუნების“ პროპაგანდის მცდელობაზე. წარმოებს ღია კომუნიკაციის ძირ-გამომხრელი საქმიანობის რეკლამირება მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით. საყურადღებოა შემდეგი გარემოება: თუ შევარდნაძის ძალაუფლებას ემუქრება მასზე რუსეთის შემოტე-

გაგრძელება მერვე გვერდზე

კომუნისტური პარტიის 4 და 11 იანვრის რაიონული კავშირები

კომუნისტური პარტიის 4 იანვრის რაიონული კავშირი
საკვირველია, რომ პრეზიდენტის ამოცანად პრეზიდენტი ასახელებს ფინანსური კრიზისიდან გამოსვლას (რომელსაც რატიონალური ხანა გვაქვს), და არა საქართველოს ტერიტორიების დაბრუნებას. ვნახოთ, რამე ახალსა და საქმიანს თუ გვეუბნება იგი ამ სფეროში.

კომუნისტური პარტიის 4 იანვრის რაიონული კავშირი

ამ დარგში პრეზიდენტის მთელი არსენალი ორი ზომისაგან შედგება. ერთი დამუშრება და მოწოდება „აბა კარგად აკრიბეთ გადასახადები“ (თუმცა მთავარი იარაღი კორუფციის წინააღმდეგ — დამნაშავეთა დასჯა, მათი ქონების კონფისკაციის ჩათვლით, პრეზიდენტს რატიონალურად ჯერ არც ერთხელ არ გამოუყენებია). ეს იარაღი, როგორც ცნობილია, მანძილამდინც ძლიერი არ არის. მეორეა შეპირება, ამ დარგის რეორგანიზაციის მოვლადნო. მაგრამ ეს მომავლის საქმეა. თანაც, არავითარი კონკრეტული იდეა იმაზე, თუ როგორი უნდა იყოს ეს ახალი სტრუქტურა, პრეზიდენტს, როგორც ჩანს, არ გააჩნია. ამგვარად, პრეზიდენტი და მისი აპარატი (და, სამწუხაროდ, მათ მიერ მართული საქართველოც) დღეს ისევე უძღვრება ეკონომიკურ პრობლემათა წინაშე, როგორც აქამდე იყო. აქ სიახლე არ არის.

ტერიტორიული დანაშაურობის აღდგენა

ჩვეულებრივი ფუჭი სიტყვაობის ფონზე პრეზიდენტის მსჯელობაში ამ უმნიშვნელო თემის შესახებ ერთი საგანგაშო დეტალი გამოჩნდება. იგი ბრძანებს, რომ პრობლემა წელს შეიძლება არ გადაწყდეს! მაშასადამე, მას კადნიერება ჰყოფნის კიდევ ერთხელ წარუდგინოს თავი ხალხს პრეზიდენტობის კანდი-

დატად და თავისი პარტიები — პარლამენტის კანდიდატებად ისე, რომ პრობლემა ძველებურადვე ჩაფლავებულ მდგომარეობაში დარჩენილი ექნება.

სხვა პრობლემები

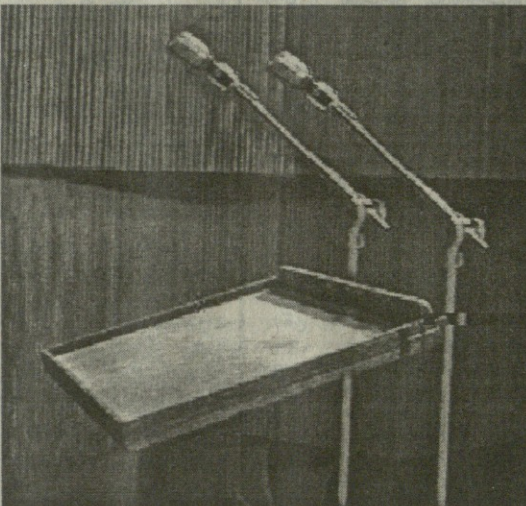
ამათზე პრეზიდენტი ისეთივე პარადული ზერელე კილოთი მსჯელობს, როგორც ცეცას მდინეებს სწევოდათ საანგარიშო მოხსენებების დროს. საყურადღებოა (და ისევ და ისევ უცნაურია) მხოლოდ შემდეგი. პრეზიდენტი ლაპარაკობს „ჯანმრთელი ცხოვრების“ პროგრამაზე, რომელიც დასავლეთის დემოკრატიულსა და კეთილდღიან ქვეყნებში უკვე დაწყებული ყოფილა. მაგრამ მას ავიწყდება, რომ ჯანმრთელობის ერთ-ერთი აუცილებელი პირობაა კალორიების მიღება, რომლებიც დღეს საქართველოში — სრული დარწმუნებით შეიძლება ითქვას — მხოლოდ მმართველებს და ქურდბატყეებს აქვთ.

ეს გახლავთ ინტერვიუს მთელი პოლიტიკური და ეკონომიკური შინაარსი. დანარჩენი თვით პრეზიდენტის ქონებრივ მდგომარეობას ეხება და ჩვენთვის საინტერესო არ არის.

კომუნისტური პარტიის 11 იანვრის რაიონული კავშირი

ეკონომიკური თემა. ამ ინტერვიუში პრეზიდენტი პირველად გამოთქვა კონსტრუქციული წინადადება გადასახადთა აკრიბის პროცესის გაუმჯობესების შესახებ. ეს გახლავთ გეგმით გათვალისწინებულ მეტი გადასახადის აკრიბის შემთხვევაში ინსპექციის სასარგებლოდ მისთვის ნაბატი თანხის 10-15 პროცენტის დატოვების იდეა. პრეზიდენტს არ უთქვამს, რომ ეს

გადასახადთა აკრიბის შუასაუკუნოვანი ფორმაა (ეს, ცხადია, უბედურება არაა). მაგრამ საკითხავია: არის თუ არა ეს ის პროცენტი, რომ ქრთამზე გაჩვეულ ხელს მიმართულება შეუცვალოს? შევასწავლოთ მკითხველს: საგადასახადო ინსპექცია საბაჟოსთან ერთად 700 მილიონ ლარს ვერ კრებს წელიწადში. სულ საქართველოში არსებული რე-

ალური საგადასახადო ბაზა, მინიმალური გაანგარიშებით, არის 2 მილიარდი ლარი (გასული ზაფხულის კურსით), რეალისტურით კი — 3 მილიარდი ლარი, აბა ვნახოთ, რას მოიგებენ და იზარალებენ ხარჯთამყრელები, თუ თავის კანონიერ 15 პროცენტს დასჯერდებიან. დასკვნა ნათელია: თავიდან აყრილებული თევზის გამოჯანსაღება ძელია. ეკონომიკის გაუმჯობესებას სტრუქტურის შეცვლაც და ხელისუფალთა შეცვლაც სჭირდება.

მისასალმებელია პრეზიდენტის მიერ გამოთქმული მოწოდება ლარის ნდობისაკენ, თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ ამ შემთხ-

ვევაში უნდობლობის ძირითადი წყარო მაინც კორუპციული მინისტრებისადმი და სხვა „მოღვაწეებისადმი“ უნდობლობაა.

პოლიტიკური თემა

პრეზიდენტი რიხით ლაპარაკობს („არაფერი შეეშალოთ“ და ასე შემდეგ) საქართველოში დესტაბილიზაციის მოწყობის გეგმებზე და მსმენელის ყურადღება ბუნებრივად მიემართება ქართველ კომუნისტებისაკენ გიორგაძეებისა და სხვათა შემადგენლობით: ეს, რა თქმა უნდა, მისასალმებელია. მაგრამ გაუგებარია: რატომ არ ტარდება აღმკვეთი ზომები ამ ხროვის მიმართ, რომლის მოქმედებასა და სიტყვაში დანაშაულის ნიშნები ბევრად მეტია, ვიდრე ეს მათი მოქმედების ალკვეთას სჭირდება? მით უფრო საკვირველია ასეთი ლობიერება სახელმწიფოში, რომელიც ელექტროშოკით არბევს პატრიოტულად განწყობილ ქალებს და ამ ცოტა ხნის წინ მსხვერპლიც შეინარა (ნუგზარ ლეჟავა), ეს ბადებს ეჭვს. გულწრფელია პრეზიდენტის ეს რიხიანი განცხადება? უნდა მას — ყოფილ და აწ ფორმალურ კომუნისტ ლიდერს — რეალური დაპირისპირება ფორმალურ კომუნისტებთან? ხომ არ არის კომუნისტთა ამ პარაშუი ჩადებული ჩუმი გეგმა, რომ „გადემოკრატიზებულმა“ ცეცას და რაიკომის მდივნებმა, რომლებიც დღეს საქართველოს „მართავენ“ მათთან „პადავკი“ ითამაშონ? ამ ეჭვის გაქარწყლება მხოლოდ რუსეთთან რეალისტური პოლიტიკის, მტკიცე თავდაცვის პოლიტიკის კურსზე დადგომით შეიძლება. თორემ შევარდნაძე, რომელიც საქართველოში რუსეთის ბაზებს ტოვებს და რომელ-

მაც საქართველო „ესენგემი“ ჩაითრი, არაფრით განსხვავდება გიორგაძისაგან, რომელიც სსრკ-ს აღდგენას ქადაგებს.

სხვა პოლიტიკურ თემათაგან პრეზიდენტი ეხება კისინჯერის ვიზიტს. უხერხული სათქმელია, მაგრამ არ შეიძლება გაკვირვება არ გამოითქვას იმ, რბილად რომ ვთქვათ, გულუბრყვილობის გამო, რომლითაც პრეზიდენტი მისდამი მიმართულ თავაზთან ქაინაურებს აღიქვამს. როგორ გვეჩინა: ქლინტონმა თუ ჟურნალისტებს უთხრა, ცივი ომი შევარდნაძემ დაამთავრა, ეს იმას ნიშნავს, რომ იგი მართლაც შევარდნაძემ დაამთავრა? იმიტომ იბრძოლა დასავლეთმა 40 წელი, რომ შევარდნაძისთანა გონიერება ვერ ცერტმა წინამორბედმა რუსმა საგარეო მინისტრმა ვერ გამოიჩინა? გარდა ამისა: ცივი ომი მოწინააღმდეგეთა ურთიერთდაპირისპირებით დამთავრდა? არა, ბატონო! ცივი ომი დამთავრდა დასავლეთის გამარჯვებით და დამთავრდა იმიტომ, რომ დასავლეთმა იგი მოიგო. ხოლო რატომ ისურვეს რუსებმა, რომ მათი კპიტულაცია ამ ომში შევარდნაძის ხელით გაფორმებულიყო, ეს სხვა საკითხია, რომელიც ჩვენს თემას არ ეხება.

დავძინოთ, რა ილაპარაკეს შევარდნაძემ და კისინჯერმა კარს მიღმა, არ ვიცით. მაგრამ ვიცით, რომ მსოფლიო შეუძცვადად მიდის ეროვნულ სახელმწიფოთა რეალური პლურალიზმის ჩამოყალიბების მიმართულებით, რომელსაც მყარი სამართლებრიობისა და დაცვის სისტემა შეუშუშადა (და არა „მუშის უფლებები“ ცხოვრების ტრადიცია) — მაშასადამე, სწორედ იმ მიმართულებით, რომელიც კატეგორიულად გამორიცხავს შევარდნაძისებურ პოლიტიკას საკუთარი სახელმწიფოს მიმართ.

შავატიშვილი

დღევანდელი ხელისუფლება არა მარტო ანტიქართულია, არამედ — უნიგნურიც...

მესამე გვერდიდან

აკადემიამ განიხილა სოხუმიდან მიღებული წერილი, ძალიან მოინონა იგი და ყველა თხოვნა შესრულდებოდა.

ვინაიდან, არაფერი გაკეთებულა, 1990 წლის სექტემბერში მეცნიერებათა აკადემიას მიემართეთ, ასე ვთქვათ, საქმიანი წერილი და წინადადებით: თქვენ ამზადებთ დოკუმენტების კრებულს, ჩვენ კი, წარმოდგენილი ანგარიშის მიხედვით, ჰონორარებს გადაუხდით ავტორებს. ვალდებულებას ვკისრულობდით ასევე გამოგვეცა კრებული ჩვენზე ხარვეზებით. ბატონი ა. აფაქიძე, რომელსაც პირადად გადავცე ეს წერილი, დაგვიპირდა დახმარებას; მაშინათვე დაურეკა ისტორიის ინსტიტუტის დირექტორს აკად. გ. მელიქიშვილს და ჩემს თვალწინ ესაუბრა სოხუმიდან ჩამოტანილი წერილის შესახებ. ნახევარ საათში უკვე აკად. გ. მელიქიშვილის კაბინეტში ვმსჯელობდით ამ უკანასკნელის მიერაც მოწონებული ჩვენი წინადადების შესრულებასთან დაკავშირებულ კონკრეტულ საკითხებზე. რამდენადაც ჩემთვის ცნობილია, ინსტიტუტის სამეცნიერო სამსახურში განიხილა ეს საკითხი. დავალბებოც მისცა შესაბამისი განყოფილებებს და ა. შ. 1991 წლის შემოდგომამდე რამდენჯერმე ჩამოვედი თბილისში სპეციალურად, რათა გამეგო, თუ როგორ მიდიოდა მუშაობა წიგნზე. ბოლოს, შესანიშნავმა მეცნიერმა და პირიქით, პროფესორმა ქველი ჩხატარაიშვილმა მითხრა, რომ არც ერთმა განყოფილებამ, მიუხედავად დაპირებებისა, დავალება არ შეასრულა და არც არავის ვხედავ ამის გამკეთებელს...

1991-1992 წლების სახელმწიფო-

კომინალურ გადატრიალებას ბევრ სხვა უბედურებასთან ერთად შედეგად მოჰყვა აფსურდი სეპარატუმიზის არსებული აღზევება... იძულებული გავხდით ადგილობრივი ძალებით მოგვეზადებინა ნაშრომი. მე და ბადრი შევუდექით მუშაობას, რომელიც დასრულდა იმ სექტანთან ნიგნის გამოცემით.

— სადღეისოდ რამდენად ცნობილია თქვენი წიგნი საზოგადოების ფართო ფენებისათვის და პოპულარულია თუ არა მან გამოხატურება კომპეტენტურ სამეცნიერო წრეებში?

— არ ვიცი, ვის გულისხმობთ „კომპეტენტურ სამეცნიერო წრეებში“, ე. წ. ელიტა დუმილით (მაგრამ არა თანხმობის ნიშნად) გამოხატავს თავის დამოკიდებულებას ამ ნაშრომის მიმართ, პრიკოტს უცხადებენ მას. არიან ისეთებიც, რომლებიც ძალიან კარგადაც იყენებენ ჩვენს წიგნს, მაგრამ უთითებენ აფხაზეთის სახელმწიფო არქივს. ის კი არ იცის, რომ ეს არქივი 1992 წელს დაიწვა და უკვე აღარ არსებობს (1992 წლამდე კი მათ იქ არ უშუშავიათ).

რაც შეეხება ნამდვილად კომპეტენტურ და კეთილსინდისიერ მეცნიერებს, მათ მთაწვევს წიგნის პრეზენტაცია და არაერთი განხილვა, მათ შორის ისტორიის ინსტიტუტში, აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიაში, ტექნიკურ უნივერსიტეტში და ა. შ.

— ქართველ ისტორიკოსთა ნაწილის ამგვარადილი ღია წერილი საწყის ეტაპად მესახება იმ უაღრესად მნიშვნელოვანად აუცილებელ საბრძოლო გზაზე, რომლის გაკვალვაც მამულის გადარჩენის წინაშე ყველა მეცნიერს ევალება. ბოლოს და ბოლოს, ხელისუფლება უნდა დაადაგეს აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის პრობლემების გადაწყვე-

ტის სწორ გზას, რაც ისტორიული სამართლიანობის დაცვიდან იწყება და პირველ რიგში გაიზარდოს და განახორციელოს ყველა ის მოთხოვნები, რომელიც ჩამოყალიბებულია ღია წერილში. რეალურობიდან გამომდინარე არც იმას გამოვრცხავ, რომ ღია წერილის მიმართ, ისევე როგორც ბევრ სხვა მსგავს შემთხვევაში,

ხელისუფლებამ იგნორირების პოლიტიკა გამოიყენოს ან ამ წერილში ჩამოყალიბებული პრობლემების გაქარწყლებისათვის კვლავ იმ მეცნიერებს მოუხმოს, რომლებიც დღემდე მხოლოდ და მხოლოდ მათ სამსახურშია ჩამდგარი და არ იბრძვიან საქართველოს უმტკივნეულებს პრობლემათა და რეგულირებისათვის, ამ მხრივ ქვეყნის შიგნით თუ გარეთ არსებული სამეცნიერო, საინფორმაციო ვაკუუმი ამოსასვლად.

— ლმერობა ქნას, რომ ცხადებოდეს, მაგრამ დღევანდელი მთავრობა და პირველ რიგში წერილის ადრესატი, ყურადღებას არ მიაქცევენ 28 მეცნიერის, მე ვიტყვოდი, საგანგაშო განცხადე-

ბას. რაში აინტერესებთ? წერილში დასმული პრობლემების მოუგვარებლობა ხელს ხომ არ უშლის მათი შემოსავლების ზრდას, სხვა საზრუნავი კი მათ არ გააჩნიათ.

პატრიოტულად განწყობილმა მეცნიერებმა, რეალობიდან გამომდინარე, ჯერ-ჯერობით მხოლოდ საკუთარი ძალებით და თანაც ორ ფრონტზე უნდა ანარმოონ ბრძოლა: ანტიქართული ისტორიოგრაფიის და მისი მფარველი ანტიქართული ხელისუფლების წინააღმდეგ.

— წლები (საუკუნეები კი) მოაწევოთ საქართველოს სახელმწიფოებრიობის მიმართ მტრულად განწყობილმა რუსეთის თუ ზოგიერთი სხვა მეზობელი ქვეყნის სამეცნიერო

ძალებმა გაეყვანებინათ საქართველოს ისტორია და ქვეყნისადმი სეპარატისტულად განწყობილი საქართველოში მცხოვრები არაქართველ ეთნოსთა სამეცნიერო ფენის წარმომადგენლები, აღნიშნულ გარემოებას ერთიანი ძალით და კონცეფციებით დღემდე წინ არ აღუდგა როგორც საქართველოს ხელისუფლებას, ასევე მეცნიერთა ფართო წრეებში. ამიტომაც ძალზე მნიშვნელოვანია და დიდი სამეცნიერო, ინფორმაციული ბრძოლის გზაზე საწყის ეტაპად მიმაჩნია იგ. ჯავახიშვილის სახ. საქართველოს ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის 28 ისტორიკოსის (მათივე ინსტიტუტის უმრავლესი ნაწილი

და მათ შორის ხელმძღვანელებიც კი კვლავ დუმილს ამჯობინებენ) ღია წერილი ქვეყნის პრეზიდენტისადმი.

— ინსტიტუტის ხელმძღვანელების დუმილი კიდევ ერთხელ იმაზე მიუთითებს, რომ ისინი არაფრის გამკეთებლები არ არიან და ელოდებიან მითითებას „ზევიდან“. მითითება კი, რბილად რომ ვთქვათ, აყოვნებს. გასათვალისწინებელია, რომ დღევანდელი ხელისუფლება, განსაკუთრებით მისი უმაღლესი ელენი, არის არა მარტო ანტიქართული, არამედ უნიგნურიც. მათ არ იცის წიგნის ფასი და მნიშვნელობა, პკონიათ, რომ მხოლოდ „ჩანაყობებით“ და „მეგობრებით“ გავლენ ფონს. ამ ხერხებით შეიძლება გარდამავალი მითელი დროშების მოპოვება ყოველწლიურად, ორდენებისა და მედლების, ასევე საერთაშორისო პრემიების მიღება, მაგრამ დაკარგული ტერიტორიების დაბრუნება, დაგვრული ქვეყნის აღდგენა, ქართველი ერის ისტორიის კულტურის წარმოქმნა საერთაშორისო არენაზე, სეპარატუმიზის იდეოლოგიური დამარცხება შეუძლებელია. ისე, კაცმა რომ თქვას, წერილის ადრესატი არც „ჩანაყობის“ ხელოვნებას ფლობს სრულყოფილად, მის „მეგობრებზე“ კი საუბარიც ზედმეტია.

რეალური შედეგების მისაღწევად, ჩვენი აზრით, საჭიროა 28-ის განცხადების გარშემო ისტორიული მეცნიერების წარმომადგენელთა გაერთიანება, რესპუბლიკური ყრილობის მოწვევა და ამ გაერთიანების ორგანიზაციული გაფორმება. პირადად არა მარტო ვუერთდები განცხადებას, არამედ მზად ვარ მონაწილეობა მივიღო მის რეალიზებაში.

რეპაზ მიუზელაძე

ეროვნება «ქართველი» დაასამარეს

მეორე გვერდიდან

განა, როგორც უკვე ვთქვი, მთელი ჩვენი ისტორია ქართველობის შენარჩუნებისთვის ბრძოლა არ არის? განა ჩვენი კულტურის უპირველესი პრობლემა „ნუ გათათრების“ გადაძალი არ არის საუკუნეებია საუკუნეებია?

სასაცილოდ ჩანს ახლა საქართველოს დღევანდელი ხელისუფლების ურაცოსმოპოვითური და არაეროვნული პოლიტიკიდან გამომდინარე მთელი ჩვენი ლიტერატურა — რისთვის დაშვრენ ჩვენი კლასიკოსები ფარნავაზიდან დღემდე? რატომ შეგვძალად იოანე საბანისძემ მერვე საუკუნის ზეცას ცრემლმორევით — „აღვერინით ერსა უცხოისაო“.

ის, რაც ჩვენმა გმირმა წინაპრებმა სისხლითა და კბილებით დაიცვეს, ჩვენმა ხელისუფლებამ ერთი ხელის მოსმით გააუქმა.

მე, რევაზ მიუზელაძე და საქართველოში მცხოვრები ყველა ამიერიდან გაურკვეველი ეროვნებისა ვართ.

მორალური უფლება აღარ მაქვს ვწერო სტატიები. საქართველოში ქართველთა რაოდენობა დღითი დღე მცირდება, ამა და ამ კუთხეში ქართველების ჭაჭანება აღარ არის-მეთქი.

ვინაა ქართველი? საიდან დამიბტვიცხეს, რომ ის ქართველია? ჯერ კიდევ ცოტა ხანს ამ პოლიგლოტურ საუკუნეში ქართულად რომ ლაპარაკობს და ქართულ სიმღერებს რომ მღერის?

აზრი დაკარგა ყოველგვარმა დემოგრაფიულმა სტატისტიკამ.

ჩვენი ხელისუფლება ანი მოსახლეობის აღწერას იმის გასარკვევად კი არ ჩაატარებს, თუ რამდენი ქართველი ცხოვრობს საქართველოში, არამედ იმის დასადგენად, თუ რამდენი „საქართველოს მოქალაქე“ ცხოვრობს საქართველოს მიწაზე.

„საქართველოს მიწა“ ვახსენე ახლა და შეძრწუნებულმა მიმოვიხედე. რას პქვია საქართველოს მიწა და ისტორიული მიწები საერთოდ, ეს მიწა ხომ საქართველოში მცხოვრებ ყველა ერს (სტუმარია თუ მასპინძელი) თანაბრად ეკუთვნის? მეტყვის ჩემი სინდისგაცილილი ულტრაოპონენტი.

და ანებეთ თავი, ქართველებო, პატრიოტულ მჯილის ცემას მკერდზე და გულუბრყვილო, შუასაუკუნურ ლაღად: ეს მიწა ჩემი წინაპრებმა სისხლით შემოიხაზესო, — გეტყვით თვითონ გაურკვეველი ეროვნების საქართველოს სახელმწიფო მოხელე დღეს, და შენ ჭიპზეც რომ გასკდე, ვერ დაამტკიცებ (და კიდევ რომ დაამტკიცო, რა აზრი აქვს), რომ დავით აღმაშენებლის და თამარ მეფის მემკვიდრე ხარ, რომ შენ ვალად განეცხ მომავალ თაობებს საქართველო შეუნარჩუნო.

მტერი სამი ეროვნული ნიშნის წართმევას ცდილობდა ტრადიციულად — ენის, მამულის და სარწმუნოების.

იმ სულკურთხეულმა, ვინც მამული საბრძოლოდ და შესანარჩუნებლად დაგვიკანონა, შიგის აზრი ჩადო, რომ არსებობს ერთი წმიდათაწმიდა კუთვნილება, ისტორიული მიწა, მამული.

სწორედ ისტორიულ მიწას გავრთმევდნენ. რას პქვია გავრთმევდნენ? მხარზე როდი იკიდებდნენ და სხვაგან როდი მიჰქონდათ, უბრალოდ, გვიპყრობდნენ, ჩვენს მიწას მტრები მიიერთებდნენ და საქართველოს ისტორიულ მიწაზე უცხოტომელი სახე-სახელი იმეორებდნენ.

ალარავითარი ისტორიული მიწა არ არსებობს. მერე რა, რომ ცოტნე დადიანმა, დემეტრე თავდადებულმა, ცხრა ძმა ხერხეულიძემ და სამასმა არაგველმა საკუთარი სისხლით გააპოხირა ეს მიწა... ახლა სხვა დროა. ახლა შენც და სხვანიც, არაქართველნიც, საქართველოს მოქალაქეები ხართ! მერე რა, რომ უცხოტომელს შენი „ვეფხისტყაოსანი“ და ვარძია ფეხებზე კიდია, მერე რა, რომ უცხოტომელი თითო-საც არ გაანძრევს, ქართველმა რომ ქართული ენა არ დაკარგოს, მერე რა, რომ თუ მტერი დაგესხა, უცხოტომელი საქართველოში ქართველის დასაცავად ხმალს არ მოიკნევს და პირიქით, შეიძლება ამღვრეულ წყალში თევზი დაიჭიროს, საქართველოს ახალ-ახალი მიწები მიიტაცოს (ჯავახეთი)...

დამთავრდა გიორგი სააკაძეობანა და მღვდელთმთავრობანა, ახლა ინტერნაციონალიზმის დროა, საქართველო ქართველის ისეთივე სამშობლოა, როგორი სამშობლოცაა აქ დაბადებული რუსისთვის, სომხისთვის, აზერბაიჯანელისთვის! გაპყვირის ნაძირალა კოსმოპოლიტი.

კონიტი არ დაძრა, ქართველო, შენი მიწის დასაცავად. მიუთმეტეს ახლა, როდესაც პარლამენტის „დიდებული“ მიწის

კანონით საქართველოს მიწა უმოწყალოდ იყიდება ნებისმიერ „ფულის ტომარაზე“.

აი, რა დრო დაგვიყენა, ბატონებო, ჩვენმა „საყვარელმა“ ხელისუფლებამ.

ჯერ ამ ოთხი წლის წინათ პასპორტში წაგვიშალეს ეროვნულობის აღმნიშვნელი გრაფა, მაგრამ პირადობის მოწმობაში დაგვიტოვეს, რომ არ გვეყვიროს და ხელისუფლების გამყიდველური პოლიტიკა სამარცხვინო ბოიზე არ გაგვეკრა, მზაკერულად გვანუგუშეს: პასპორტი მართო საზღვარგარეთ წასასვლელად უნდა გამოიყენოთ, ხოლო ის, რაც ყოველდღიურად გჭირდებათ, პირადობის მოწმობაა — პირადობის მოწმობაში ხომ დაგიტოვეთ „ქართველი“. შარშანწინ კი ადგნენ და ქურდულად, ყაჩაღურად, სრულიად უბოდიშოდ და უსირცხვილოდ პირადობის მოწმობიდანაც ამოგვიღეს ეროვნულობის გრაფა.

ამით ეროვნება „ქართველი“ საქართველოში დოკუმენტალურად დასამარეს.

ეს არ უკადრებიათ ბოლშევიკებს, ეს არ უქნიათ ფაშისტებს თავიანთ დაპყრობილ ტერიტორიებზე.

საქართველოს სავალალო დემოგრაფიული მდგომარეობა მოგვსენებათ. ჩვენი არამკვიდრი, არაისტორიული სტუმარი ერების გამარცხლების ტემპი გაცილებით მაღალია, ვიდრე ქართველებისა.

დღეს საქართველოში ქართველები, სინდისიერ აღწერას ვინ ჩაატარებს, თორემ 49 პროცენტზე მეტი არ ვიქნებით. სულ რაღაც 80-100 წელიწადში

გაგრძელება მერვე გვერდზე

მსოფლოდ სპერტო ნიადაგზე ღვომა გაღაგვარჩენს!

საქართველოში შექმნილი მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური და პოლიტიკური მდგომარეობის გამო, არსებითი მნიშვნელობა ენიჭება ქართველი ხალხის და საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაერთიანების ეროვნულ კონსოლიდაციას.

XIX ს-ის 60-იან წლებში ქართველი ხალხის თვითმყოფადობისათვის ბრძოლას ქართველთა ეროვნული ერთიანობის იდეა ედო საფუძვლად, რომლის შემომქმედი და დამკვიდრებელი, მისთვის თავდადებული მებრძოლი ერის მამა, დიდი ილია იყო.

შემდეგ ეს საქმე არჩილ ჯორჯაძემ განაგრძო და ჩამოაყალიბა კიდევ „ერთიანი მოქმედების ნიადაგის“ თეორია-მოძღვრება. მან საზოგადოების წინაშე, ქვეყნის გადასარჩენად 5 ძირითადი საკითხი დააყენა:

1. ქართული ენის დაცვა;
2. ქართული ეკლესია-მრევლობის შექმნა;
3. ქართული მეურნეობის-მიწის ქართველთა ხელში შენარჩუნება;
4. ქართული ინტელიგენციის სახალხო კულტურული მოღვაწეობა;
5. თვითმმართველობითი ქართველთა ჩარევა-მონაწილეობა.

იმ დროს არსებული წოდებრივ-კლასობრივი, სოციალურ-ეკონომიკური არათანასწორუფლებიანობის პირობებშიც კი საესებით შესაძლებლად და აუცილებლად საქმედ მიაჩნდათ ქართველი ხალხის გაერთიანება. ამიტომ, პოლიტიკურ მოღვაწეთა გასაგონად არ. ჯორჯაძე წერდა: „საერთო მოქმედების ასპარეზი, — ნაყოფი პოლიტიკური მოღვაწეობის — რომელზედაც თავისუფლად მოთავსდებიან ძეგლის, ახალი და მომავალი თაობების წარმომადგენელი“.

იმ დროს საქართველოში შექმნილმა სოციალურ-ეკონომიკურმა მდგომარეობამ საზოგადოებაში არსებული მიმდინარეობები, დასები, პარტიები, ერთმანეთს დაუპირისპირა.

აშკარა გახდა ერის გადაგვარების საშიშროება.

არაფინ ფიქრობდა, რომ საერთო მიზნისა და ინტერესების გახსოვრების მიხედვით აუცილებელი იყო ერის კონსოლიდაცია.

არ. ჯორჯაძე წერდა: „ჩვენი ერი და ქვეყანა განსაცდელშია, ერს თანდათან გადაგვარება მოეღის... ყოველი გონიერი ქართველი იმაზე უნდა ფიქრობდეს, თუ როგორ მიაღწიოს ერთიანობას, როგორ იმოქმედოს თავისი „ვინაობის დასაცავად“. ერის გადასარჩენად ყოველი ღონე უნდა ვიხმაროთ, რომ საქართველოში არსებული პარტიები ერთ ნიადაგზე დადგნენ. „ყველაფერი უნდა გავაკეთოთ ქართველი ერის გადასარჩენად. ამით არ. ჯორჯაძე ეროვნულ-საკითხის გადასაჭრელად შეთანხმებული მოქმედებისაკენ მოუწოდა პარტიებს, დასებს ორგანიზაციებს. რაც ამავე დროს ნიშნავდა ბრძოლას ნორმალური და პოლიტიკური მდგომარეობის შესაქმნელად.

არ. ჯორჯაძე ეროვნული პრობლემის არსებობის ერთ-ერთ მიზეზს ქვეყნის მრავალეთნიკურობაში ხედავდა. იგი ხაზს უსვამდა საქართველოდან რუსეთში გადასახლებულ თავადაზნაურთა მამულზე უცხოელების რეაქციული ძალების მიერ, სამაჩაბლოში, შიდა და ქვემო ქართლში, მესხეთ-ჯავახეთში და აფხაზეთში ასობით ხიზნური დასახლებების შექმნას, რამაც თანდათან მრავალეროვნულობის საგრძნობი გაფართოება გამოიწვია და სეპარატიზმისათვის ნოყიერი ნიადაგი მოამზადა.

გასულ საუკუნეში ასევე მწვავედ იდგა საკითხი ქართული ეროვნულობის დაკარგვისა. განსაკუთრებით განიცდიდა ამ მოვლენას დიდი ილია, რომელიც წერდა: „ნუთუ ესენი ქართველი არიან, ერთის დედის საქართველოს ოჯახის

შვილი? ის მეგვიდრეობითი, დიდებული ერთიანი აზრი, რომელსაც ყოველი ჩვენგანი ქართველობაში უნდა ხედავდეს, ის სახელი, რომელიც ყველას გვერქვა, დაირღვა“...

არც დღევანდელი ხელისუფალთა ლიდერების მხრივ იგრძნობა ეროვნულობის, ქართველობის შენარჩუნებისათვის აუცილებელი მოქმედება. აკი

ის გარეშე მოქმედებენ საზოგადოებრივი და პოლიტიკური გაერთიანების მიზნით. მართალია, ჯერჯერობით კლასები და კლასთა ბრძოლა არ არის, მაგრამ ძალაუფლებისათვის ბრძოლა მწვავე ხასიათი მიიღო. ურთიერთდაპირისპირება შეიმჩნევა ყველგან და ყველაფერში (რაც დამლუშველია ქვეყნისა და ერისთვის) შინ და გარეთ, ქუჩაში, ოჯახში, ადამი-

მათი პოლიტიკური მრწამსის შესაბამის ერთ ჯგუფად, კავშირად, ბლოკებად გაერთიანება. ყოველივე ეს კი თავიდან აგვაცილებდა იმ შედეგობებს, რასაც ადგილი ჰქონდა გასულ საუკუნეში და რაც დღემდე გრძელდება.

პარტიებმა ქართველ ერს ხელი კი არ უნდა შეუშალეს გაერთიანების გზაზე, არამედ პირიქით, უნდა დაირაზმოს საზოგადოების სხვადასხვა ფენები ეროვნული სახელმწიფოებრიობის აღსადგენად. რისთვისაც მიზანმიმართულად და ერთობით უნდა გამოვიყენოთ საკუთარი ქვეყნის კონსტიტუცია, კანონები, ასევე საერთაშორისო სამართლით გათვალისწინებული ნორმები და რაც მთავარია, უმთავრესი ეროვნული ტრადიციები.

პოლიტიკური პარტიების, მწერლების, მეცნიერების და ყოველგვარი საზოგადოებრივი გაერთიანების უპირველეს ამოცანად მიგვაჩნია ეროვნულ ნიადაგზე ქართველთა მყარად დაყენება, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდობის.

უაღრესად სამწუხაროა, რომ საქართველოში, განსაკუთრებით კი მის დედაქალაქში, არიან ყველასათვის ცნობილი ადამიანები, როგორც მაღალი ზნეობით, ასევე საქმიანობით გამორჩეულნი: მეცნიერები, მწერლები, ისტორიკოსები, ეკონომისტები, იურისტები, ექიმები, პედაგოგები, ინჟინრები, რომლებიც მრავალი საქვეყნო თუ საერთო პრობლემების წინაშე დუმან, ხმას არ იღებენ, თითქოს ვერაფერს ამჩნევენ, არაფერი ესმით და არც არაფერი აინტერესებთ. ბატონებო! ეს დანაშაულია. როდესაც საქმე სამშობლოს, ქართველ ერს, მის ყოფნა-არსს, გენოციდს, გაქრობა-გადაშენებას და გაუცხოებას ეხება, არ შეიძლება გაჩერებული ვიყოთ და სიერს ვუყურებდით.

ვერც მედროვეთა დიდ არმიას

გაგრძელება მეშვიდე გვერდზე

საქართველოს პარლამენტი 2000 წელს

(საქმეობით მოსალოდნელი რეპორტაჟი)

გამართა საქართველოს პარლამენტის მორიგი პლენარული სხდომა.

პარლამენტის შენობის (თელავის ყოფილი კულტურის სახლის) ავარიულ მდგომარეობასთან დაკავშირებით სხდომა ჩატარდა ღია ცის ქვეშ, თელავის კულტურისა და დასვენების პარკში, ორჯონიკიძის ძეგლთან.

დღის წესრიგში იყო გასული წლის ბიუჯეტის დამტკიცება.

სანამ დღის წესრიგზე გადავიდოდნენ სიტყვა მოითხოვა საზოგადოება „თელავის“ წარმომადგენელმა, რომელმაც განაცხადა, რომ ლტოლვილები თბილისიდან და ქუთაისიდან ქუჩაში გაჭრობენ და აბინძურებენ ქალაქს, უფრო მეტიც, რამოდენიმე დღის წინათ ორი დეპუტატის თაოსნობით არასანქცირებული

თუ მეოთხე, ამას გამოძიების ინტერესებიდან გამომდინარე ჯერ-ჯერობით ვერ გეტყვით.

ოპერატიულად განხილეს მთელი წლის ტელეპროგრამაც; გადაწყდა, რომ ვინაიდან ენერგოკრიზისის გამო გადაცემათა ხანგრძლივობა დღელამეში მხოლოდ 10 წუთია, პირველი 5 წუთი დაეთმოს კლინტონისა და ლევისკის სექსუალურ ენებათაღელვას, შემდეგ ორნამიანი კლიპი — გადაცემა „ფსიქოს“ წამყვანი ზანგებთან „ჩაკარტოკეზული“, დარჩენილი თითქმის 5 წუთი ტაშფანდური და ჩქარი ტაში.

ფრაქციამ „დემოკრატიული პატრიოტები“ განაცხადა, რომ ფართოდ გაფრცელებული გამოთქმები „ჩემი დედა...“ და „სიმონ ტო“, მოძველებულია და დემოკრატიის ამ

მიუხედავად ამისა, მაინც ყურადღებით მოუსმინეს თავდაცვის მინისტრს. ამ უკანასკნელმა სახეზე კმაყოფილი ღიმილით უკმაყოფილება გამოთქვა იმის გამო, რომ ოთხმხრივი სამშვიდობო შეთანხმებით გათვალისწინებული ძალთა დაშორებების პროცესი ფერხდება. ეს შეიძლება პროვოკაციის მიზეზი გახდეს, მონინააღმდეგმისარგებლოს ამით და ფართომასშტაბიან ომში ჩაგვითრის.

ამ განცხადებამ დეპუტატთა შემოთქმა გამოიწვია, მაგრამ შემთხვევით იქ მყოფმა თელაველმა მოქალაქემ, პარლამენტარები დაამშვიდა: მან დაიფიცა, რომ საკუთარი თვალთ დაინახა, როგორ სტოვებდნენ თელავს და ორი ურმით მიემართებოდნენ ომალოსაკენ ქართული შეიარაღებული ძალები სრული შემადგენლობით: 10 ფელდმარშალი და დაახლოებით 30 გენერალი.

რაც შეეხება თელავში დარჩენილი მოსახლეობის უსაფრთხოებას, როგორც კულუარებში თქვს, ბაგრაძის ბატალიონის მეთაური ვაჟაკურ სიტყვას იძლევა, რომ უსაფრთხოება გარანტირებული იქნება, ყველას მიეცემა უფლება, საითაც უნდა, იქით წავიდეს. ცხადია, უძრავ-მოძრავი ქონების გარეშე და ცხადია, მხოლოდ ჩრდილოეთის მიმართულებით.

ისევ მოულოდნელად და ისევ უდროოდ დროს რაჭის წარმომადგენლობა მოსახლეობის ინტერესებიდან გამომდინარე, პურის გაძეგრა მოითხოვა. თავმჯდომარემ განუმარტა მათ, რომ ეს 1991 წელი კი არ არის, არამედ უკვე 2000 წელია და რომ საქართველოში დიქტატურა დემოკრატიით შეიცვალა და ხალხს ეს მოთხოვნაც დიდი ხანია უკვე დაკმაყოფილებულია. ამის შემდეგ რაჭველებმა კავშირგაბმულობის მინისტრის შეცვლა მოითხოვეს, რადგან ისინი თბილისელებისაგან განსხვავებით, გვიან ღებულობენ დირექტივებს მისკოვიდან და ამიტომ ხშირად ასეთ უხერხულ სიტუაციაში აღმოჩნდებიან ხოლმე.

ამ დროს კანცელარიის გამგემ მოიტანა ცნობა, რომ პარლამენტარ ვართანუშ დადგეშელიანს, ფრაქცია „თავდადებული პატრიოტები“ ლიდერს გარდაეცვალა სიღვდრი. ამის გაგონებაზე პარლამენტარები ჩვეულებრივად ერიდებოდნენ წამოიშალნენ და პანაშვიდზე წასასვლელად გაემზადნენ. საგარეო საქმეთა მინისტრის თხოვნას, განეხილათ უაღრესად მნიშვნელოვანი დოკუმენტები: მისალოცი წერილები მონაკოს პრინცის დაქორწინების და ლიხტენშტეინის პერსონის განქორწინების თაობაზე, დეპუტატებმა ყური არ ათხოვეს.

ბიუჯეტის განხილვაც მომავალი წლისთვის გადაიდო.

რეპორტაჟი პარლამენტიდან მთავრად მანუჩარ ლანჩავას

ნამატანი უჩუო ხალხი ხართ ქართველები, ანუ ხუთი ლარიდან ხუთი ლარიდან ოჯახის რჩენა...

მესამე გვერდიდან

უძრავობა, დედამიწამ მოძრაობა შეწყვიტა? როდის შეწყვიტა ქა? მე რომ არ გამიგია, აბა, მაშ, დღედაღამ რატომ იცვლება? მაგეთი გაუნათლებელი გგონავთ, რომ ეგ დაგიჯეროთ. არ გამოგივით ჩემთან ეგ სიახლადი. იმდენი ქენი, იმდენი, რომა ქე დაშალეთ ეს აწყობილი ქვეყანა. ახლა კიდევ, ინტელიგენციის შვილი არ დაიწყებთ მეფეთა, ზვიადი! სომეხმა აქ არ იცხოვროსო, თათარმა აქ არაო, ქურთმა აქ არაო. მაშ, ვინდა იცხოვროს საქართველოში? ადრე ასეთ დევნასაც კი მოსამენდით „გადავაქციეთ თბილისი ინტერნაციონალიზმის ლაბორატორიად“. არა შვილებო, არა! ზვიადი, მადლობა

ლმერთს, რომ იმ ქვეყნად გაისტუმრეს, თორე ქვეყანას გადაგვიდებდა. ამას წინათ ჩემმა შვილიშვილმა (ჩვენში დარჩეს და ცოტა შარევილი მყავს) მომიყვა, ზვიადი კარგი კაცი იყო, პატრონი იყო, ჩვენს ქვეყანაზე ფიქრობდაო, რომ დასცლოდა, მტერს მტერულად დაუხვდებოდაო. ასეთი გაპრანჭული ლაპარაკი იცის ჩემმა დამთხვეულმა, თორე კაცი რომ გეტყვის, ისინი თუ ტყვიას გვეცვრიან, ჩვენ ყვავილები ვესროლოთო, მაგეთი კაცი დაგვიცავდა, ქა! ახლა არ მოთხრათ, ქართველები რომ იყვნენ, იმდენი არ ესროდნო. მტერი მტერია, გინდა ქართველი იყოს და გინდა გადამთიელი. ხომ გამოამწყვდის ბუნებრივად. ზვიადიმ თქვა, ბუნკერში ვარ

ვერები მოვა ჩემზედაო, გავიხდე სერზედაო — გაუა ზის ცხენზედაო, წინ კიტოვანი მოუძღვის დაგეშილი ჩემზედაო... — არა, ხა, ხა. მაგარი ლექსია, არა? მაინც გვაჯობა, იმოდენა დოლარები გაუტანია, 100 ტრაილერიც ვერ ეყოფო — ამბობენ. ამა დაგვაქცია და დაგვანელა. ახლა კი ჩვენს პეზიდენტს, ჩვენს გადამრჩენელს ედავებიან, რატომ პენსიებს არ არიგებო. ვერ გაუგიათ ქა, კაცი გაქურდეს და საიდანა უნდა დაარგოს პენსიები. იარაღითა და ქუჩის ბანდიტების შემწეობით დადგაო პრეზიდენტად — კაციც ეგ ყოფილა და ქუდიც მაგას ხურებია. ბრძოლის დროს ბრძოლაა საქმეო, ყვავილების კრეფა კი არა! ხალხი გამათხოვრდაო: ეგ ცუდი ცხოვრებით არ მომხდარა! კარგი ცხოვრებით მოხდა. ეზარებათ მუშაობა და იმიტომა თქვენ წარმოიდგინეთ, რა ადვილია ერთ ადგილზე დგომა ან დგომა და ფულის გაკეთება. მარტო დაიძახეთ: დამეხმარეთ ხალხო, ან დეიდებო, ძიებო

ხუთი თეთრი მაჩუქეთ, ან ღმერთის გულისათვის, უშველეთ ბებერს, ლუკმა პურზე უშველეთ ბებერს, წამალზე უშველეთ ბებერს, დღის ბოლოს რომ დაუთვალეთ „საცოდავ“ მათხოვრებს დღიური, ვითომ შრომის ფასი გაგიკვირდებოთ. ასე ყველფავენ ხალხს. ერთხელ თავი ველარ შევიკავე და თმები მოვწიწევე ერთ გაჩხიკულ გოგოს. სუმიკაზედ მექაჩებოდა ქა, გინდა თუ არა ფული მომეო. დაალო და — რა დაალო პირი. მთელი ხალხი შემეყარა. კინაღამ მილიციაში მიმამხრანეს. აბა, მოკითხე ჭკვა ასეთ ხალხს, აქეთ დამადანაშაულეს.

რომელი ერთი გავიხსენო. ხომ ხვდებით, რომ ყოლიფერში მტყუვნები ხართ. ახლა აგინებიათ, შუქი არა გვაქვსო, აბა,

კიდო ჩამარტყას თავში? მე თუ მკითხავ, კიდო უფრო მკაცრად უნდა მოექცე იმ კაცს, ვინც მე თავში კეტს ჩამარტყამს. ჩემი მთავრობა ზრუნავს ჩემზე და იმიტომ აშინებებს პატიმარს. მე გაუნათლებელი ქალი არ გგონოთ: ამ საკითხზე იმდენი წამიკითხავს, გაგიკვირდებოთ. აი, ძველ საბერძნეთში, კაცი თუ კაცს გაართყავდა და კბილს ჩამოუღებდა, მოსამართლე მასაც ჩამოუღებდა კბილს, მარა თუ შემთხვევით მოსამართლე ორ კბილს ჩამოუღებდა პატიმარს, მაშინ მომწივანსაც ჩამოაძრობდნენ კიდო ერთ კბილს. სწორედ უნდა ყოფილიყო ყოლიფერი. ამ ბერძნებმა გამახსენა პლატონი. პროლეტარულ მმართველობას კარგ მმართველობაში თვლიდა.

მაშ, თქვენს ოჯახს ხართ პლატონსა, რომ იწუნებთ სოციალისტურ წყობას?

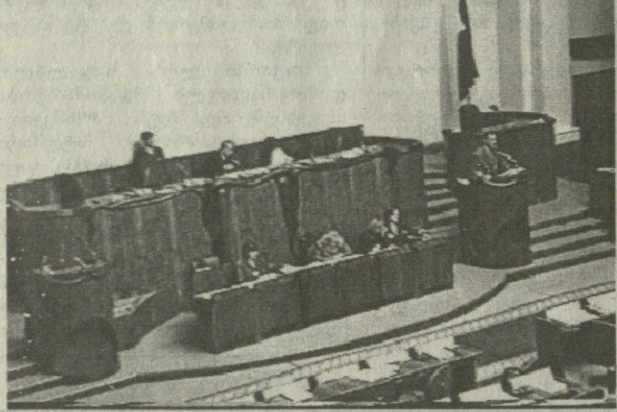
აი, კიდო, რა გამახსენდა: ნიშანს მიგებთ, ქარხნები არ მუშაობსო. ადრე რომ მუშაობდა, პაერი ინამლებო, ახლა რომ ამუშავდეს, აღარ მოინამლება პაერი? ჩვენი მთავრობა ხალხის ჯამრთელობაზე ზრუნავს და იმიტომ არ მუშაობს ქარხნები. სამაგიეროდ, სხვანაირი სამუშაოები მოიგონა ამ დალოცვილმა

მთავრობამ, მაგალითად, პოლიცია, ადრეც კი იყო პოლიცია, მარა ამდენი არა, აბა, ამოდენა მიტინგებს მოვლა-პატრონობა არ უნდა? ერთი-ორ კაცს თუ მიტყუავენ, ეგეც არაფერი. ეგ ერთგვარი ფიზიკური ვარჯიშია ჩვენი პოლიციისათვის. თქვენ კიდევ ამას ადამიანის უფლებების შელახვას ეძახით. განათლება გაკლიათ და იმიტომ. ზოგ-ზოგერთი უნჩო დემაგოგი, ქალბატონ ნანული შევარდნაძეს ღვარდნიანად იხსენებს. რატომ თქვაო, რომა 9 ლარით ოჯახის შენახვა შეიძლება თვითონ თვემდეო. თქვენ თუ დიასახლისი არ გივარგათ სახლში, რა ნანულის ბრალშია, თუ არ გავერთ, მიდიო და რეცეპტი გამოართვით.

თვითონ შევარდნაძემ თქვა, ჩემი ძირითადი საკვები ჩაიო, მაგხელა თანამდებობის კაცი რომ ეკონომიის მიზნით დღე და ღამე ჩაის ლევას დაოწყებს, ჩვენ რატომღა უნდა მოვითხოვოთ მეტი? ბავშვები გვიტყუებანდებო. ნელანაც გითხარით და ახლაც გუუბნებთ: ბუნება თვითონ ახდენს გადარჩევას, თორე აქ კვება არაფერ შუაშია. მე ჩემ თავად დარწმუნებული ვარ, ათი ლარით კი არა, ხუთი ლარითაც შეიძლება ოჯახის რჩენა.

სატელეფონო ჩანაწერი ლია გიგინიაშვილისა.

Photo News

მიტინგი გამართეს ქბრონაშვილის ორბობში, რითაც ხელი შეუშალეს ტრანსპორტის მოძრაობას და დაარღვიეს კონსტიტუცია.

დეპუტატებმა დაგმეს ლტოლვილების საქციელი. „ძალიან პატრიოტულ-პროგრესული“ ფრაქციის წინადადებით, შეთანხმდნენ, რომ ამიერიდან ლტოლვილებს ლტოლვილები კი არა, ჩამოთრეულები ეწოდოს.

წინადადება, რომ ჩამოთრეულები გაესახლებინათ თელავიდან, იუროდიული კომისიის ხელმძღვანელის ინიციატივით მოხსნილი იქნა კენჭისყრიდან, ვინაიდან ასეთ შემთხვევაში იქმნებოდა იურიდიული ვაკუუმი: პარტიების რაოდენობა თელავის მოსახლეობის რაოდენობაზე მეტი აღმოჩნდებოდა.

მომავალში მსგავსი სირთულე რომ აღარ განეორებულებო, ორი ცვრელება იქნა სასწრაფოდ შეტანილი კონსტიტუციაში: 1) დასაშვებია ერთი პიროვნება ერთდროულად იყოს რამოდენიმე პარტიის წევრი; 2) დასაშვებია პარტიაში სკოლამდელი ასაკის ადამიანის მიღება.

ფრაქციამ „პატრიოტული-დემოკრატები“ პოლიცია პასურობაში დაადანაშაულა, რასაც შსს მინისტრი არ დაეთანხმა და პოლიციის მაღალი პროფესიონალიზმის მაგალითიც მოიყვანა, კერძოდ, ჩატარებული ოპერატიული მუშაობის შედეგად აღმოჩენილი იქნა, რომ პენსიონერთა პროტესტი ორი წლის პენსიების მიუღებლობის საბაბით, გარეშე ძალების მიერ იმართებოდა. თუ რომელია ეს ძალები — მესამე

ეტაპზე დეპუტატების ფსიქოლოგიურ და მორალურ დონეს მთლიანად ვეღარ გამოხატავს.

მიუხედავად თავმჯდომარის მუდარისა, გადასულიყვნენ რეგლამენტი გათვალისწინებული საკითხის განხილვაზე, ადგილებიდან გამოსვლები გრძელდებოდა.

სხდომის მონაწილეთა თანაგრძნობა გამოიწვია ქართული კულტურის ერთ-ერთი თავგანწირული მოამაგის გულისტყვილმა იმასთან დაკავშირებით, რომ თელავში ავსტრალიური პოპ მუსიკის ფესტივალის ჩასატარებლად გამოყოფილ თანხებში არ იყო გათვალისწინებული კახის კურსის დაცემა, რამაც 20 კახით და 15 ჩოჩორით დააზარალა ფესტივალის ორგანიზატორები და ზარალის ანაზღაურება მოითხოვა.

„კახის კურსი კი არ დევცა, არამედ მისი კორექტირება მოხდა“ — შეუსწორა ფინანსთა მინისტრმა.

შეუერთებელი ოპოზიციის ლიდერმა, რომელსაც არ ჩაურთეს მიკროფონი, ადგილიდან ყვირილით, ისევე როგორც სხვა დროს, ხელისუფლების უსაფუძვლო კრიტიკა დაიწყო. მან განაცხადა, რომ მიუხედავად იმისა, რომ მხარს უჭერს საპარლამენტო უმრავლესობას, პარლამენტის თავმჯდომარეს და ქვეყნის პრეზიდენტს, მაინც ოპოზიციაში დარჩება.

ამ გამოსვლამს უმრავლესობის წარმომადგენლები ყუიინით შესვდნენ.

ოპოზიციასა და ოპოზიციას შორის სიტუაცია დაიძაბა.

გმოდ სპორტო ნიდაგზე დროს გადგებაჩენს!

მესამე გვერდიდან

დავიწყებთ, რომელიც ფრთა-გაშლილი არიან იმის გამო, რომ ერთ მუშტად არ არის შეკრული და ჭეშმარიტება ვერ შეიმოსა. მაგნი იმის მტკიცე-ბასაც ბედავენ, რომ თითქმის ქართველი გლეხობა, რომელმაც მიწის შევსება მიიღო, უკვე დასაქმებულია და ამას იმეორებს პრეზიდენტი, რაც უთუოდ მრავალრიცხოვან და „მალაქა-ლი“ მრჩეველ „სპეციალი-სტა“ დასახურებას. თვით სა-ბჭოთა პერიოდშიც კი გლეხო-ბის მცირე საკარმიდამოებიდან მიღებული შემოსავლი 68% შედ-გენდა. დღეს მას რვაჯერ მეტი მიწა აქვს, მაგრამ შიმშილობს.

მიწის საკითხი ქვეყნისთვის არა მარტო ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების, არამედ სამართ-ლებრივი სახელმწიფოს მშენებლო-ბის. მიწის საკითხის სწორად გადწყვეტაზე დამოკიდებულია საქართველოს მთლიანობის აღდ-გენა-შენარჩუნება. ამიტომ აუცი-ლებელია მიწის საკითხისადმი ერთიანი ეროვნულ-ტრადიციული მიდგომა.

გარე ძალების მიერ საქართველოში გაღვივებული სეპარატიზმის საფუძველია მე-ზობელი ქვეყნებიდან მათი ძეღ-ბელობის ემს, ქართულ მიწა-ნაალზე მოსულთა დასახლება, რის გამოც მთელ რიგ რეგიონ-ებში მკვიდრ მოსახლეობას ჩამო-სახლებულთა შთამომავალი ქარ-ბობენ.

ქვემო ქართლისა და მესხ-ეთ-ჯავახეთის რაიონების სასახლერო ზოლიდან ათეული წლების მანძილზე ერეკებიან მკვიდრ ქართულ მოსახლეობას და მათ საცხოვრის არამკვიდრი ხიზნები იკავებენ. დღეს ყარა-ბაილიდან დევნილი, თუ სხვა მიზეზით გამოქცეული ეთნობა ჩვენს მიწაზე უკვე აღარ არსე-ბობს საპასპორტო რეჟიმი და არც არავინა გააკეთებია. სწორედ ამიტომაც საჭირო თანადგომა და გაერთიანება.

საქართველოს ტერიტორია 200 ათასი კვ. კილომეტრიდან შემე-ცირებულია 58 ათას კვ. კილო-მეტრამდე. „ქართულ მიწაზე“ მტკი ყურადღება უნდა მივაქცი-

ოთ, რადგან ენასთან და გვარტო-მობასთან ერთად მიწა ერთი უპირველესი ფაქტორია ეროვნუ-ლის ცხოვრებისა, ნერდა არ-ჩილ ჯორჯაძე.

ბატონებო! ჩვენმა თანამო-ქალაქებმა (ყოფილმა ხიზანთა შთამომავლებმა), ჩვენი მიწა-წყლ-ის ტოპონომები თავიანთი მე-ორე, ძირითადი სამშობლოს ტო-პონომებით შეცვალეს. მაგალი-თად, კლდეკარის ციხესიმაგრეს დღეს ქოროლი ჰქვია. ასეთი მაგალითი ათა-სობით შეიძლება მოე-იყვანოთ.

არ. ჯორჯაძე გულისტყვილით აღნი-შნავდა, რომ ეროვნულ საგანზე ლაპარაკი სასაცილოდაც არ ყოფნო. „ისინი აცხა-დებენ: „როგორ! თქვენ გინდათ გარეკონ საქარ თველი და ან არაქართველები? ეს ხომ ნაციონალიზმი, ეგ ხომ შოვინისტობა.“ ბატონებო, ემიგრაცი-ამიგრაციის ისეთი სე-რიოზული და საბე-დისწერი მნიშვნელო-ბა აქვს, რომ უყურა-დებოდ დატოვება ყოველად შეუწყნარებელი სილა-ჩრება.

გადაუჭრელ პრობლემად რჩება საქართველოს ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობა. ზოგს მაინა, რომ ქვეყანაში ფედერაციულ სუბიექტებად უნდა იქნან აღიარე-ბული: კახეთი, ქართლი, ჯავახე-თი, გურია, იმერეთი, სამეგრელო, სანეთი და ა.შ.

ამ მოსაზრებას არ იზიარებს მეცნიერთა გარკვეული ჯგუფი, მათ შორის ცნობილი სპეციალ-ისტი, აკადემიკოსი დავით მუსხ-ელიშვილი, რომელსაც მიაჩნია, რომ ფედერაციული დანაწილება ვერ გაანეიტრალებს ქვეყანაში არსებულ სეპარატიზტულ ტენ-დეციებს. პირადად მე — წერს იგი, პირუტყვ მაგონია, რომ ჩვენ ამ მხრივაც დამატებითი სირთუ-ლეები შეგვექმნება. განა სულ ოროდე წლის წინ არ იყო, რომ ერთი „პოლიტიკოსი“ ქად-აგებდა „კახეთის სამეფოს“ აღდ-გენას? ესეც არ იყოს, ნუთუ

ვინმეს სერიოზულად ჰგონია, რომ ... ჯავახეთის ფედერაციის სუბ-იექტად აღიარება ჩვენ სიკეთეს მოგვცის? განა ვინმესთვის საეჭვოა, რომ ჩვენში არსებული სეპარატიზმი გარეში, მტრული ძალების მიერაა ინსპირირებული? და ჩვენ ხომ ამით ხელს შევეწყობთ მათი მოქმედების თავისუფლებას და საქართველოს დაშლა-დაქუცმაცების მათთვის საოცნებო პროგრამის განხორ-

ცილებას! აუცილებელია აგრეთვე ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის დაცვა სექტებისა და სექტანტების შემოტევისაგან. ეკ-ლესიაში კონფორმისტაციის ლიკვი-დაცია და მართლმადიდებლური ერთსულოვნების დამყარება. ქართველი კაცის სულიერების და ღვთისმსახურების ჭეშმარ-ტად აღდგენა და გამყარება ერთ-ერთი საფუძველია ერის კონსოლიდაციისა.

ქართველ ხალხს ერთსულოვნე-ბა სჭირდება ქვეყნის პოლი-ტიკური ორიენტაციის საკითხ-შიც: დასავლეთ ევროპა, ამერი-კა, თუ ჩრდილოეთი, ერთ-ერთი მათგანი, თუ არცერთი, რაც სერიოზული მსჯელობის საგანი უნდა გახდეს.

დაუსრულებელია კაცობრიო-ბის ზრუნვა იდეალური საზოგა-დოებრიობის და სახელმწიფოე-ბრიობის შესაქმნელად, ადამიან-თა ძმობის, ერთობისა და თავისუ-

ფლების მისაღწევად. ამიტომ უნდა განვიზიანდოთ სიძულვილისა და აგრესიისაგან. მტრობა და და-პირისპირება უნდა შეცვალოს თანადგომამ; მიმტევებლობამ და დიდმა სიყვარულმა, ქვეყნისა და ქართველობის გადსარჩენად.

ფორმაციითა ცვლა, მრავალ-საუკუნოვანი ტრადიციების არ-სებობის პირობებში საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლა, აგრარუ-ლი საკითხის გადაჭრა და ქვეყ-ნის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობა ურთულესი სა-კითხებია. მათში გარკვევა არცთუ ად-ვილია (ამის მაგალი-თია ჩვენი ხელისუ-ფლების უსუსურობა). ამიტომ რაიმეს თავდა-ჯერებით მტკიცება ხე-ლისუფლება უნდა მო-ეროდოს, ყველას აზრს პატივი უნდა სცეს და სწორი დასკვნები გაა-კეთოს.

რამდენად სწორია პირდაპირ ე.წ. „კლასიკურ საბაზრო ეკონომიკაზე“ გადას-ვლა მაშინ, როდესაც ქვეყანაში მოშლილია მეურნეობის თითქმის ყველა დარგი, ხომ არ სჯობდა ამ ეტაპზე შერეული ეკონომიკა-სათვის მიგვენიჭებინა უპირატე-სობა, როგორც ამას აკადემიკო-სი ნოდარ ჭითანაძე გვთავა-ზობს. ამავე დროს, შეგვეძლო გაგვეზიარებინა ევროპისა და აზიის ქვეყნების გამოცდილება, რომლებმაც კრიზისს თავი ად-ვილად დააღწიეს. მაგ. ჩინეთი, ისრაელი და სხვა. ამასთან, აუცი-ლებელია ველური კაპიტალიზ-მის უარყოფითი შედეგებისა და მოსალოდნელი კლასობრივი წინააღმდეგობების თავიდან აც-ილებაზე ზრუნვა.

ქვეყნის განვითარების (კონ-ცეფციის) და ცხოვრების წესს ზოგი ევროპისა და აშშ ეძებს. ჩვენ კი მიგვაჩნია, რომ იგი ჩვენს ტრადიციებში, ზნეობებში და ადათ-წესებში უნდა ვიპოვოთ. ეს არ ნიშნავს უგულ-ვებულებას და არ გამოვიყენოთ თანამედროვეობის მიღწევები. საქართველო უკიდურეს სო-

ციალურ-ეკონომიკურ კრიზისშია. ქვეყანა სოციალური აფეთქების ზღვარზეა. ამიტომ აუცილებე-ლია ილია ჭავჭავაძისა და არ-ჩილ ჯორჯაძის მიერ დაწყებუ-ლი სერიოზო მოძრაობის წინადაგ-ის თეორიის აღდგენა და ქართვე-ლი ერის გაერთიანება, რაც სასე-ბით განხორციელდება, რად-გან დიდი უმრავლესობა ერთ-სულოვანია ისეთ არსებით საკ-ითხებში, როგორიცაა: ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე საქართვე-ლოს იურისდიქციის აღდგენა და დევნილთა უპირობო დაბრუნება აფხაზეთისა და სამაჩაბლოში; აგრარული საკითხის ეროვნულ-ნიდაგზე გადაჭრა-ქართული მიწა-წყლის მკვიდრი მოსახლეობის ხელში შენარჩუნება; მიწების სასაქონლო ბრუნვაში მოქცევის შეჩერება მაინა, სანამ არ ჩატარდება აუცილებელი საკა-დასტრო სამუშაოები მაინც; საადგილმამულო კანონების მო-შადება; ქვეყნის ადმინისტრაცი-ულ-ტერიტორიული მოწყობა; არსებული რაიონების გამსვლელთა ეკონომიკური ნიშნის მიხედვით; სოფლის სტატუსის, თვითმ-მართველობისა და რეგიონალური მოწყობის კანონმდებლობის მო-შადება; ქვეყანაში შექმნილი მძიმე დემოგრაფიული და ეთნიკური მდგომარეობის გაჯანსაღება.

ქართველი ერის გაერთიანე-ბისათვის რეალურად და არაფორ-მალურად მზარი უნდა დაუჭიროს ქართულმა მართლმადიდებლურ-მა ეკლესიამ, პრეზიდენტმა და პარლამენტმა.

ქართველი ერის გაერთიანე-ბისათვის რეალურად და არაფორ-მალურად მზარი უნდა დაუჭიროს ქართულმა მართლმადიდებლურ-მა ეკლესიამ, პრეზიდენტმა და პარლამენტმა.

სამშუხაროდ, არიან პარტიე-ბი და ორგანიზაციები, რომელთაც ეროვნული სახელწოდებები, ან ცნობილ მამულიშვილთა სახელები აშვენებთ, მაგრამ ქართული მიწა-წყალი რომ ხელიდან გვეცლება, ეს მათ არ ანუხებთ. ასევე იქცევა, სამშუხაროდ ტელევიზია, ჟურ-ნალისტა და დიდი ნაწილი და სხვა საინფორმაციო საშუალებე-ბის წარმომადგენლები.

**თიანთი წიგნი
ლევან ფრეიძე
ალექსანდრე ბენდიანოვილი
ილია სანდრაიშვილი
ივანე ახუაშვილი**

დია წერილი

პარლამენტის დარბოვრივი აქონოიკის კომიტატის თავმჯდომარეს, ბატონ ზურაბ ცხიტიშვილს

ბატონო ზურაბ, ოთხი ათეუ-ლი წელია ვიკვლევ საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარე-ბის პრობლემებს, ფეხით მაქვს მოვლილი რესპუბლიკის მთა და ბარი, თითქმის ყველა ქალაქი და სასოფლო რაიონი, ამ პრობლემე-ბზე გამოქვეყნებული მაქვს 200-ზე მეტი ნაშრომი მონოგრაფიების, სამეცნიერო სტატიების და პუბ-ლიცისტური წერილების სახით, ვინდო ჩემს პროფესიულ მოვალე-ობას და 1992 წლიდან დღემდე რესპუბლიკის პრესაში გამოქვეყ-ნე 25 სტატია დღევანდელი ხე-ლისუფლების საშინაო პოლიტიკის შესახებ. ამ სტატიებში მე გან-საკუთრებულ მნიშვნელობას ვაძლე-დი ქართული შენარჩუნების განვი-თარების საქმეს და ვასაბუთებდი იმას, რომ ეროვნული შენარჩუ-ბისადმი დახმარებას, მისთვის მწ-ვაზე გზის გახსნას დიდი მნიშ-ვნელობა აქვს საქართველოს არა მარტო ეკონომიკური, არამედ პოლი-ტიკური კრიზისიდანაც გამოყვანის საქმეში, მაგრამ, როგორც ჩანს, სამშუხაროდ, ჩემი ხმა დარჩა ხმად მღადადებლისა უდაბნოსა შინა. ამაში დაფრთხილდი მას შემდეგ, რაც ტელევიზიაში მოვიმინე თქვენი გამოსვლა არა სასოფლო-სამეურ-ნეო დანიშნულების მიწების ყიდ-ვა-გაყიდვის კანონთან დაკავშირე-ბით. თქვენ დიდი სინანული გამოთქვით იმის გამო, რომ პარ-ლამენტმა დააგვიანა ამ კანონის მიღება. ამასთან ერთად აღნიშნეთ, რომ იმეგზაურეთ ამერიკაში და

ბევრი ამერიკელი მოიზიდავთ ქართუ-ლი მიწა-წყლის შესაქმნელ უბედურება ის არის, რომ ამას ისეთი რისკით, გახარებული ამბობდით, თითქმის ქართველი ხალხისათვის სასიკეთო საქმე გააკეთებინათ.

დაბეჯითებით შეიძლება ითქ-ვას, რომ დღევანდელი საქართვე-ლოს აუტანელ ყოფა-ცხოვრებას კიდევ აიტანდა ქართველი ხალხი, მაგრამ უბედურება ისაა, რომ თქვენ და თქვენისთანა ადამიანებს, რომ-ლებმაც არ იციან მამულის, სამ-შობლოს ფასი, საქართველოს მიწა-წყალი საკუთარი კაპიტალის დადა-გროვებლად აუციონზე გასაყიდად გაიშუტა ასეთ ადამიანებს ქართველი ერის მრავალსაუკუნოვანი ისტო-რია სამშობლოს მოღალატეთა რიგებში მიუჩენს ადგილს.

ბატონო ზურაბ, რატომღაც მაგონია, როცა ქართული მიწა-წყ-ლის მუშტარის საძებნელად ამერიკა-ში მიფრინავდით, თვითმფრინავში მძინარეს გამოგეცხადნენ თორნიკე ერისთავის, დემეტრე თავადაბუ-ლის, ცოტნე დადიანის, თევდორე მღვდლის, ბიძინა ჩოლოყაშვილის, ელიზბარ და შალვა ერისთავების, 300 არაგველის, ცხრა ძმა ხერხეუ-ლიძის ლანდენი, შეგანჯღრვის და შეძახეს: პეი შენ, ზურაბ ცხიტიშ-ვილი, ჩვენი უმადურო შთამო-მავალი, რას აკეთებ, ჩვენი სისხ-ლით მორწყულ და ჩვენი ძელები გააოხრებულ მიწას გადამთილე-ბზე გასაყიდად როგორ იმტებ? მაგრამ, სამშუხაროდ, ეტყობა ვერ გამოგაღვიძეს, ვერაფერი გაგაგებინეს.

საყოველთაოდ ცნობილია ქართველი ებრაელების წყევლა — შენი არაფერი გაცოდინოს ღმ-ერთმა და სხვისი არ გაგაგებო-ნოსო. ასე მოუვიდა თქვენს პარ-ლამენტს, როცა სამიოდე წლის წინათ მიწის გერმანული კანონ-იდან სიტყვა-სიტყვით გადმოწერ-ილ ტექსტს ქართული მიწის კანონ-ად ღებულობდა. ქართველ მეცნი-ერთა დიდმა ჯგუფმა მაშინვე ავტენტუ გაგაგა. მარტო საქართვე-ლოს სოციალური პროგრესის სამეც-ნიერო საზოგადოებამ პარლამენტს გაუგზავნა საქართველოში მიწათ-სარგებლობის მრავალსაუკუნოვანი ტრადიციის მეცნიერული ანალიზის საფუძველზე, მეცნიერულად დასა-ბუთებული კონცეფცია და თხოვა პარლამენტს, ხელი აეღო ანტი-ეროვნულ, საქართველოსათვის დამ-ლუჟელ უცხო ქვეყნის მიწის კანონს მიღებაზე. ასეთივე პროექტები წარადგინეს ქართველმა ისტორი-კოსებმა, ეთნოგრაფებმა, ეკონო-მისტებმა, სოფლის მეურნეობის სპე-ციალისტებმა. ამ კანონის მიმართ პროტესტი გამოიქვეა ქართველ მწერალთა დიდმა ჯგუფმა, შემო-ქმედებითი ინტელექტუალის წარ-მომადგენლებმა, მაგრამ პარლამენტს ვერაფერი შეეასმინეთ. ჩვენი სა-მართლმადიდებლო მოთხოვნები მხოლოდ ქალაქად დარჩა, თუმცა მაშინ პარლამენტმა დაგვიანდა, რომ ითქვას ქართულ მიწას საფრთხე არ ემუქრებოდა, მაგრამ მე მაშ-ინვე გაავარე, რომ ეს დამირება სიცრუე იყო და მოვიტხოვე, პარ-

ლამენტს მიწის კანონში შეეტანა ორი მუხლი: 1. კანონი კრძალავს მიწის გამოყენებას სესხის აღების და ვალის გადახდის გარანტიად. 2. უცხოელების მიერ შეძენილი ფაბ-რიკებით და ქარხნებით დაკავებუ-ლი მიწის ტერიტორია რჩება სახ-ელმწიფო საკუთრებაში და მყიდ-ველი იხდის მიწის რენტის გადა-სახადს. მიუხედავად ჩემი და ჩემი თანამოაზრეთა დიდი ბრძოლისა, კანონში არც ეს მუხლები იქნა გათვალისწინებული. დღეს რელიეფ-ურად ჩანს, რომ ჩემს მიერ შემო-თავაზებულ მუხლებს პარლამენტს არ გაითვალისწინებდა, ვინაიდან ეს მუხლები ხელ-ფეხს შეუკრავდა პარლამენტს და ვერაფერ შესძლებდა თავისი მცდარი სოციალურ-ეკონომი-ური პოლიტიკის განხორციელებას.

ბატონო ზურაბ, თქვენ ხშირ-ად მოგზაურობთ მსოფლიოს სხ-ვადასხვა ქვეყნებში, რატომ არ დაიტყრესდით გეკითხათ, თუ რატომ არის კანონით აკრძალული საქართველოს მსგავს პატარა ქვეყ-ნებში მიწის ყიდვა-გაყიდვა. რა-ტომ არის, რომ დღეს მძიმე ეკონო-მიურ კრიზისში მყოფი რუსეთი, რომელიც მიწის სიუხვით მსოფ-ლიოში გამორჩევა, კურილის კუნ-ძელებსაც არ შეეღია, რომ იაპო-ნიისათვის მიეყიდა და ამ გაჭირვე-ბის ფაზს მილიარდობით დოლარს მიეღო, მინდა შეგახსენოთ, რომ რუსეთის სათაბირომ განსახილ-ველადაც არ მიიღო ელცინის მიერ შეტანილი მიწის ყიდვა-გაყიდვის კანონი.

დასანანია, რომ დღევანდელი პარლამენტის შემადგენლობამ ვერც კი გაიაზრა, თუ რა დიდი ზიანი მოაქვს ამ კანონს საქართველოს მთლიანობის აღდგენისა და ქართუ-ლი არმიის მშენებლობის საქმის-ათვის. ამის გააზრება დიდ სო-ბრძმეს არ მოითხოვს. ნუთუ ძნე-ლია იმის გაგება, თუ რა უნდა აკეთოს ქართულმა არმიამ, ვისი მიწა-წყალი უნდა დაიცვას, რატომ უნდა წავიდეს სისხლის დასაღწრელად აფხაზეთში და სა-მანაბლოში, როცა ხელისუფლება ასე ხელგამოწლილად, ჩალის ფსადე ყიდის მიწა-წყალს. დედაქალაქში, რუსთაველის მუზეუმის აგებისთვის გათვალისწინებული მიწის ტერი-ტორია გადაითივლებს მიყიდა. მიწის ყიდვა-გაყიდვის კანონის მიღებით პარლამენტმა საქართველოს სიკვდი-ლის განაჩენი გამოუტანა და მწე-ანი გზა გაუხსნა დესტაბილიზა-ციას. შეიძლება დაბეჯითებით ითქ-ვას, რომ მოტყუებული ინტელექტუ-ალთა, ახალგაზრდობა გონს მოდენ, უბრუნდება ეროვნული ცნობიერე-ბა და ერთიანდება. ვფიქრობ, ეროვნული ძალები დიდი შოთას, დიდი ილიას, დიდი გალაკტიონის სამშობლოს უცხოელთა სათარეშო პოლიგონად არ გადაქცევიან.

ილგაშა ძვამთაძე

პროფესორი, ისტორიის მეცნიერე-ბათა დოქტორი, მრავალი დარგო-ბრივი აკადემიკოსი წევრი, საქარვე-ლოს სოციალური პროგრესის სამეც-ნიერო საზოგადოების თავმჯდომარე

ჩვენი მიზანია ეროვნება «ქართველი» დაასამაროს

მეზოთე გვერდიდან

გამრავლების ამ ტემპით თუ ვიმჯღელებთ, საქართველოში ქართველთა რაოდენობა 32-35 პროცენტამდე დავა.

კავკასიაში საქართველო და მხოლოდ საქართველოა ჩვენი ბედოვლათი ხელისუფლების წყალობით ეროვნული გადაშენების კატასტროფის წინაშე.

ლამის ორმოცი წელია საქართველო აქცის „ინტერნაციონალურ ლაბორატორიად“. ეროვნული თავმოყვარეობა დაკარგული ხელმძღვანელები ხელაღებით ასახლებენ ჩვენს მიწაზე ყველა გამამთიელს.

აზერბაიჯანში არ ცხოვრობს არცერთი სომეხი, სომხეთში არ ცხოვრობს არცერთი აზერბაიჯანელი... საქართველოში კი ცხოვრობს ნახევარმილიონამდე სომეხი, ნახევარმილიონამდე აზერბაიჯანელი, სამასი ათასი რუსი.

სულ რაღაც სამი-ოთხი თაობის შემდეგ ჩვენს მიწაზე გამრავლებული სომეხი ან თათარი პრეზიდენტობის კანდიდატად თავისი ერის წარმომადგენელ რომელიმე „საქართველოს მოქალაქე“ წამოაყენებენ და, დარწმუნებული ბრძანებოდნით, საქართველოს არარქართველი პრეზიდენტი მოეცემა.

აი, რას ჩაუყარა საფუძველი დღეს საქართველოს ხელისუფლებამ?

შედეგი? არაქართველი პრეზიდენტი იზრუნებს იმისთვის, რომ ქართული კულტურა შენარჩუნებული იქნას, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ ახალი გამოცემა არ მოაკლდეს ქართველ ერს?

რატომ უნდა იყოს საქართველოში სახელმწიფო ენად ქართული, რატომ უნდა იყოს სწავლა-განათლება მხოლოდ ქართულ ენაზე და ბოლოს რატომ უნდა ამ ქვეყანას „საქართველო“ მაშინ, როდესაც აქ „საქართველოს მოქალაქე“

ბი“ სხვა ერის შვილები არანაკლები ვართო. გადავარკვათ „საქართველო“ და ახალი რეალობის შესაბამისად „სააზერ-სომხურ-საქართველო“ ვუნდოდითო.

იტყვის და პარლამენტზე, სადაც უმრავლესობა ჩვენი დღეს სტუმარი, მაგრამ ხვალ მასინძელი „მეზო“ იქნება, საქართველოს სახელს გადაარქმევნენ.

ყველაფერი იქითვე მიდის. კოსმოპოლიტი მმართველები დღეს თვალში ნაცარს გვყრიან, არ უნერიათ ამერიკელებს, დანიელებს და ნორვეგიელებს ეროვნება პასპორტში და არ იქცევა ქვეყანაო.

ეს არის საშინელი დემოგოგია.

საქართველოს სრულიად განსხვავებული გეოპოლიტიკა და დემოგრაფიული ვითარება აქვს.

ამერიკას, დანიას და ნორვეგიას ეროვნული გადაგარების საფრთხე არ ეშუქრებათ, თუკი გააჩნიათ მათ ეროვნული თვითმყობადი სახე საერთოდ.

საქართველოს კი ირგვლივ ისტორიული მტრები ახვევია.

საქართველოს უღამაზესი მინა-წყლის მითვისებას ორი ათასი წელია ცდილობენ კარის მეზობლები და ნაწილობრივ მოაღწიეს კიდევ მიზანს.

მტრებს არა მარტო თავდასხმით განადგურება აქვთ არსენალში, არამედ საქართველოს მშვიდობიანი დაპყრობაც. მოყვრულად, მეზობლურად შემოპარვა, ჩვენს მიწაზე გამრავლება და მერე უეცრად ზურგში ხანჯლის ჩაცემა.

ასე მოგვეცინა სომხები, რომლებიც თურქეთის ცნობილ სომხთაშურვას გადაურჩნენ, ჩვენ შევიფარეთ და ქართულ მიწაზე დავასახლეთ. სამაგიერო უნაგარო მასპინძლობისთვის იმით გადაგვისადგეს, რომ ჯავახეთს

გვართმევნ (თუ უკვე წართმეული არ არის), ასე მოგვეცინა ჩრდილოეთიდან უმინობას და შიმშილს გამოქცეული აფსუები და ოსები. ერთი აფსუეთის მიწაზე დავასახლეთ, მეორეში სამაჩაბლოში, შიდა ქართლში. როცა გაგვიჭირდა, ისტორიის ტევრში ცოტა წავიფორხილეთ, ორივემ — აფსუ-მაც და ოსმაც ხანჯალი გაგვიყარა ყელში, ჩვენ — მასპინ-

ენეროს, ქართველს მაინც უნდა ჰქონდეს ჯიბეში მისი ქართველობის დამამტკიცებელი საბუთი.

ნორვეგიის და დანიის ირგვლივ ისეთივე მალაქულტუროსანი ერები სახლობენ, ამერიკას, ნორვეგიას და დანიას ტერიტორიებს არავინ ართმევს, ნორვეგია და დანია არ არის რელიგიური კუნძული მუსლიმანურ ოკეანეში.

ნუთუ იმისთვის დაშურა ილია ჭავჭავაძე საქართველოს გადარჩენის სამოცნლოვან მართონში, ნუთუ იმისთვის დაწერა „ქვეთა ლაღადი“, რომ მეოცე საუკუნის ბოლოს თავისუფალი, დამოუკიდებელი საქართველოს შექმნა? „ქართველი“ ამოგდო პიროვნების მაუწყებელი საბუთებიდან?

ერთი ნუთით მაინც თუ დაფიქრებულა საქართველოს ხელისუფლება, როგორ შეხედავდნენ ამ ფაქტს კონსტანტინე გამსახურდია, გალაკტიონი, გრიგოლ რობაქიძე, გიორგი ლეონიძე, ლადო ასათიანი, ან თუნდაც ირაკლი აბაშიძე და იოსებ ნონეშვილი?

ძალიან გაიხარებდნენ პასპორტში მათთვის ეროვნება „ქართველი“ რომ წაეშალათ?

1958 წელს, ავანტიურისტ ბრუშოვის მძინვარების დროს, აზერბაიჯანის ხელისუფლებამ ისტორიულ საინგილოში მცხოვრებ 30000 ქართველს პასპორტები ჩამოართვა, ოთხი თვის შემდეგ დაუბრუნა შეცვლილი გვარითა და ეროვნებით. მაგალითად, „მიქელაძეს“ გვარად „ყურბანოვი“ ჩაუწერა, ხოლო ქართველის ნაცვლად ეროვნება „აზერბაიჯანელი“ — თანაც გააფრთხილა ყველანი, თქვენი ნამდვილი გვარი და ეროვნება

დაგებრუნეთ, ვისაც ხელს არ გაძლევთ ეს ახალი სახელი და ეროვნება, აიკარით გუდა-ნაბადი და წადით საინგილოდანო. ეს იყო გაუგონარი ბოროტება. ჩვენ ხომ საქართველოში არცერთი აზერბაიჯანელისთვის ეროვნება არ შეგვიცვლია.

ამ ოთხიოდე წლის წინათ რეზო ჩხეიძემ, ლევან სანიკიძემ და ამ სტრიქონების ყველა პრეზიდენტი ალბიკის ყოველთა ქართველთა კონგრესის სახელით წერილი მივწერეთ თხოვნით, აღედგინა სამართლიანობა და დაებრუნებინა ქართველთათვის ქართველობა.

არც ამბავი, არც ხაბარი. ვინ გიპასუხა, ვის დაკარგვიხარ, ვის ეძებ.

რა სასაცილოდ ჩანს ჩვენი ჩალიჩი დღევანდელი ვითარების ფონზე.

თურმე გავიდოდა ცოტა ხანი და ჩვენც — რეზო ჩხეიძესაც, ლევან სანიკიძესაც, შოთა ნიშნაიძესაც, გურამ შარაძესაც, რევაზ მიშველაძესაც (კონგრესის ხელმძღვანელებზე მოგახსენებთ) და ყველა ქართველს წაუშლიდნენ პასპორტში ეროვნებას.

რატომ უნდა ვიყო მე უფრო მაღლიერი იმ საბჭოთა პასპორტისა, რომელიც „ეროვნება — ქართველი“ მინერია. რატომ უნდა მიმაჩნდეს უფრო სანდოდ იმპერიის მიერ გაცემული საბჭოთა, იმპერიისა, რომელსაც მთელი სიცოცხლის განმავლობაში ვებრძოდი?

აი, რა მყოფი დამოუკიდებელი საქართველოს ხელისუფლებამ — ეროვნება დამაპარგვინა.

ეროვნება — რომელიც ყველაზე მეტად სწორედ ახლა მჭირდებოდა, როცა კულტურათა და ეროვნებათა აღრევის ურთულესი ოცდამეერთე საუკუნე მოდის.

„ვაი სირცხვილო, სადღა არის შენი სინითლე“.

მესამე გვერდიდან

ვა, როგორც „პროდასავლელზე“, მაშინ იგი გარდულად უნდა ცდილობდეს ეროვნულ ძალებთან დაახლოებას. იგი პირიქით იქცევა: ეროვნული ძალების გაღიზიანების პროვოცირებას ეწევა მოქალაქეთა აღრიცხვის დოკუმენტებიდან ეროვნების აღნიშვნის ამოცდებით და სხვა დემონსტრაციულად ანტიეროვნული ნაბიჯებით. ამიტომ ემპირიული საფუძველი უნდა ახსნას, რომელიც აპრობირებდა ბუნებრივი ჩანს: შევარდნაძე რუსეთის ინსტრუქციით გზას უთმობს კომუნისტურ-იმპერიალისტური გუნდის მიერ, შეუნიღბავ ემელოსს შეუნიღბავი კომუნისტების და მათი სატელიტი „პარტიების“ სახით, რათა მათ ზემოქმედებით აპოკანის მეორე ნახევარი შეარქოლონ, თვითონ შევარდნაძე კი პოლიტიკიდან „ლამაზი“ (სამუდამო ან დროებითი) გასვლის გზას იტოვებს კომუნისტებისგან გამეფებული დემოკრატიის ნიშნით იმის ნაცვლად, რომ სტალინური და ანტისახელმწიფოებრივად მოქმედი პოლიტიკური მარიონეტის იმიჯით წაივდეს. ეს ახსნა თავის მხრივ საჭიროებს ახსნას შევარდნაძის პოლიტიკისათვის ოთხმოციანი წლების ბოლოდან დღემდე საერთოდ, რაც, საკითხის პოპულარული დასმის ტერმინებით, ასეთ სახეს ატარებს: ვისა ეს კაცი, ბოლოსდაბოლოს (საქართველოსი რომ არ არის, ამაზე აზრთა სხვადასხვაობა პრაქტიკულად აღარ არსებობს): რუსებისა თუ დასავლულებისა? ამ კითხვის პასუხი შედეგია: იმ საკითხებში, რომლებითაც დასავლეთი რეალურად დაინტერესებულია, მისი ნება იმპერიატულია როგორც შევარდნაძისთვის, ისე ელცინისთვისაც (და მის თანამემამულე პოლიტიკოსთა დიდი უმრავლესობისათვის, რადგან მათი დიდი დასავლეთი მართავს, თუმცა ის სრულყოფილად არ გამოიყენებს იმას, რომ საქართველოს პარტიდენტს ჩუმი-ჩუმი, რამდენადაც „გაუფ“, მაინც

ნოდარ ნათაძე საქართველოში ნიშნული გაღაბილება უხადდება

რუსეთის ინტერესებს იცავდეს აქა-იქ ამ კატეგორიის საკითხებშიც). მაგრამ ჩვენი ქვეყნისა და სამშუაროდ, ასეთ საკითხთა რიცხვს საქართველოს სასიცოცხლო საკითხთა მხოლოდ ორ-სამი პროცენტი თუ ეკუთვნის. დანარჩენ 97 პროცენტში კი იგი რუსეთს ეხება და, შესაბამისად, საქართველოს ინტერესთა საღიერად პრადპირი მოწინააღმდეგეა.

4. ახლა საკითხავია: რა პერსპექტივა აქვს მოდერნიზაციის მაძიებელი და აღდგენისაკენ მოსწრაფე იმპერიის ზემოქმედებულ შემოტევას? თუ დასავლეთმა მას მხარი არ დაუჭირა, არავითარი. მაგრამ გასათვალისწინებელია უარესი ვარიანტებიც და ჩვენ მათი ანალიზი გვმართებს. პირველი. არსებობს იდეა „ცივი ომის“ ხანმოკლე განმეორებისა რუსეთის სამხედრო-სამრეწველო კომპლექსის (რომელიც კვლავ თავის წამოწევის ლამაზს) საბოლოოდ ჩახშობის და კომუნისტების საბოლოო დისკრედიტაციის მიზნით. თუ ამ იდეამ გასავალი პოვა, მაშინ დასავლეთს რუსეთში უკეთესი პარტნიორი ვერ მოეპოვება, ვიდრე კომუნისტები არიან, რადგან მათზე არაუფროსი და, მაშასადამე, სწრაფად წავებადი პოლიტიკის გამტარებელი სხვა არაფერია. ასეთი კერძო, ბუნებრივია, ჩვენთვის იქნება ძალიან სახიფათო, რადგან იგი ხელს გაუფხნის ქართულ შეუნიღბავ კომუნისტებსაც. მეორე. გასათვალისწინებელია ჩინეთის ძალის მზარდი ფაქტორი, რომლის გამოც მუდამ შესაძლებელია დასავლეთმა რუსეთთან ბლოკირების გზა არჩიოს ამერიკისაგან გაცილებით მეტად შუაგულში და, მაშასადამე, სწრაფად წავებადი პოლიტიკის გამტარებელი სხვა არაფერია. ასეთი კერძო, ბუნებრივია, ჩვენთვის იქნება ძალიან სახიფათო, რადგან იგი ხელს გაუფხნის ქართულ შეუნიღბავ კომუნისტებსაც. მეორე. გასათვალისწინებელია ჩინეთის ძალის მზარდი ფაქტორი, რომლის გამოც მუდამ შესაძლებელია დასავლეთმა რუსეთთან ბლოკირების გზა არჩიოს ამერიკისაგან გაცილებით მეტად შუაგულში და, მაშასადამე, სწრაფად წავებადი პოლიტიკის გამტარებელი სხვა არაფერია. ასეთი კერძო, ბუნებრივია, ჩვენთვის იქნება ძალიან სახიფათო, რადგან იგი ხელს გაუფხნის ქართულ შეუნიღბავ კომუნისტებსაც.

თია და შესაბამისად, ნაკლებ საშიშია, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანს, რადგან თუ გატარდა რუსეთის კიდევ ერთხელ წამოწევისა და სტიმულირების პოლიტიკა, როგორც სამხედრო პარტნიორის, ეს გარდულად გამოიწვევს რუსეთისა და ჩინეთის სამხედრო ალიანსის კიდევ ერთხელ შექმნას, რაც დასავლეთისათვის არასასურველია, ამიტომ ჩინეთის ზეწოლის ნეიტრალიზაციისათვის დასავლეთისთვის მაინც უფრო ხელსაყრელია მეგობარ შუა აზიასთან კავშირი, რომლისთვისაც ერთადერთი მისაღები გზა (რატომ — არ ვაზუსტებ) ამერიკისაგანაა. და ბოლოს, მესამე შესაძლო ვარიანტი. ესაა ორი სუპერძალის — რუსეთისა და დასავლეთის მიერ მოფლიოს გაყოფა, რომელშიც საქართველო რუსეთის არეალში მოხდება. მაგრამ ეს გუშინდელი დღის ვარიანტია, რომელიც საფიქრებელია, ისევე აღარ განმეორდება, როგორც რუსეთი აღარ იქნება სუპერძალი.

ასე რომ, პერსპექტივა ობიექტური პირობების მხრივ, უდიდესი არ არის, რუსეთის შემოტევა ჩვენს ქვეყანაზე, რომელიც ამჯერად მთელი მისი აგრესიული და სხვა შესაძლებლობებით ხორციელდება, ალბათ, მისი უკანასკნელი შემოტევა, მაგრამ მას გაძლება უნდა და მასში საქართველოს განადგურება ისევე შესაძლებელია, როგორც იყო არაერთხელ ჩვენი აღმავალ მტერთა პირისპირ დგომის დროს.

და ბოლოს, მთავარი კითხვა: რა უნდა გქმნათ ამ ვითარებაში ჩვენ? პირველ ყოვლისა, ნათელია, რომ არ უნდა დავეშვათ საქართველოს ქვეყნის ორ კომუნისტური სტრუქტურის — შენიღბულისა და შეუნიღბავის (ანუ შევარდნაძის გუნ-

დისა და გიორგაძეების გუნდის) — წინასწარდაგეგმილი ომის ასპარეზად. როგორ არ დავეშვათ? ამ ომში რომ არ უნდა ჩავერიოთ და ხალხი რომ მასში ჩარევისაგან უნდა შევაკავოთ (რადგან შევარდნაძის გუნდს მისი წაგება, შესაძლებელია, უკვე დაგეგმილი აქვს), ეს ერთია, მაგრამ ეს არ ეძრა. ამის გარდა, უნდა ვიყოთ მზად, ნებისმიერი ფორმით, რომ ყველა ადგილას (ყველა ობიექტზე), სადაც კი კანონსაწინააღმდეგო არასტაბილურობის კერა შეიქმნება, პირველი შესაძლებლობისთანავე დავეფლეთ სიტუაციას და იგი სახელმწიფოსა და საზოგადოების ინტერესთა შესაბამისად წარმართოთ. რადგან შევარდნაძის გუნდისაგან ეს მეორე გუნდი იმით განსხვავდება, რომ არა მხოლოდ ანტისახელმწიფოებრივია, არამედ არალეგიტიმურია, და თუ პირველის ხელშეშებისაგან ლეგიტიმური ნორმების დაცვის საჭიროება უნდა გვაკავებდეს, მეორე შემთხვევაში, ეს ფაქტორი არ არსებობს.

მეორეც, საკითხი ნათელია, რომ არ შეიძლება დავეშვათ რუსეთის ახალი, შეუნიღბავი და დასავლეთისკენ არგამხდელ აგრესიის მოსვლა ხელისუფლებაში, რადგანდაც ბრჭყაილა ლოზუნგებით იყოს შემოქმედით მათი პროგრამა, არამედ მას უნდა ეთქვას ერისაგან კატეგორიული უარი, როგორც უკანონოსა და როგორც ქვეყნის მტერს ერთსა და იმავე დროს, — და უნდა ეთქვას დაუყოვნებლივ, ისევე და ისევე ყველა საშუალებებით. მას წინ უნდა აღუდგეთ და უნდა გაიმარჯვოთ. მაგრამ როგორ შეძლოთ ეს, თუ შევარდნაძის გუნდი მათ „ადადაკის“ ეთამაშება, ანუ „ტექნიკურად“ უთმობს ხე-

ლისუფლებას და ამიტომ ჩვენ ერთდროულად ორივესთან ბრძოლა გვიხდება? აქ ჩვენი წარმატება დამოკიდებულია იმაზე, თუ

ა) რამდენად დროულად შეიცვალს ხალხი ამ კავშირის (ალიანსის) ხელისუფლებასა და სიმუღირებულ წითელ ოპოზიციას შორის, რათა თავისი ნების გამოხატვის ძალიან ძნელი სიტუაციაში ვას და, კიდევ უფრო ძნელი ქმედება განასორციელოს, და ბ) რამდენად ექნებათ ეროვნულ და, მაშასადამე, დემოკრატიულ ძალებს მომზადებული თავისი ე.წ. „ჩრდილოვანი“ აღმასრულებელი სტრუქტურები სახელმწიფო საჭის დაუყოვნებლივ ხელში ასაღებად ამ ვითარებაში.

მესამეც, ისევე ნათელია, რომ შევარდნაძის მმართველობის გაგრძელება ვერაფრის მოიტანს ახალ-ახალი ხელოვნური და ბუნებრივი კატასტროფების გარდა. ამიტომ, ყველა შემთხვევაში, დღეს ეროვნული და, მაშასადამე, დემოკრატიული ძალებისათვის მოქმედების ერთადერთი გზა და ერთადერთი პერსპექტივა რჩება:

ა) ორიენტაცია ხელისუფლების სასწრაფოდ შეცვლაზე პრინციპულად სხვა ხელისუფლებით (დროული ან ვადამდელი არჩევნების გზით),

ბ) ამავე ძალების მიერ „ჩრდილოვანი“ აღმასრულებელი სტრუქტურების დაკომპლექტება (რამდენსამე ვარიანტად) და პოზიტიური სახელმწიფოებრივი მოქმედების (მართვის) ალგორითმის შექმნა (ისევე რამდენსამე ვარიანტად). აგრეთვე რა თქმა უნდა, აუცილებელია გაზაფხულს პრაქტიკული ნაბიჯების გადადგმა უხელისუფლებოდ ან ხელისუფლებაზე ზეწოლით გადასაწყვეტი მიმდინარე პრობლემების და ამოცანების მიმართულებით.

ეს სტრატეგია სარისკოა იმ მხრივ, რომ მისი დროული ვერგანხორციელების (ვერგანხორციელების შემთხვევაში, ზემოხსენებული კატასტროფები რეალურად იქცევა, მაგრამ სხვა პერსპექტივა არ არსებობს.

ბულაბი კლარჯი

რა დასკვნების გამოტანა შეგვიძლია არაქელის ფიგურის - «მთიანი ყარაბაღი»?

გაზეთ „საქართველოს“ მთავარმა რედაქტორმა, ბატონმა სერგო ჯანაშიამ გასაცნობად გადმოცა რობერტ არაქელის ნიგანი — „მთიანი ყარაბაღი: დამნაშავენი ტრაგედიისა ცნობილია“. ნიგანი გამოცემულია ბაქოში 1991 წელს რუსულ ენაზე. ავტორს, ბაქოელ სომეხს, არაქელის ყარაბაღთან ურთიერთობა ადრევე ჰქონია, ხოლო 1990 წელს მას, ვითარებას ლტოლვილს, დაახლოებით ერთი წელი ყარაბაღში, სტეფანაკერტში უცხოვრობდა და უმუშავედა. შემდეგ ბაქოში დაბრუნებული, ცოლი აზერბაიჯანელი ჰყოლია. სანამ სტეფანაკერტში დამკვიდრდებოდა, რ. არაქელის ერევანში უცხო ფეხის მოკიდება, მაგრამ ეს ვერ მოუხერხებია გარკვეული მიზეზების გამო.

პირადად მე თავს უფლებას ვერ მივცემ, ყარაბაღის პრობლემები, საქმეები გავარჩიო, ვეძიო, ვინ არის მტყუანი და ვინ მართალი. შესაძლოა, ბოლომდე ობიექტურობა, პოზიტივიზმი ვერ შევინარჩუნო. საქმე ისაა, რომ მე, როგორც ქართველს, გულზე ღრმად მანვეს რუსეთის იმპერიის დახმარებით 1921 წელს სომხეთისა და აზერბაიჯანის მიერ მიტაცებული მრავალტანჯული ქართული მიწები, ლორე-ტაშირი და საინგილო. ამდენად, ჩემი ღრმა რწმენით, საქართველოსთან ურთიერთობაში სომხეთსა და აზერბაიჯანს დამნაშავენი არიან და ყარაბაღის გამო მათ ბრძოლაში მე არც ერთი მხარის აღარ მჯერა. ამას დაუფიქრებოთ ისიც, რომ სომხებსაც და აზერბაიჯანელებსაც დღესაც აქვთ პრეტენზიები ჩვენი წინაპრების სისხლით გაჯერებულ ქართულ მიწებზე, შოთა რუსთაველის, სულხან-საბა ორბელიანის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის და მრავალ სხვათა მშობლიურ კუთხეებზე, სამცხე-ჯავახეთზე და ქვემო ქართლზე. აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს ტკივილის ეს პრობლემებიც ამწვავებს.

დღევანდელი საქართველო და ქართველები სულით დაცემულნი, მეტისმეტად დაკნინებულნი, გამომხოვრებულნი ვართ, თორემ იყდნო, როდესაც ყარაბაღის ბედს საქართველო წვევდა. ჩვენი ისტორიის ოქროს ხანაში, მაშინ, როდესაც საქართველოს სახელმწიფო მთელს კავკასიას აერთიანებდა, ნიკოფსიდან დარუბანამდე იყო გადაჭიმული, ყარაბაღი საქართველოს ნაწილი შეადგენდა. XIV-XV საუკუნეებშიც საქართველოს მეფეებმა, გიორგი ბრწყინვალემ და ალექსანდრე დიდმა, ლორელმა ყარაბაღი კვლავ საქართველოს შემოუერთეს. საქართველოს ცალკეულ სახეფო-სამთავროებად დაშლის შემდეგაც არ აკლებდნენ ყურადღებას ქართველი ხელისუფლები ყარაბაღს. მას შემდეგ, რაც 1625 წ. გაზაფხულზე ქართველებმა მარტყოფის ბრძოლაში გაანადგურეს შაჰ-აბასის ჯარი, გიორგი სააკაძემ განჯა-ყარაბაღის სახანოებზე გაილაშქრა, იქ მყოფ ყიზილბაშთა ჯარებს დაერია. ბევრი განჯიკის და ბევრიც დაატყვევეს, გაქცეულს მდ. არაქსამდე სდგეს. ყარაბაღის მჭიდრო კავშირი საქართველოსთან დადასტურებულია ვახტანგ VI-ის დროს. ამის თაობაზე დანერვილებით გვიამბობს განჯისარის, „ალბანეთის“ კათალიკოსი ესაია ჰასან ჯალაღიანი (თავის დროზე ყარაბაღის მოსახლეობა შესაძლოა, ალბანური ეკლესიის სამწყსოს შეადგენდა, მაგრამ XVIII საუკუნისთვის ალბანელთა სამხრეთ-ბელადარ იყო და ალბანური ეკლესია კარგა ხანია სომხურ ეკლესიად ქცეულიყო). მას გახტანგ VI ყარაბაღელთა პატრონადაც მიიჩნეოდა და მისი დახმარებით ყარაბაღის გათავისუფლებაზე ფიქრობდა. 1725 წ. მაისში ჯალაღიანი თბილისში ჩამოვიდა და ვახტანგ VI-ს შეხვდა. მათ მტრის წინააღმდეგ ერთობლივი გამოსვლის გეგმა შეიმუშავეს. ყარაბაღში გაბრუნებულ კათალიკოსს ვახტანგმა სამხედრო საქმის სპეციალისტად გააყოლა, რომელთაც ყარაბაღელ სომხთა ლაშქარი უნდა მოეშადებინათ. ყარაბაღს მტრად მნიშვნელოვანი ადგილი ეჭირა

ერეკლე II-ის საგარეო პოლიტიკაში და, ვინ იცის, ამ მხრივ მოვლენები როგორ განვითარდებოდა, რუსეთის იმპერიას სამიათასწლოვანი ქართული სახელმწიფო ქართველებისათვის ვერაგულად თავზე რომ არ დაემხო.

ბოლო ხანებში ქართველთა შორისაც გავრცელდა აზრი, რომ ოქროს ხანის საქართველო იმპერიას წარმოადგენდა. ვინც ასე ფიქრობს, ის იმასაც გვეტყვის, რომ საქართველოს იმპერია იგივე თვალთ უყურებდა ყარაბაღს, როგორც მაგალითად, რუსეთის იმპერია საქართველოსო. სინამდვილეში ქართველი ერი დამპყრობელ თურქ-სელჩუკთა ურდოებს მიერეკებოდა საქართველოდან და ჩვენი ქვეყნის მომიჯნავე მხარეებიდანაც, რადგან ამ ურდოების თარიღები საქართველოს საზღვრებთან იმას ნიშნავდა, რომ არც საკუთრივ საქართველოს და არც კავკასიის მშვიდობა არ ელირსებოდა. 1336 წელს ყირიმში დამკვიდრებული სომხი მწიგნობარი ტერტერ ერევანში წერდა: „ჩამოველ საქართველოდან, ხორვირაბს მეზობელ შესანიშნავ ქალაქ ერევნიდან“; „მოვედი საქართველოდან, ხორვირაბს და ევმიანინის (ეჟმპიანის-გ.) მეზობელ შესანიშნავ ქალაქ ერევნიდან“ (იხ. სომხურ ხელნაწერთა ანდერძების ცნობები საქართველოს შესახებ, თბ., 1978, გვ. 22-23). ბედის უკუღმართობით, სომხეთში შექმნილი მძიმე პოლიტიკური ვითარების გამო ყირიმში გადახვეწილ სომხ მწიგნობარს ვინ ავალდებულებდა, აიძულებდა თავისი მშობლიური ქალაქი ერევანი, საქართველოს ნაწილად გამოეცხადებინა, თუ იგი საქართველოს სომხეთის გაერთიანებულიადად არ მიიჩნევდა? სომხების აზვარი რწმენის დამადასტურებელი მასალები სხვაც საკმაოდ მოიპოვებდა. თუ საქართველო დავით აღმაშენებლის და თამარის ეპოქებში იმპერიას წარმოადგენდა, XIV-XV სს-ში სომხები მასზე იმედებს აღარ დაამყარებდნენ, იმპერიისაგან ნანგრევ მხარე გამოეცხადებდას. ასე მალე ვერ დაიფიქრებდნენ, ბოლშისგან გულს ასე უცებ ვერ გაიმწყნრდნენ (ამ საკითხზე იხ. აგრეთვე ჩემი წერილი — „წმინდა საქართველო და დღევანდელი უწმინდურობა“, გაზ. „საქართველო“, 1997, №1.)

ცნობილია, რა საშიშროებები დაახტადა თავს საქართველოს ლეკონობის შედეგად გვიან შუა საუკუნეებში. ამის თაობაზე, XVIII ს-ის დასაწყისის ამბებთან დაკავშირებით, „საქართველოს ისტორიის ნარკვევების“ IV ტომში (გვ.410) ნათქვამია: „დაღესტნელთა თარეშის ლიკვიდაცია, ალბათ, კახეთის მიწებზე ჩამოსახლებული ლეკური ახალშენების სრული მოსპობით შეიძლებოდა, მაგრამ ამის შესრულება უკვე ართქვო იყო“. საქმე რომ აქამდე არ მისულიყო, ამისათვის ქართველებს უნდა ეწრუნათ, თავიანთი სამშობლოს საზღვრების გამაგრებაზე და მთელი კავკასიიდანაც დამპყრობლის განდევნაზე, დამპყრობლისა, რომლის ვერაგული პოლიტიკის შედეგი იყო, მნიშვნელოვანწილად, ლეკთა საშინელი თარეშების საქართველოში.

მიუხედავად იმისა, რომ მე რ. არაქელის ვერ ვენდობი, მის ნიგანში ზოგიერთი ადგილი მაინც იპყრობს ყურადღებას. სომხთა გარკვეული, ამასთანავე, მრავალრიცხოვანი წრეები, მათ შორის, საზღვარგარეთელი მდიდარი, გავლენიანი სომხები, რ. არაქელის

თანხმად, ოცნებობენ და გეგმავენ ენ. „დიდი სომხეთის“ შექმნას, რომელიც მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს თუ მსოფლიოს მასშტაბით არა, შუა აღმოსავლეთის რეგიონში მაინც (რ. არაქელის დასახლებული ნიგანი, გვ. 4,5,4). დიდი სომხეთის ნაწილად კი სომხები მიიჩნევენ ნახევარ საქართველოსაც, ტაოკლარჯეთს, აჭარას, კოლა-არტაანს, სამცხე-ჯავახეთს, ქვემო ქართლს, თბილისს და ა.შ. დღესაც აცხადებენ ისინი პრეტენზიას ამ ქართულ მიწა-წყალზე, ხოლო სამცხე-ჯავახეთის საქართველოსგან მოსაღვლეად ატყურობდაც საქმიანობენ.

რ. არაქელის ერევანში ვერ გაუძლია: „ეს იყო ავადმყოფი ქალაქი და, როგორც მე დავსკვენი,

ავად იყო თუ ყველა არა, მისი მოსახლეობის დიდი ნაწილი მიწა“. ისინი მოწამლული იყვნენ ნაციონალიზმის შხამით და ეს არსიდანაც ჩანდა (გვ. 5-8,27). თვითონ რ. არაქელიც თავი ინტერნაციონალისტად მოაქვს. ცხადია, ნაციონალიზმის შხამით დაადებდა არასაზრუნველს, მაგრამ თუ ინტერნაციონალისტობა და ვაი-ინტერნაციონალისტობა მრავალტანჯულ სამშობლოს ტკივილებს, ჭრილობებს დაგვავინცებს, ჯანსაღი პატრიოტიზმი გაღრმავებული გრძელად ხელს შეგვიშლის, ასეთ ინტერნაციონალისტობას ისევ ნაციონალისტობა სჯობს. ყოველ შემთხვევაში პირადად მე დღევანდელი დაქცეული საქართველოს გასაცოცხლებლად ეს უკეთეს გზად მესახება. ამდენად, ზოგი რამ მეზობელი სომხებისგანაც უნდა ვისწავლოთ ჩვენი სამშობლოს გადაჩენის მიზნით.

ერთ მშვენიერ საღამოს, რ. არაქელი სტეფანაკერტში ბარში შესულა. მის გვერდით მსხდარან 16-18 წლის ბიჭები, სულ რვა ახალგაზრდა. კედელზე, ამ ბიჭების თავზე ჩამოკიდებული ყოფილა რუკა: „სომხეთი ტიგრან დიდის მეფობის ხანაში“. მალე ბარში შესულა 80 წლის მოხუცი და ბიჭებთან ახლოს დამჯდარა. ბიჭები თურმე ანეკდოტებს ჰყვებოდნენ. სამოადე წუთს კი უსმინო მოხუცი ახალგაზრდებისთვის, მაგრამ შემდეგ წამოშტარა სკამიდან და მივარდნილა ბიჭების მაგიდასთან:

— „რითა დაკავებული თქვენი ტვინი? — მკაცრად მიმართა მან მათ. — თქვენს თავზე ჰქონდა რუკა, თქვენ კი ერთხელაც არ შეგვიცხადეთ მისთვის.“

— ჩვენ ნანახი გვაქვს ის, აქ პირველად არა ვართ, — შეეპასუხა ერთ-ერთი ბიჭი.

— არაფერიც არა გაქვთ ნანახი, — განაგრძო მოხუცმა, — უყურეთ, როგორი ძლევაშისილი იყო თქვენი სამშობლო. აი, რაზე გმართებთ ფიქრი. ტიგრან დიდი... და მოხუცმა დაუწყო მათ ლექციის კითხვა ტიგრან მეორის შესახებ, მის ლაშქრობებზე“. მოხუცს რ. არაქელისათვისაც მიუშარ თავს: „თქვენც აუხსენით მათ, რით უნდა იყოს დაკავებული მავათი ტვინი. განა მე რაიმე არასწორად ვთქვი?“ რ. არაქელიც მიუწევია, რომ მოხუცის მრწამსი ინტერნაციონალიზმთან შეუთავსებელი იყო, მოხუცი ახალგაზრდებს ნაციონალიზმის შხამით წამლავდა, სომხთა შორის ფაზიზმის გავრცელებას საქმეს ემსახურებოდა (სომხთა გარკვეული წრეები იმასაც ეხდებოდა, რომ სომხების ძარღვში განსაკუთრებული ღირსების

სისხლი ჩქვს) და შეკამათებია მას. მოხუცი გამწვარა, მისულა არაქელის მაგიდასთან და მრისხანე სახით უკითხავს მისთვის: „შენ ვიდანა ხარ, ა? საიდან გამოტყვევრი?“ შემართული მოხუცი ბარიდან გასულა. გვერდით მაგიდასთან მჯდომ კაცს არაქელიც ისთვის უთქვამს: „შენთვის უმჯობესი იქნება, წახვიდე აქედან და, რაც შეიძლება, ჩქარა“. არაქელიც ჭკუაში დაჯდომია ეს რჩევა და გატყდა ასპარეზს. ცხრა საათი იყოო დაწყებული, უკვე ბნელოდა. არაქელიც იქვე, ახლომდებარე სახლის სადარბაზოში დამალულა. ხუთი წუთის შემდეგ მოხუცი კვლავ ჩქარი ნაბიჯით დაბრუნებულა და ორი ახალგაზრდა კაცი მოუყვანია. იმჯერად არაქელიც გადარჩენილა დაჟეჟვას (გვ.44-45), მაგრამ სხვა დროს, მსგავს სიტუაციაში, მას ლაზათი ანად მოხვდებოდა.

არაქელის გუნება-განწყობილებისა რა მოგახსენოთ და, ასეთი მოხუცები ქართველებსაც რომ გვყავდეს, ძალიანაც კარგი იქნებოდა. დიხავს სჭირდებათ ქართულ ახალგაზრდებს, მათ უმრავლესობას, ბიჭებსაც და გოგონებსაც ამგვარი ლექციების ნაკითხვა კაფე-ბარებშიც და ქუჩებშიც. მაშინ იქნებ, ყოველ ფეხის ნაბიჯზე აღარ გაევიწყლოთ მათგან ქართველი ერისათვის სამარცხვინო, შეურაცხყოფელი სიტყვები: „ჩემი დედა მო...ან“, „ჩემ დედას შე...ცი“.

საშინლად ტენდენციურ სომხურ რუკებს რაც შეეხება, ამგვარ სამ, დიდი ტირაფით გამოცემულ რუკას მეორეგანაც ასხენებს არაქელიც. ეს რუკები გამოკრული ყოფილა სომხეთშიც და ყარაბაღშიც ყველგან, სამწვადეებში, კაფეებში და ა.შ. „თუ ეს არის ის საზღვრები, წერს არაქელიც, რომლებშიც სურთ სომხეთის აღდგენა, მაშინ მე სასველი ერთმნიშვნელოვნად შემიძლია ვთქვა, რომ თუ სხვებს არა, ამიერკავკასიის ხალხებს მაინც საშინელი დღე ელთი“ (გვ.73). მართლაც, ქართული მიწების მიმართაც სომხთა პრეტენზიები არ არის ისე სახუმარო და უფლებელსაყოფი, როგორც ეს ბევრ ქართველს ჰგონია. ისიც გავისენოთ, რომ 1918 წ. სომხეთმა ომი გააჩაღა საქართველოს წინააღმდეგ.

პირადად მე მხოლოდ ახლა, არაქელის ნიგანიდან გავიგე, რომ საზოგადოება „კრუნკი“ ყარაბაღშიც არსებულა (გვ.63). ამ სახელწოდების სომხური საზოგადოება აფხაზეთშიც შეიქმნა. იგი ანტი-ქართულ პოზიციაზე იდგა. ამჟამად, რას აკეთებს, აღარ ვიცი. ძალაუფლებურად ჩნდება ეჭვი, ხომ არ არსებობდა რაიმე კავშირი ყარაბაღისა და აფხაზეთის ერთი და იგივე სახელწოდების საზოგადოებებს შორის?

სომხეთის ახლანდელი პრეზიდენტი, რ. ქორჩიანის შესახებ რ. არაქელიც წერს: „რ. ქორჩიანმა, სომხეთის სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრმა, გამპრინცირებული ბრბოს თავლანი დემონსტრაციულად დაწვა საბჭოთა კავშირის უზენაესი საბჭოს დადგენილება მოთაინ ყარაბაღის ავტონომიური ოლქის შეერთების შესახებ სომხეთის სსრ უზენაესი საბჭოს ანტიკონსტიტუციური გადაწყვეტილების გაუქმების თაობაზე, რითაც ბრბო ლამის ექსტაზის მდგომარეობაში შეიყვანა“ (გვ.40). შესაძლოა, რ. არაქელიც ინტერნაციონალისტ ან ვაი-ინტერნაციონალისტი პრეზიდენტიც მოსწონს (ერთგან გ. გუმბარძის „ავტორიტეტსაც“ იხვედრებს), მაგრამ სომხეთის დიდ მიღწევად უნდა ჩათვალოს, რომ მათი ორივე პრეზიდენტი, ლ. ტერ-პეტროსიანიც და რ. ქორჩიანიც ეროვნული მოძრაობიდან არიან მოსულნი და არა კომუნისტური, ანტიეროვნული მოძრაობიდან. დღევანდელი საქართველოს გადარჩენაც მხოლოდ ქართული სულის მქონე ქართველებს შეუძლიათ. ქართველმა ერმა უნდა მონახოს თავის თავში ძალა, რომ ჩვენი მრავალტანჯული, დღეს მინასთან გასწორებული სამშობლოს ბედი სწორედ ეროვნულ ხელისუფლებას მიანდოს.

რაზონი არ იმეანს ხელისუფლება დაზღვეულ მოქალაქეთა ინტერესებს?

თანამედროვე მსოფლიოში დაზღვევის სამსახურმა მეცნიერულ-ტექნიკური რევოლუციის კვალდაკვალ ძირეული ცვლილებები განიცადა. ამ ინფრასტრუქტურაში პოსტსაბჭოურმა რესპუბლიკებმა დიდი ნაბიჯები გადადგეს. დაზღვევა დღეს ყველა ნორმალურ ქვეყანაში ეკონომიკური და ფინანსური სიძლიერის მძლავრ ბლოკადაა მიჩნეული.

საქართველოში კი დასახვენი და ასანყობა არა მარტო დაზღვევის საქმე, არამედ თვით გარდამავალი პერიოდის ეკონომიკა. საჭიროა, საბოლოოდ მოწესრიგდეს და დაკანონდეს „საქართველოს სახელმწიფო დაზღვევის“ სტატუსი.

დაზღვეულ მოქალაქეთა ინტერესების გათვალისწინებით ხელისუფლებამ აუცილებლად უნდა მოახტაროს ეს საკითხი.

დღევანდელმა ალარაფერს ვამბობთ, მომავალზე ხომ უნდა ვიზრუნოთ? რითი და რისგან გვყავს მომავალი დაზღვეული?

— არაფრით და არავისგან! თუ არ იქნა დაცული სახელმწიფოს მართვის სისტემის მთლიანობა და კომპლექსურობა, ქვეყნის დაცვა და მიყენებული ზარალის კომპენსაცია ძნელი იქნება.

ტექნოლოგიურმა ეკონომიკურმა რისკმა საგანგაშო ზღვარს მიაღწია საქართველოში. მოჭარბებული რისკფაქტორები საფრთხეს უქმნიან ქვეყნის სახელმწიფოებრივ უშიშროებას, სახელმწიფოს და ხალხის უსაფრთხოებას.

1996 წლის ოქტომბერში დაგომისის მესამე საერთაშორისო კონფერენციაზე სს „საქართველოს სახელმწიფო დაზღვევის“ გენერალურმა დირექტორმა რეზო ფაშულიამ დასვა საკითხი, რომ გლობალური რისკების ეპოქაში დაზღვევა განეხილათ, როგორც სახელმწიფოს ეკონომიკური უშიშროების ერთერთი გარანტია.

1998 წლის მაისში სანკტ-პეტერბურგში მოინიჭეს დსთს ქვეყნების პირველი საერთაშორისო კონგრესი — „დაზღვევის პრობლემა ეროვნული უშიშროების ასპექტში“. როგორც ჩანს, ბატონ რეზო ფაშულიას გამოსვლამ დიდი ინტერესი აღძრა. ქართველმა მეცნიერებმა და სპეციალისტებმა შესაფერი შეფასებას მისცეს ამ ფაქტს. თუმცა სამთავრობო დონეზე ყურადღებას შეუბრუნებია. აქედან გამომდინარე, შეიძლება ვთქვათ, რომ ჩვენს ქვეყანაში სახელმწიფო დაზღვევის აღორძინება გარკვეულ წრეებს არ აძლევს ხელს. სახელმწიფო დაზღვევას, რომელსაც მთელი შემოსავალი სახელმწიფო ბიუჯეტში შეჰქონდა, საარსებო სფეროები მაქსიმალურად შეუზღუდეს, უფრო მეტიც, სტატუსიც გაუუქმეს და მისი აღდგენა მხოლოდ პრეზიდენტის 1997 წლის 28 ივლისის №388 ბრძანებულებით გახდა შესაძლებელი, სტატუსის ხელახლა აღდგენამ კი დამატებით 280000 ლარი შეიწირა, სამაგიეროდ, კორუპციულ ჩინოვნიკთა მფარველობით შეიქმნა დაზღვევის ათობით კერძო კომპანია, რომლებიც დაბალი რისკისა და პასუხისმგებლობის გამო ოლად ივსებენ საკუთარ ხაზინებს.

ეკონომიურად დაუძლურებულ ჩვენს ქვეყანას დღეს ვალის გადახდის თავი არა აქვს, მაგრამ იურიდიულად და მორალურადაც ვალდებულია ხელი შეუწყოს და ფეხზე წამოაყენოს მისგანვე მოცული ერთობლივი სამსახური. თუ მოქალაქე ვალდებულია გადაიხადოს გადასახადი, სახელმწიფოც ვალდებულია გადაიხადოს საკუთარი ხალხის მიერ მისთვის მიბარებული ფული ამგვარიად, უკუვალდებით ვიდრე უარეს შედეგს მივიღებდეთ, დროა, სათანადო ხელმძღვანელმა ორგანოებმა ოპერატიულად და საქმიანად იზრუნონ მდგომარეობის გამოსწორებისათვის.

მანანა ლოგაშვილი

„სომხური“ თუ ქართული ეკლესიები საქართველოში?

გაგრძელება. დასაწყისი
„საქართველო“ №2

აქვე შევნიშნავ: XIX ს. პირველ ნახევარში სომხთა გარკვეული რაოდენობა ყოფილა ოზურგეთში (პ. იოსელიანი, გორგოდა გრუზი... 1850, გვ. 59), მაგრამ საუკუნის ბოლოს აღარ ჩანს. მიუხედავად იმისა, რომ აღ. ერეკლიას სომხების და სომხური კულტურის გავლენის კვალი საქართველოში ყოველ ნაბიჯზე ელანდებოდა, რამდენადაც ვიცო, ის ამჟამად იმდენად და, ბუნებრივია, შეფასებასთან თავი შევიკავებ.

სტატიის დასასრულს, ბ-ნ ს. კარაპეტის აცხადებს, სომხური ეკლესიები საქართველოში დღევანდელი მდგომარეობით აღვრცელებოდა, მაგრამ ჩანს, მინც ერთ-ერთ წყაროდ იყენებს ისეთ ტენდენციურ ავტორის ნაშრომს, როგორც აღ. ერეკლიანი. ასევე ჩანს, გამომყენებული აქვს პ. მურადიანის ნაშრომი. ბი საქართველოში არსებული სომხური ეპარქიების შესახებ და სხვ. დაავსეთ თბილისის სომხური ეკლესიები: სურბ-ნანის (წმ. ჯვარი) ეკლესია თბილისში ერეკლეს მოედთან ახლოს დგას... ვახუშტი გაუწყებს: „არს კულადა ალაშენა კარის სადგარად... დედოფალმან მარიამ კულადა ალაშენა 40 მეფემან ვახტანგ ორი გუმბათი, დედოფალმან როდამ ალაშენა ერთი უგუმბათო... კულადა უგუმბათო ოთხი ან უკრათ სომეხთა“ („ქართლის ცხოვრება“ 1973 ტ. IV, გვ. 3369). ვახუშტის ამ ცნობას კომენტარს უკეთებ და აზუსტებს პლ. იოსელიანი — სომხები თბილისში დაეპატრონენ შვიდ ქართულ მართლმადიდებელ ეკლესიას, მათგან სამი გუმბათიანი. მითვისებული ეკლესიებიდან ცნობილი ყოფილა სამი. ერთ-ერთი მათგანი „სურ-ნანი, бышая в руках православных, во имя св. Николая Чудотворца“ („Описание древностей города Тифлиса“, 1866, ст. 258).

აქვე მიუთითებს ქართველი ისტორიკოსი — სურ-ნანის, მასზე არსებული სომხური ეპარქიის უნიკალური ნარწერის მიხედვით, ვახტანგ VI-ის მამის, ლეონის მეფობის დროს აშენდა — 1701 წ. (გვ. 232). კონკრეტული შეცდომაა — უნდა იყოს 1703 წ.

პლ. იოსელიანი იყო ქართული ეკლესიის ისტორიისა და თბილისის სომხელების საუკეთესო მცოდნე, ადვილად მისი ცნობა, მარტო ამ შემთხვევაში კი არა, საერთოდ სარწმუნოა და არ არსებობს საფუძველი მასში ეჭვის შეტანისა. ის პირდაპირ მიუთითებს სურ-ნანის მართლმადიდებლობის, ე. ი. ქართულობის შესახებ. ბერძნული მართლმადიდებლობის რომ ყოფილიყო, აუცილებლად მიუთითებდა, რასაც სხვა შემთხვევაში აკეთებს. საფიქრებელია და არც თუ უსაფუძვლოდ, რომ ძველი ქართული ტრადიციით, წმ. ნიკოლოზის სახელი ფუძემდებელი ეკლესიაზე აგებულ, სომხურად ქცეულ სურ-ნანის ეკლესიას სახელიადებაში შემორჩა. ამ ეკლესიის ცენტრალური საკურთხეველი წმ. ნიკოლოზ სასწაულებრივი ძეგლის სახელია. სხვათა შორის, ეს ეკლესია რუკა-ცნობარში ასევეა წარმოდგენილი „თბილისის სურ-ნანის ნიკოლოზის ეკლესია, ახლად აშენდა 1703, 1789, 1868“.

1700-იანი წლებზე გაცილებით ადრე ეს ეკლესია ქართული სალოცავი იყო, მაგრამ ძნელებადობის გამო სომხთა ხელში გადასულა. თუ რა მიზეზით მოხდა ეს, ამის თქმა ძნელია, მაგრამ 1703 წლის სომხური ქტიტორული წარწერის მიხედვით, მის ახლად აშენებას, შესაძლოა ვინმე მელოქ კიორკი. ადრე კი, მელოქ კიორკის მამა — ასლანბა და პაპას ამირს გარკვეული სამუშაო შეუსრულებია. მათ თავიანთი თანამდებობის წყალობით (მამასახლისები ყოფილან) არ გაუჭირდებოდათ უპატრონო ქართული ეკლესიის ხელში ჩაგდება. თუმცა

გამორცხული არ არის კიდევ უფრო ადრე მომხდარიყო მითვისება. ამიტომ, ბუნებრივია, ბ-ნ პ. მურადიანის მიერ სურ-ნანის ეპარქიის უნიკალური წარწერები ასახავენ 1703 წლის და მის შემდგომ პერიოდის გადაკეთებ-გადმოკეთების, ახლად მშენებლობის პროცესს და ერთობლივ სდუმან ამ ეკლესიის თავდაპირველ ქართულობაზე.

1885 წლამდე არსებული საქართველოს სომხური ეპარქიის სინოდალური ჩანაწერები დაცული იყო საქართველოს ცენტრალურ ისტორიულ არქივში. 1965 წელს საქართველოს საარქივო სამმართველოს უნიკალური ხელმძღვანელობამ იგი გადასცა სომხეთის სახელმწიფო არქივს. ეს კანონის დარღვევა კი არ იყო მარტო, არამედ ეროვნული დანაშაულიც. მათი უფიქრობის გამო, არ მინდა მათ საქციელში ანგარება დავინახო, საქართველოს მკვლევარები იძულებული არიან ერევანში წავიდნენ და იქ იმუშაონ. ამ წერილზე მუშაობისას, არაერთხელ დამჭირდა შეგონებები ბ-ნ ს. კარაპეტისის, ბ-ნ პ. მურადიანის და სხვათა მიერ დასახელებული საქართველოს სომხური ეპარქიის სინოდალური ჩანაწერები და მათი მეცნიერული სანდოობა, მაგრამ ვერ შევძელი გასაგები მიზეზების გამო, ერევანში სამეცნიერო მივლინებაზე ლაპარაკი კი ზედმეტი იყო.

თბილისის სომხური ეკლესიების შესახებ საკმაო სამეცნიერო ლიტერატურა არსებობს. ბოლო წრეები ნაშრომია ბ-ნ პ. მურადიანის მონოგრაფია „Армянская эпитафия Грузии“ (Тбилиси, Ереван, 1988). სამწუხაროდ, მასში ტენდენციურად არის წარმოდგენილი არაერთი საკვლევი ობიექტი და მასთან დაკავშირებული საკითხები. მათზე გზადგა შევჩერდები. შემდეგი „სომხური“ ეკლესია თბილისის ბეთლემი „რუკა-ცნობარში“ ასეა განმარტებული — „ბეთლემი — წმ. მარიამ ღვთისმშობლის ეკლესია, აშენდა 1500 წ. ახლად აშენდა 1718, 1884, გაქართულდა 1990-1991 წ. წ.“ გამოდის, ბეთლემის ეკლესია თავიდან სომხური ყოფილა და უკანასკნელ ხანებში მიუთვისებიათ ქართველებს. თუმცა მივყვები ამ ეკლესიის ისტორიას, გადავხედოთ სომხურ მხარეს და ვცემოთ სიმართლე გ. აღანიანის მსგავსად ბ-ნ ს. კარაპეტისი ბეთლემის აშენების თარიღად ასახელებს 1500 წელს. უფრო საინტერესოა, გავეცნოთ ბეთლემის სომხურობის თავგამოდებული დამტყვევების ბ-ნ პ. მურადიანის შეხედულებას. ამ მკვლევარის მიხედვით, ბეთლემის ისტორია მოკლედ ასე გამოიყურება: პირველად XII საუკუნის მეორე ნახევარში აქ აუშენებიათ ეგვიპტე. შემდეგ ეკლესია მშენებლობა დიდხანს გაგრძელებულა და რამდენიმე თაობას მიუღია მონაწილეობა მასში. სომხური წარწერები ბეთლემზე XIV საუკუნის პირველ ნახევარზე ადრე არ ჩანს. უფრადღებას იპყრობს ბ-ნ პ. მურადიანის მიერ მოხმობილი ორი წყარო, ერთია, 1437 წლის პიშტაკარანის (ანდერძ-მინდნერი). ამ პიშტაკარანის მიხედვით, XV ს-ში ბეთლემი სომხურ ეკლესიად მიიჩნევა, დიპაქ კარაპეტისის ნიგინდაუსრულებია 1437 წელს. ალექსანდრეს მეფობის დროს, თბილისის ბეთლემში (დასახ. ნაშრ. გვ. 31).

თემურ-ლენგის მიერ რვა გზის აოხრებული ქვეყნის დანგრეული ეკლესია-მონასტრების აღდგენას საკმაო ხანი დასჭირდა. ამ საქმეს განსაკუთრებით ენერგიულად ეწეოდა ალექსანდრე მეფე (1412-1442). მის სახელთან არის დაკავშირებული თემურ-ლენგის მიერ დანგრეული სვეტიცხოვლის „კულადა აღმენეა“. რუსის ეკლესიის დასაღვლეო კარიბჭეზე გაკეთებული მხედრული წარწერა გვამცნობს — „ზე აღიდენ ღმერთმან მეფეთა-მეფობა დიდისა ალექსანდრეს, რომლისა მიერ კვალად აღაშენა საყდარი ესე“ და სხვა.

განხილავს რა, ალექსანდრე მეფის დროის ქართული ეკლესია-მონასტრების ქტიტორულ წარწერებს ივ. ჯავახიშვილი გულისტ-კივლით შენიშნავს: „საქართველოში რომ ისტორიული ნაშთები ვაჩვენო და გადარჩენილი, უეჭველია, ბევრი ციხის და ეკლესიის ან მონასტრის კედლებზე იქნება ზემოთ-მოყვანილი მსგავსი წარწერები.“

თბილისი და მისი შემოგარენი არ იქნებოდა დაზღვეული მტარვალის ხელისაგან. ვინც მტრის მახვილს გადაურჩა, თავი ალბათ მთებს შეაფარა. რა თქმა უნდა, ბეთლემის ქართული ქტიტორული წარწერები ლეგ-თემურის ურდოების ბარბაროსობას შეეწირა და სამუდამოდ დაიკარგა. მოხდა ის ტიპური მოვლენა, რაც ასეთი უბედურების შემდეგ ხდებოდა. შეუპოვარი ქართველობა სისხლის

მა სახელი შეუცვალეს და ფეთხანი შეარქვეს, მაგრამ „По древней памяти к святыне и грузины посещали эту церковь“ („Описание древностей города Тифлиса“, 1866, ст. 258). მოტანილ ცნობებში არაერთი საინტერესო და ანგარიშგასაწევი ცნობაა, მაგრამ შევჩერდები ორ მათგანზე: პლატონ იოსელიანი ქართული ეკლესიების შესახებ გაცილებით კითხულობს: „Неизвестно, по какому случаю владеют теперь армяне?“

ეს კითხვა ანგალებს ქართველ ხალხსა და კონკრეტული პასუხი ვერ მიუღია. ქართველი ერის და ეკლესიების თავზე დამტყდარი ეს უბედურება ისტორიულმა მიზეზებმა განაპირობა. პერმანენტული შემოსევებისაგან გაპარტახებული ქართული ეკლესია-მონასტრები უცერეზონოდ დაუფლანდნენ ლტოლვილი თუ ჩამოსახლებული სომხები. ეს ხდებოდა უმრავლეს შემთხვევაში არცთუ მისაღები ხერხებით და გზებით, რაზეც ქვემოთ მოგახსენებთ.

არცთუ იოლად ხელნაშთსაკრავია პლ. იოსელიანის დაკვირვება ქართველთა მესხიერებაში დაღუპულ და გამტყვევებულ უძველეს ტრადიციებზე (ბეთლემის ქართულობის შესახებ), რის გამოც ისინი სალოცავად მაინც დადიოდნენ სომხურად მოქცეულ ბეთლემში.

შემდეგი ცნობა ბეთლემის შესახებ დაცულია ეგნატე იოსელიანის „ტფილისის სიძველენი“ აღწერაში (1837), იგი პირველად გამოაქვეყნა პროფ. ლ. მელიქიძე-ბეგმა, როგორც უცნობი ავტორის თხზულება („ჩვენი მეცნიერება“, 1923 წ. №1, გვ. 91). ამ აღწერის ეგ. იოსელიანისეული ავტორობა დაამტკიცა ც. ჭანიშვიმ. მანვე დაადგინა, რომ პლ. იოსელიანს ხელთ ჰქონია და გარკვეულწილად გამოუყენებია მამის, ეგ. იოსელიანის თხზულება (კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინსტიტუტის მოამბე, 1963, ტ. V გვ. 57-66). ეგ. იოსელიანი ბეთლემზე წერს: „აქა ასევეა ხატი ყოვლადწმიდა ღვთისმშობლისა ძველი მხატვრობით დახატული სასწაულმოქმედი, რომელსაც ესვენ სომხები და ქართველი ოთხი მღვდელი. უკანასკნელი მხრები და ღოფ-რინი მისინი თქმულ არს, რომელი იყვნენ ნამოქმედებული საქართველოს თავადის გიგის ამილახორისა შაჰალუხანისა ნოდებულისა ხარჯთა“ ციტატაში ხაზგასმულია, რომ გასომხურებული ბეთლემის სასწაულმოქმედ ხატს თავყვას სცემდნენ ქართველი მღვდლებიც, რაც ცოტა მოულოდნელია ქართული და სომხური ეკლესიების ოდითგან განხტულების და რადიკალურად დაპირისპირების ფონზე. აქ იგულისხმება ალბათ ის ფაქტი, რაც ზემოთ ვახსენე: ქართული მრევლი სპორული ტრადიციის წყალობით სალოცავად გიგორიანობაზე მოქცეულ ბეთლემში დადიოდა.

საყოველთაოდ მიღებული აზრით, პირველ ქრისტიანულ ეკლესიებს აშენებდნენ წარმართულ წმინდა ადგილებზე ან მის მახლობლად პლ. იოსელიანის ცნობით. ბეთლემის აღმოსავლეთით დგას აგურის კვადრატული შემოღობილი (ამჟამად ნანგრევებია შემორჩენილი). მას თბილისელები „საქვროს“ უწოდებდნენ. ძველი გადმოცემით ეს შემოღობილი აგებული იყო „თეის კრებაჲ ვინისმცემელთა მიერ წმინდა ცეცხლის შესანახად. სწორედ, ამ მიზეზით ვახტანგ გორგასალს აუგია ბეთლემის ეკლესია. ძნელია თქმა, თუ როდის დაეპატრონენ სომხები ვახტანგ გორგასალის მიერ აგებულ ბეთლემს, რომელიც არაერთხელ იქნა მტრისაგან იპყრებული, მაგრამ არქეოლოგიური გათხრების დროს ნანახი გვეტრის ნაშთები XIII საუკუნის მეორე ნახევარს არ უნდა სცილდებოდეს (პ. მურადიანი, დასახ. ნაშრ. გვ. 31). ამის მიუხედავად საფიქრებელია, რომ იგი უნდა იყოს ავი დროის გამო სომხურად ქცეული ქართული გვეტრი. აქა თუ ისე, ერთი კი ფაქტი, ბეთლემს მრავალგზის განუცდია გადაკეთებ-გადმოკეთება და, ბუნებრივია, ქართულობა მზოდან იქნებოდა მცდელობა მის უკან დასაბრუნებლად. ამას მოწმობს ის ფაქტი, რომ თავადმა გიგი ამილახ-

ორმა და არა გიგორც ამილახორმა, როგორც ბ-ნ პ. მურადიანი ბრძანებს (დასახ. ნაშრ. გვ. 32), 1740 წელს ბეთლემის ეკლესია აღაშენა ახლებურად. გაუგებარი იქნებოდა ასეთი ქველმოქმედება გიგი ამილახორისა, რომელიც ამდენ ხარჯს არ გაიღებდა სომხური ეკლესიისთვის. მას ხომ მტრისაგან დაქცეული უამრავი ქართული ეკლესია მკონდა კიდევ მისახვედრ. 1742 წელს მან აღაშენა ქაშუეთის აგურის ეკლესია, ამჟამინდელის წინამორბედი. გიგი ამილახორი იყო ზემოთ ქართლის სადროშოს სარდალი, გორის მოურავი და სხვა. ვიწროვებ, გიგი ამილახორმა კიდევ იპყრობი (ციხე და ეკლესია აღადგინა ქართლსა და კახეთში. რასაც შემორჩენილი წარწერები მოწმობენ. მშვენივრად იცოდა დიდებულმა ქართველმა ბეთლემის ქართულობა და ამიტომ გაისარჯა ბეთლემის აღმშენებლისთვის. ეს იყო მცდელობა ქართული ტაძრის დასწინა სომხების ბრჭყალებისაგან. ამ ცდამ მაშინ ნაყოფი ვერ გამოიღო, მაგრამ დღეს აღდგა სამართლიანობა და ბეთლემი დაუბრუნდა საქართველოს საპატრიარქოს. აქ, რომ ბეთლემზე „გაქართველდა“ კი არ უნდა ეწეროს რუკა-ცნობარში, არამედ დაუბრუნდა თავდაპირველ პატრონს — ქართველ ხალხს.

რაც შეეხება ბ-ნ პ. მურადიანის მიერ მოტანილ სომხურ წყაროებს, მათ არსებით ღირებულებაში ეჭვი არავის შეაქვს. სხვა საკითხია, რა კუთხითაა გამიჯრული იგი. ეს ეპიგრაფიკული მასალა უტყუარი საბუთია სომხური სასულიერო პირების მძლავრობისა და ექსპანსიისა ქართული ეკლესიებისა და თვით ქართველების მიმართ. ყველაზე დიდი საბუთი ბეთლემის ეკლესიის ქართულობისა, მანაც ხალხის მესხიერებაში მტკიცედ ფესვდამტკიცებული ტრადიციაა. პოეტისა არ იყოს:

„რაც ერთხელ ცხოვლად სულს დააჩნდების...“

საშვილიშვილოდ გადაეცემის...“

თუმცა ექიმიაძინის ემსრუბის ზენოლა არასდროს შეწყვეტილა და ნელ-ნელა თავის საქმეს აკეთებდა. ამრიგად, როცა საქართველოს თავზე დიდი ღამე ჩამოწვა (XIII ს.), სომხები დაეპატრონენ ბეთლემს. ამ დროიდან გაჩნდა ალბათ, ბეთლემის კედლებზე ქართულის მაგიერ სომხური წარწერები. ბეთლემის თავდაპირველ ქართულობაზე დუმილი ბ-ნ პ. მურადიანისაგან არც თუ მოულოდნელია. მას არ აწყობს, გვერდს უვლის და უგულოდ ბელყოვს ვახტანგ გორგასალის მიერ (V ს.) ბეთლემის ეკლესიის აშენების ტრადიციულ ცნობას, აგრეთვე ბეთლემის შესახებ ვახუშტის, პლ. იოსელიანის და სხვათა მონაცემებს. ბ-ნ პ. მურადიანი თავის მონოგრაფიაში კრძრება არ ძრავს ამ ქართულ ავტორთა ცნობებზე და იფარგლება ეგ. იოსელიანის თხზულებით. თქმა იმისა, რომ მას არ იცნობს, გამორიცხულია, რადგან ის ერთი საუკეთესო მცოდნეა ქართული საისტორიო წყაროებიდან და იყენებს კიდევ თავის ქართვლოლოგიურ ნაშრომებში.

აქვე შევნიშნავ ერთ ნებისთ თუ უნებელი ლაგუსზე. ბ-ნ პ. მურადიანი სწინებულ მონოგრაფიაში ამბობს — თითქმის იმ უბანს, სადაც ბეთლემი დგას, ჯერ ერქვა სომხური — კარბათ, შემდეგ ქართულად გადავიდა კლდის უბანად. ეს ტოპონიმი ასეთი თანმიმდევრობით არ შეიძლება განვითარებულიყო. პირიქით, პირველად იყო — კლდის უბანი, რაც თბილისის მკვიდრმა ქართველებმა შეარქვეს, შემდეგ აქ მოსულმა და დასახლებულმა სომხებმა ქართული კლდის უბანი თარგმნა სომხურად და უწოდა — ქარავთა (კლდე — ქარავ. უბანი — თაღ). აი, ეს არის ტოპონიმის განვითარების ბუნებრივი გზა.

რუკა-ცნობარში ქარავის წმ. გიგორგის ეკლესიის შესახებ აღნიშნულია „აშენდა 1753 წ., 1991 წ. გაქართულდა“.

ამ ეკლესიის სომხურობის დამტკიცების ბ-ნ პ. მურადიანის მტკიცებანი არაადამაჯერებელი ჩანს (დასახ. ნაშრ. გვ. 39).

გოდოლ არაქაძე

გარდა და არა გიგორც ამილახორმა, როგორც ბ-ნ პ. მურადიანი ბრძანებს (დასახ. ნაშრ. გვ. 32), 1740 წელს ბეთლემის ეკლესია აღაშენა ახლებურად. გაუგებარი იქნებოდა ასეთი ქველმოქმედება გიგი ამილახორისა, რომელიც ამდენ ხარჯს არ გაიღებდა სომხური ეკლესიისთვის. მას ხომ მტრისაგან დაქცეული უამრავი ქართული ეკლესია მკონდა კიდევ მისახვედრ. 1742 წელს მან აღაშენა ქაშუეთის აგურის ეკლესია, ამჟამინდელის წინამორბედი. გიგი ამილახორი იყო ზემოთ ქართლის სადროშოს სარდალი, გორის მოურავი და სხვა. ვიწროვებ, გიგი ამილახორმა კიდევ იპყრობი (ციხე და ეკლესია აღადგინა ქართლსა და კახეთში. რასაც შემორჩენილი წარწერები მოწმობენ. მშვენივრად იცოდა დიდებულმა ქართველმა ბეთლემის ქართულობა და ამიტომ გაისარჯა ბეთლემის აღმშენებლისთვის. ეს იყო მცდელობა ქართული ტაძრის დასწინა სომხების ბრჭყალებისაგან. ამ ცდამ მაშინ ნაყოფი ვერ გამოიღო, მაგრამ დღეს აღდგა სამართლიანობა და ბეთლემი დაუბრუნდა საქართველოს საპატრიარქოს. აქ, რომ ბეთლემზე „გაქართველდა“ კი არ უნდა ეწეროს რუკა-ცნობარში, არამედ დაუბრუნდა თავდაპირველ პატრონს — ქართველ ხალხს.

რაც შეეხება ბ-ნ პ. მურადიანის მიერ მოტანილ სომხურ წყაროებს, მათ არსებით ღირებულებაში ეჭვი არავის შეაქვს. სხვა საკითხია, რა კუთხითაა გამიჯრული იგი. ეს ეპიგრაფიკული მასალა უტყუარი საბუთია სომხური სასულიერო პირების მძლავრობისა და ექსპანსიისა ქართული ეკლესიებისა და თვით ქართველების მიმართ. ყველაზე დიდი საბუთი ბეთლემის ეკლესიის ქართულობისა, მანაც ხალხის მესხიერებაში მტკიცედ ფესვდამტკიცებული ტრადიციაა. პოეტისა არ იყოს:

„რაც ერთხელ ცხოვლად სულს დააჩნდების...“

საშვილიშვილოდ გადაეცემის...“

თუმცა ექიმიაძინის ემსრუბის ზენოლა არასდროს შეწყვეტილა და ნელ-ნელა თავის საქმეს აკეთებდა. ამრიგად, როცა საქართველოს თავზე დიდი ღამე ჩამოწვა (XIII ს.), სომხები დაეპატრონენ ბეთლემს. ამ დროიდან გაჩნდა ალბათ, ბეთლემის კედლებზე ქართულის მაგიერ სომხური წარწერები. ბეთლემის თავდაპირველ ქართულობაზე დუმილი ბ-ნ პ. მურადიანისაგან არც თუ მოულოდნელია. მას არ აწყობს, გვერდს უვლის და უგულოდ ბელყოვს ვახტანგ გორგასალის მიერ (V ს.) ბეთლემის ეკლესიის აშენების ტრადიციულ ცნობას, აგრეთვე ბეთლემის შესახებ ვახუშტის, პლ. იოსელიანის და სხვათა მონაცემებს. ბ-ნ პ. მურადიანი თავის მონოგრაფიაში კრძრება არ ძრავს ამ ქართულ ავტორთა ცნობებზე და იფარგლება ეგ. იოსელიანის თხზულებით. თქმა იმისა, რომ მას არ იცნობს, გამორიცხულია, რადგან ის ერთი საუკეთესო მცოდნეა ქართული საისტორიო წყაროებიდან და იყენებს კიდევ თავის ქართვლოლოგიურ ნაშრომებში.

აქვე შევნიშნავ ერთ ნებისთ თუ უნებელი ლაგუსზე. ბ-ნ პ. მურადიანი სწინებულ მონოგრაფიაში ამბობს — თითქმის იმ უბანს, სადაც ბეთლემი დგას, ჯერ ერქვა სომხური — კარბათ, შემდეგ ქართულად გადავიდა კლდის უბანად. ეს ტოპონიმი ასეთი თანმიმდევრობით არ შეიძლება განვითარებულიყო. პირიქით, პირველად იყო — კლდის უბანი, რაც თბილისის მკვიდრმა ქართველებმა შეარქვეს, შემდეგ აქ მოსულმა და დასახლებულმა სომხებმა ქართული კლდის უბანი თარგმნა სომხურად და უწოდა — ქარავთა (კლდე — ქარავ. უბანი — თაღ). აი, ეს არის ტოპონიმის განვითარების ბუნებრივი გზა.

რუკა-ცნობარში ქარავის წმ. გიგორგის ეკლესიის შესახებ აღნიშნულია „აშენდა 1753 წ., 1991 წ. გაქართულდა“.

ამ ეკლესიის სომხურობის დამტკიცების ბ-ნ პ. მურადიანის მტკიცებანი არაადამაჯერებელი ჩანს (დასახ. ნაშრ. გვ. 39).

გოდოლ არაქაძე

გაგრძელება იქნება

მომავალი გავრცელება გვპირდება

დღიდან თავის დაარსებისა ფოთის რკინიგზის სადგური პრიმიტიული წესით მუშაობდა: ჯერ კიდევ კომუნისტური პერიოდიდან მოყოლებული სასიკეთოდ და მნიშვნელოვნად არაფერი შეცვლილა.

სადგურის მთლიანი ელექტრული ცენტრალიზაცია ახალი ეტაპი გახლავთ მისი არსებობის პერიოდში, გასული წელი ფოთის რკინიგზის სადგურის ცხოვრებაში ერთგვარად ღირსშესანიშნავი ყოფილან. ახლად ამოქმედებული კომპიუტერული

ლი ცენტრი საიმედო სიკეთესა სადგურის მოამავლობად დაკავშირებით. გვესაუბრება ფოთის რკინიგზის სადგურის უფროსი ბატონი **რეზ-მარტ აბაშაძე**.

— ბატონო რობერტ, როგორი ვითარებაა დღეს ფოთის რკინიგზის სადგური?

— ფინანსური და ტექნიკური მდგომარეობა ნორმალურია, მაგრამ შეიძლება ითქვას, წელს კიდევ უფრო გაუმჯობესდება იგი.

— რას გულისხმობთ გაუმ-

ჯობებაში და რა გაძლევთ ამის იმედს?

— დღეისათვის ჩვენთან თითქმის ყველაფერი თანამედროვე დონეზეა მოწყობილი, მაგრამ კომპიუტერული ქსელის გაფართოებას, გაძლიერებას ვაპირებთ. დაგეგმილი გვაქვს, ყველა მნიშვნელოვან სადგურთან გვექონდეს კავშირი, ხდებოდეს ინფორმაციის გაცვლა კომპიუტერული ცენტრის საშუალებით.

— როგორია წლის შედეგები,

ტივობრუნვა მომატებულია თუ შემცირებული გასულ წელთან შედარებით?

— შეიძლება ითქვას, ტვირთბრუნვა მომატებულია შუა აზიისკენ და პირქით, შუაზიიდან ჩვენსკენ. შუა აზიიდან შემოდის ძირითადად ბამბა, თუმცა წელს ალუმინის და სპილენძის შემოტანასაც შეიძლება ადგილი. აქედან კი ვადავს ვეყვლი, შაქარი, ხორბალი, სილი, აგრეთვე კონტინერები სხვადასხვა სახის ტვირთებით. ტვირთბრუნვა გაისად

კიდევ უფრო გაიზრდება, დაახლოებით, 30-40%-ით.

— რას გავტყვით სამომავლო გეგმებზე?

— წლის პირველ ნახევარში მწყობრივ შევა ბამბის ახალი სანყობი 7000 კვ. მ ფართობით, აგრეთვე მწყობრივ შევა რკინიგზის ბორანი ასევე დაგეგმილია საკონტინერო ტერმინალის, ბამბის ორი სანყობის მშენებლობა. იმედია, მომავალი უკვე თესი იქნება.

ნანა კვლავი

ახალი რეპორაჟი

ჩვენი იუკრიდიული
კონსულტაცია

ირმა

ლომასური

იურისტი, სა-
მართლმცოდნე,
ადვოკატთა კო-
ლეგიის წევრი

მე და ჩემი მეუღლე 1989 წლიდან ემიგრაციაში ვართ. ჩვენს ქვეყანაში, გაუთავებელი ლაპარაკის გარდა, ამ საკითხის მოსაგვარებლად მნიშვნელოვანი კონკრეტული ნაბიჯები არ გადადგმულა, ფალსიფიცირებული პროდუქციის სიმრავლით თავმოყვრებული მწარმოებლების ნაწილი ვინ იცის უახლოეს მომავალში გაკოტრების საფრთხის წინაშე. შეიძლება დადგენ, ამას ტვირთად ქვეყანაში ბიუჯეტის შესასრულებლად დაწყებული ბრძოლა დაემატება და ახალ-ფუხადგმული წარმოებების საბოლოო განადგურებაც არ ასცდება, თუკი ყოველივე კვლავ ასე გაგრძელდება.

რა თქმა უნდა, ბიუჯეტის შესრულებისთვის ბრძოლა ფარობს საშუალო საქმედებას და მწარმოებლისთვის დაშლული შემოსავლების აღმოჩენის მცდელობაც არ გახლავთ ურიგო, მაგრამ ხომ არ სჯობდა ვიდრე ქვეყანაში ეს პროცესი დაიწყებოდა, მანამდე გარკვეული ღონისძიებები ფალსიფიკაციის წინააღმდეგ საბრძოლველად გატარებულიყო?

მოკლედ, რას არ ნახავს კაცის თვალი ამ ფალსიფიცირებულ პროდუქტში. პური რომ პურია, თურმე ისიც კი შეიძლება ფალსიფიცირებულიყო. მართლაც, სხვა რა უნდა ეწოდოს მცირე პურის საცობებს, თუკი ისინი რეგისტრირებული არ არიან... კონკურენციას კი უნდავეს პურის სხვა მწარმოებლებს... გვესაუბრება ფოთის პურკომბინატის გენერალური დირექტორი, ბატონი **მირის ჯანაშვიტი**.

— ბატონო მირის, ცოტა არ იყოს, უცნაურია ფალსიფიცირებული პურის მოხმარება. როგორც წესი, მეუღლეთა თანსაკუთრება წყდება ქონების გაყოფით. თითოეული სხედა ქონების იმ ნაწილის მესაკუთრე, რომელიც ქონების გაყოფამდე მეუღლეთა საერთო თანსაკუთრებაში იმყოფებოდა.

საერთო ქონების გაყოფა შეიძლება მოხდეს ურთიერთშეთანხმებით, რაც გაუორმდება საწარმოო წესით და თითოეულ მეუღლეს მიეცემა თავის წილზე საკუთრების უფლების მოწმობა. („ნოტარიატის შესახებ“ კანონის 41-ე მუხლი).

ხოლო მაშინ, თუკი მეუღლეები ერთმანეთს ვერ შეუთანხმდებიან საერთო ქონების გაყოფაზე, ამ შემთხვევაში დავას მათ შორის, ერთ-ერთი მეუღლის საჩრეის წარმოდგენის შემდეგ, გადაწყვეტს სასამართლო.

საერთო თანსაკუთრებაში წილის განსაზღვრის მოთხოვნის უფლება აქვს თითოეულ მეუღლეს, მათ შორის იმასაც, რომლის სახელზეც არის რეგისტრირებული ეს ქონება. თითოეულ მათგანს უფლება აქვს მოითხოვოს მისი კუთვნილი წილის განსაზღვრა და გამოყოფა.

სასამართლო შემადგენლობა შეისწავლის მხარეთა საერთო თანსაკუთრებას და განაწილებს იმ ქონებას, რომელიც მეუღლეებს ეკუთვნით ინდივიდუალური საკუთრების უფლებით (ქორწინებამდე შეძენილი, საჩუქრად ან მემკვიდრეობით მიღებული ნივთები).

სასამართლო გამოცემა აგრეთვე იმ ნივთებს, რაც შეიძლება მხარეებმა ერთად ცხოვრების პერიოდში, საერთო სახსრებით, მაგრამ განკუთვნილია თითოეული მათგანის პირადი საარგებლოებისათვის.

საერთო თანსაკუთრება მეუღლეთა შორის, იყოფა თანაბრად. სასამართლოს მოვალეობაა დაადგინოს, თუ რომელი საგანი უნდა გადაეცეს თითოეულ მეუღლეს საერთო ქონებიდან. თუმცა, ცალკეულ შემთხვევაში, სასამართლოს შეუძლია გადასვლის მეუღლეთა წილის თანაბრობის საწყისს, თუკი ეს გამომდინარეობს 1) არასრულწლოვანი შვილების ინტერესებიდან;

2) და ერთ-ერთი მეუღლის ყურადსაღები ინტერესებიდან, რაზედაც მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1168-ე მუხლი.

ამასთან აღსანიშნავია, რომ სასამართლოს შეუძლია და უფლება აქვს შეუმციროს წილი იმ მეუღლეს, თუკი დადასტურდება ის, რომ იგი არ იწინააღმდეგებოდა ოჯახისადმი, დიდი ხნით ტოვებდა შვილებს, ოჯახის ინტერესების საზიანოდ, არ ეხმარებოდა მათ, ან აწივებდა საერთო ქონებას.

თუკი საერთო თანსაკუთრებაში აღმოჩნდება ბინა, ამ შემთხვევაში, სასამართლოს შეუძლია მიაკუთვნოს იგი ერთ-ერთ მეუღლეს, ხოლო მეორეს კომპენსაციის სახით გადასცეს სხვა ქონება ან ფული ან ალიაროს ეს ქონება თითოეული მათგანის კუთვნილად საერთო წილის საკუთრების უფლებით, განეზღვროს თითოეულს თავისი წილი, ხოლო აუცილებლობის შემთხვევაში, განსაზღვროს ის კონკრეტული საცხოვრებელი ბინის სარგებლობის წესი.

დამატებითი შეკითხვებისათვის, იურიდიული კონსულტაციისათვის, შეგიძლიათ დამიკავშირდეთ პირადად: ტ. 79-95-80.

შიენა ქალთაწინააღმდეგობა მწარმოებელს უჩაქავნე, ფალსიფიკატორი უარობლოდ იყაროს ბაზანს

ფალსიფიკატორი მწარმოებელს რომ ბაზარს ართმევს, ეს პრობლემა კარგა ხანია არსებობს. ჩვენს ქვეყანაში, გაუთავებელი ლაპარაკის გარდა, ამ საკითხის მოსაგვარებლად მნიშვნელოვანი კონკრეტული ნაბიჯები არ გადადგმულა, ფალსიფიცირებული პროდუქციის სიმრავლით თავმოყვრებული მწარმოებლების ნაწილი ვინ იცის უახლოეს მომავალში გაკოტრების საფრთხის წინაშე. შეიძლება დადგენ, ამას ტვირთად ქვეყანაში ბიუჯეტის შესასრულებლად დაწყებული ბრძოლა დაემატება და ახალ-ფუხადგმული წარმოებების საბოლოო განადგურებაც არ ასცდება, თუკი ყოველივე კვლავ ასე გაგრძელდება.

რა თქმა უნდა, ბიუჯეტის შესრულებისთვის ბრძოლა ფარობს საშუალო საქმედებას და მწარმოებლისთვის დაშლული შემოსავლების აღმოჩენის მცდელობაც არ გახლავთ ურიგო, მაგრამ ხომ არ სჯობდა ვიდრე ქვეყანაში ეს პროცესი დაიწყებოდა, მანამდე გარკვეული ღონისძიებები ფალსიფიკაციის წინააღმდეგ საბრძოლველად გატარებულიყო?

მოკლედ, რას არ ნახავს კაცის თვალი ამ ფალსიფიცირებულ პროდუქტში. პური რომ პურია, თურმე ისიც კი შეიძლება ფალსიფიცირებულიყო. მართლაც, სხვა რა უნდა ეწოდოს მცირე პურის საცობებს, თუკი ისინი რეგისტრირებული არ არიან... კონკურენციას კი უნდავეს პურის სხვა მწარმოებლებს... გვესაუბრება ფოთის პურკომბინატის გენერალური დირექტორი, ბატონი **მირის ჯანაშვიტი**.

— ბატონო მირის, ცოტა არ იყოს, უცნაურია ფალსიფიცირებული პურის მოხმარება. როგორც წესი, მეუღლეთა თანსაკუთრება წყდება ქონების გაყოფით. თითოეული სხედა ქონების იმ ნაწილის მესაკუთრე, რომელიც ქონების გაყოფამდე მეუღლეთა საერთო თანსაკუთრებაში იმყოფებოდა.

საერთო ქონების გაყოფა შეიძლება მოხდეს ურთიერთშეთანხმებით, რაც გაუორმდება საწარმოო წესით და თითოეულ მეუღლეს მიეცემა თავის წილზე საკუთრების უფლების მოწმობა. („ნოტარიატის შესახებ“ კანონის 41-ე მუხლი).

ხოლო მაშინ, თუკი მეუღლეები ერთმანეთს ვერ შეუთანხმდებიან საერთო ქონების გაყოფაზე, ამ შემთხვევაში დავას მათ შორის, ერთ-ერთი მეუღლის საჩრეის წარმოდგენის შემდეგ, გადაწყვეტს სასამართლო.

საერთო თანსაკუთრებაში წილის განსაზღვრის მოთხოვნის უფლება აქვს თითოეულ მეუღლეს, მათ შორის იმასაც, რომლის სახელზეც არის რეგისტრირებული ეს ქონება. თითოეულ მათგანს უფლება აქვს მოითხოვოს მისი კუთვნილი წილის განსაზღვრა და გამოყოფა.

სასამართლო შემადგენლობა შეისწავლის მხარეთა საერთო თანსაკუთრებას და განაწილებს იმ ქონებას, რომელიც მეუღლეებს ეკუთვნით ინდივიდუალური საკუთრების უფლებით (ქორწინებამდე შეძენილი, საჩუქრად ან მემკვიდრეობით მიღებული ნივთები).

სასამართლო გამოცემა აგრეთვე იმ ნივთებს, რაც შეიძლება მხარეებმა ერთად ცხოვრების პერიოდში, საერთო სახსრებით, მაგრამ განკუთვნილია თითოეული მათგანის პირადი საარგებლოებისათვის.

საერთო თანსაკუთრება მეუღლეთა შორის, იყოფა თანაბრად. სასამართლოს მოვალეობაა დაადგინოს, თუ რომელი საგანი უნდა გადაეცეს თითოეულ მეუღლეს საერთო ქონებიდან. თუმცა, ცალკეულ შემთხვევაში, სასამართლოს შეუძლია გადასვლის მეუღლეთა წილის თანაბრობის საწყისს, თუკი ეს გამომდინარეობს 1) არასრულწლოვანი შვილების ინტერესებიდან;

2) და ერთ-ერთი მეუღლის ყურადსაღები ინტერესებიდან, რაზედაც მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1168-ე მუხლი.

ამასთან აღსანიშნავია, რომ სასამართლოს შეუძლია და უფლება აქვს შეუმციროს წილი იმ მეუღლეს, თუკი დადასტურდება ის, რომ იგი არ იწინააღმდეგებოდა ოჯახისადმი, დიდი ხნით ტოვებდა შვილებს, ოჯახის ინტერესების საზიანოდ, არ ეხმარებოდა მათ, ან აწივებდა საერთო ქონებას.

თუკი საერთო თანსაკუთრებაში აღმოჩნდება ბინა, ამ შემთხვევაში, სასამართლოს შეუძლია მიაკუთვნოს იგი ერთ-ერთ მეუღლეს, ხოლო მეორეს კომპენსაციის სახით გადასცეს სხვა ქონება ან ფული ან ალიაროს ეს ქონება თითოეული მათგანის კუთვნილად საერთო წილის საკუთრების უფლებით, განეზღვროს თითოეულს თავისი წილი, ხოლო აუცილებლობის შემთხვევაში, განსაზღვროს ის კონკრეტული საცხოვრებელი ბინის სარგებლობის წესი.

დამატებითი შეკითხვებისათვის, იურიდიული კონსულტაციისათვის, შეგიძლიათ დამიკავშირდეთ პირადად: ტ. 79-95-80.

შესახებ საუბარი, მაგრამ, როგორც ჩვენთვის ცნობილია, ეს პრობლემა ნამდვილად გაწუხებული...

— პურის თვალთვალ განსხვავება ძნელია, ესეც არ იყოს, ფორმის „მოპარვაც“ არანაირ სირთულეს აღარ წარმოადგენს. ამ ბოლო დროს ბიზნესმენებზე დაიწყო ზეწოლა, რომ ისინი გადასახადს მალავენ, მას უგზავნიან ძალიან სტრუქტურის წარმომადგენელს და დამალულ შემოსავალს უქეპვენ, ფალსიფიკატორი კი მწარმოებელს უპრობლემოდ ართმევს ბაზარს. ფოთში პურის კონკურენციის საკითხი მკაცრად დგას. ქალაქში არის საცობები, რომლებიც აცხობენ პურს, მაგრამ ფარავნ შემოსავლებს, ისინი აღრიცხვას არ არიან, ჰყავთ მფარველი და პრობლემები არ გააჩნიათ, ბიუჯეტს კი არავითარი უკუგება არა აქვთ.

— რას ამბობთ იმისათვის, რომ „ფალსიფიკატორები“ გააძევოთ თქვენი ბაზრიდან?

— პროფესიული საიდუმლოებაა და გამხელას არ ვაპირებ, ერთს კი გეტყვით, ვაპირებ უახლოეს მომავალში, ბუნებრივად დაევიკავოთ ის ბაზარი, რომელიც გვეკუთვნის, ერთი კი ცხადია, ვისი პროდუქციაც უკეთესი იქნება, იმისი უკეთ გასაღდება...

— როგორია პურის ხარისხი, მოსახლეობა თუა კმაყოფილი?

— რა გითხრათ, მე თავად არ ვარ კმაყოფილი მომსახურების დონით. პროფესიონალმა უკეთ იცის, რას და როგორ აკეთებს, მაგრამ რა დანადგარებიც გვაქვს, ძნელია და მთლიანად ამორტიზირებული, და როგორი ხარისხის მიღებაც

შეიძლება ამ დანადგარებისაგან, მაქსიმალურად ვიღებო.

მოსახლეობას კი საჩივარი ჯერ არ გამოუხატავს, პირიქით. ისინი უფრო მეტად ქარხნის პურს არჩევენ. ჩვენ ყველა გამამდიდრებელს, კომპიუტერის გამოყენებისგანაც თავს ვიკავებთ და პური ეკოლოგიურად სუფთაა.

— ფალსიფიკაციის და კონკურენციის გარდა სხვა პრობლემები თუ გაქვთ?

— ლარის დეფლაცია ჩვენი გავრცელებული პრობლემაა. პრობლემა მომსახურე პერსონალს შეეძვნა ხელფასით, 30 ლარი, რომელსაც ის იღებდა, აღარაფერს ყიდულობს. იმისთვის, რომ ხელფასები გავზარდო, პურის ფასს უნდა მოვუმატო, ხალხს კი ფული არ აქვს და ისიც აღარ გაიყიდება, რასაც ვაცხობთ.

— როგორია გასული წლის შედეგები?

— საპროგნოზო მაჩვენებლები, რაც მსხვილგანმარტოა იმპეტივიდან გვერნდა დაგვემოც, შესრულდა, რეზერვები არის.

— ხომ არაფერს დაამატებთ?

— ეკონომიური პრობლემები და შუქის ყოფნა-არყოფნის საკითხი დღის წესრიგში დგას. ფოთი ერთ-ერთი წამყვანი ქალაქია ქვეყნის ეკონომიკისა. ელენერგია კი მაინც არ არის, ეს მუშაობაში ხელს გვიშლის, ესეც არ იყოს, სირცხვილია...

მართლაც, სირცხვილია! ჩაბნელებული ფოთის მნახველი ვერც კი წარმოიდგენს, რა წვლილი შეაქვს ამ ქალაქს ქვეყნის წინსვლის საქმეში, ისე, ესეც საკითხავია, მივდივართ კი წინ?

ნანა ძველია

პრივატიზაციის პროცესი ფოთში მშვიდად მიმდინარეობს

პრივატიზების პროცესი ქ. ფოთში მშვიდად და უმტკივნეულოდ მიმდინარეობს. თუმცა სირთულეებისგან დაზღვეული არავინ არის...

გთავაზობთ ინტერვიუს ქონების მართვის სამმართველოს უფროსთან, ბნ **ზაპრ დოლაბაძეს**.

— ბატონო ზაპრ, როგორ მიმდინარეობს პრივატიზების პროცესი ქ. ფოთში?

— 1997-98 წლის პირველ ნახევარში პრაქტიკულად დასრულდა მცირე და საშუალო ობიექტების პრივატიზება. ისინი ტარდება სხვადასხვა კონკურსების, როგორცაა საიჯარო გამოსყიდვის წესი, ასევე პირდაპირ კონკურსებით.

მცირე პრივატიზაცია დასრულებულია და უკვე სახეზე არის, რა შედეგი მოჰყვა ამ პრივატიზებას. პრეზიდენტის ბრძანებულებით დამტკიცდა 2000 წლისთვის ეროვნული მეურნეობის პრივატიზების გეგმა. რამ გამოიწვია ამ გეგმის შედგენა? როგორც მოგვსენებათ, მცირე პრივატიზება უკვე მოხდა და ახლა დაიწყო იმ ობიექტების პრივატიზება, რომელიც მნიშვნელოვანია რესპუბლიკისთვის.

ლიკისთვის. მე მხედველობაში მაქვს საშუალო და მსხვილი ობიექტების პრივატიზება. ამ პროცესში მთელი ამ წლების განმავლობაში შექმნა კერძო მესაკუთრეთა მხარეები. მაგალითად, მომსახურების კულტურაც ამოღდა და ურთიერთობაც ბიუჯეტთან.

— როგორ ხდება უშუალოდ პრივატიზება?

— არსებობს ასეთი მეთოდი, როცა ესა თუ ის ობიექტი გაგაქვს აუქციონზე, თუ არ გამოჩნდა მყიდველი, აუქციონი ცხადდება მეორედ, თუ ისევ არ გამოჩნდა მყიდველი, მესამე აუქციონი უკვე 50%-იანი ფასდაკლებითაა. უკიდურეს შემთხვევაში ამას გარკვეული დადებითი მხარე აქვს. წარმოება-დანესებულების ამოქმედება მუშახელის დასაქმებას ნიშნავს, ეს კი თავისთავად სოციალური ვითარების გაუმჯობესების მიმანიშნებელია.

— რამდენი ობიექტია გაყიდული და რა თანხები შემოვიდა ქალაქის ბიუჯეტში?

— ქალაქში სულ იყო 25 სააქციო საზოგადოება, აქედან 21-ის აქციები გაყიდულია. გემთსაშენი, ჩაის გადამამუშავებელი, მანქანების ასეთი მეთოდი, როცა ესა თუ ის ობიექტი გაგაქვს აუქციონზე, თუ არ გამოჩნდა მყიდველი, აუქციონი ცხადდება მეორედ, თუ ისევ არ გამოჩნდა მყიდველი, მესამე აუქციონი უკვე 50%-იანი ფასდაკლებითაა. უკიდურეს შემთხვევაში ამას გარკვეული დადებითი მხარე აქვს. წარმოება-დანესებულების ამოქმედება მუშახელის დასაქმებას ნიშნავს, ეს კი თავისთავად სოციალური ვითარების გაუმჯობესების მიმანიშნებელია.

— რამდენი ობიექტია გაყიდული და რა თანხები შემოვიდა ქალაქის ბიუჯეტში?

— ქალაქში სულ იყო 25 სააქციო საზოგადოება, აქედან 21-ის აქციები გაყიდულია. გემთსაშენი, ჩაის გადამამუშავებელი, მანქანების

ასეთი მეთოდი, როცა ესა თუ ის ობიექტი გაგაქვს აუქციონზე, თუ არ გამოჩნდა მყიდველი, აუქციონი ცხადდება მეორედ, თუ ისევ არ გამოჩნდა მყიდველი, მესამე აუქციონი უკვე 50%-იანი ფასდაკლებითაა. უკიდურეს შემთხვევაში ამას გარკვეული დადებითი მხარე აქვს. წარმოება-დანესებულების ამოქმედება მუშახელის დასაქმებას ნიშნავს, ეს კი თავისთავად სოციალური ვითარების გაუმჯობესების მიმანიშნებელია.

— რამდენი ობიექტია გაყიდული და რა თანხები შემოვიდა ქალაქის ბიუჯეტში?

— ქალაქში სულ იყო 25 სააქციო საზოგადოება, აქედან 21-ის აქციები გაყიდულია. გემთსაშენი, ჩაის გადამამუშავებელი, მანქანების

ასეთი მეთოდი, როცა ესა თუ ის ობიექტი გაგაქვს აუქციონზე, თუ არ გამოჩნდა მყიდველი, აუქციონი ცხადდება მეორედ, თუ ისევ არ გამოჩნდა მყიდველი, მესამე აუქციონი უკვე 50%-იანი ფასდაკლებითაა. უკიდურეს შემთხვევაში ამას გარკვეული დადებითი მხარე აქვს. წარმოება-დანესებულების ამოქმედება მუშახელის დასაქმებას ნიშნავს, ეს კი თავისთავად სოციალური ვითარების გაუმჯობესების მიმანიშნებელია.

— რამდენი ობიექტია გაყიდული და რა თანხები შემოვიდა ქალაქის ბიუჯეტში?

— ქალაქში სულ იყო 25 სააქციო საზოგადოება, აქედან 21-ის აქციები გაყიდულია. გემთსაშენი, ჩაის გადამამუშავებელი, მანქანების

ასეთი მეთოდი, როცა ესა თუ ის ობიექტი გაგაქვს აუქციონზე, თუ არ გამოჩნდა მყიდველი, აუქციონი ცხადდება მეორედ, თუ ისევ არ გამოჩნდა მყიდველი, მესამე აუქციონი უკვე 50%-იანი ფასდაკლებითაა. უკიდურეს შემთხვევაში ამას გარკვეული დადებითი მხარე აქვს. წარმოება-დანესებულების ამოქმედება მუშახელის დასაქმებას ნიშნავს, ეს კი თავისთავად სოციალური ვითარების გაუმჯობესების მიმანიშნებელია.

— რამდენი ობიექტია გაყიდული და რა თანხები შემოვიდა ქალაქის ბიუჯეტში?

— ქალაქში სულ იყო 25 სააქციო საზოგადოება, აქედან 21-ის აქციები გაყიდულია. გემთსაშენი, ჩაის გადამამუშავებელი, მანქანების

ასეთი მეთოდი, როცა ესა თუ ის ობიექტი გაგაქვს აუქციონზე, თუ არ გამოჩნდა მყიდველი, აუქციონი ცხადდება მეორედ, თუ ისევ არ გამოჩნდა მყიდველი, მესამე აუქციონი უკვე 50%-იანი ფასდაკლებითაა. უკიდურეს შემთხვევაში ამას გარკვეული დადებითი მხარე აქვს. წარმოება-დანესებულების ამოქმედება მუშახელის დასაქმებას ნიშნავს, ეს კი თავისთავად სოციალური ვითარების გაუმჯობესების მიმანიშნებელია.

— რამდენი ობიექტია გაყიდული და რა თანხები შემოვიდა ქალაქის ბიუჯეტში?

— ქალაქში სულ იყო 25 სააქციო საზოგადოება, აქედან 21-ის აქციები გაყიდულია. გემთსაშენი, ჩაის გადამამუშავებელი, მანქანების

ასეთი მეთოდი, როცა ესა თუ ის ობიექტი გაგაქვს აუქციონზე, თუ არ გამოჩნდა მყიდველი, აუქციონი ცხადდება მეორედ, თუ ისევ არ გამოჩნდა მყიდველი, მესამე აუქციონი უკვე 50%-იანი ფასდაკლებითაა. უკიდურეს შემთხვევაში ამას გარკვეული დადებითი მხარე აქვს. წარმოება-დანესებულების ამოქმედება მუშახელის დასაქმებას ნიშნავს, ეს კი თავისთავად სოციალური ვითარების გაუმჯობესების მიმანიშნებელია.

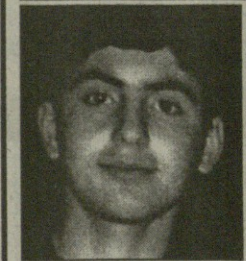
ლი, მანქანათმშენებელი, ნისქვილის ქარხნები და მთელი რიგი საწარმოები. სულ მთელი ამ ხნის განმავლობაში დღემდე გაყიდულია 257 ობიექტი. რაც შეეხება შემოსავლებს, მარტო მიმდინარე წელს საერთოდ ცენტრალურმა ბიუჯეტმა და ქალაქმა მიიღო მილიონ სამას ათასი ლარი. თვით ქალაქში ბიუჯეტი 700000 ლარით შესრულდა.

— როგორ ხდება მოსახლეობა ამ პროცესს?

— პრივატიზაციის პროცესი გარდაუვალია იმიტომ, რომ სახელმწიფოს არ შესწევს იმის უნარი, რომ აამოქმედოს ეს ობიექტები. იმიტომ მოსახლეობა ამას ხედავს და ბუნებრივია, უნდა შეეგუოს, ყოველივეს საღი თვალთ შეხედოს. პრაქტიკულად, 75% მესაკუთრეთა ფენა ჩამოყალიბებულია. ყოველმა მესაკუთრემ იცის, რა უნდა აკეთოს. ნაგებანაც და მოგებაზეც თავად აგებს პასუხს. პრივატიზების საკითხი ჯანსაღი სფეროა.

— გამაღობთ საუბრისათვის.

ნანა ძველია

ზვიად სუთიას ისავე გვეანატრებო...

და ყოველივე ის, რაც რეალურად გვეჩვენებოდა, მხოლოდ ოცნება აღმოჩნდა, მხოლოდ წარსულად დარჩა, დღევანდლობის წარსულად. დღევანდლობის იმიტომ, რომ შენ ცოცხლობ ისევ, ჩვენში... და ვიდრემდის სული ჩვენი ცოცხლობს ჩვენს ცოდველ სხეულში, მარადის ცოცხალი იქნები ყველასათვის. გვახსოვს როგორ გენვია წმიდა ანგელოზი ღვთისა და თან წარიტანა უმანკო სული შენი ცათა სასუფეველში. შენც უკანმოუხედავად გაჰყევი მას სიხარულით აღტკინებული, რომ იქ, სამოთხეში გეპოვნა და დაგემკვიდრებინა შენი სამარადისო საცხოვრისი. ჩვენ კი, ჩვენ კი რას გვერჩოდ, შენზე შემონატრულ დედ-მამას, არც კი გაგხსენებიათ... მაგრამ არა, როგორ არ გაგახსენდებოდა შენზე თავგამოდებული მშობლები, ალბათ უფრო სარწმუნოდ და უკეთეს გზად ჩათვალ ასე მოქცეულიყავი, რათა შეგვეგნო და გვესწავლა რეალური გზა ღვთისა, ალბათ უფრო წმინდა გზას დაგვანც ამგვარად. შენი ლოცვით ვართ, რომ დიდებას ვინაობთ უფალს და მუხლმოდრეკით ვლოცულობთ ჩვენი ღმერთისათვის და შენი სულის მოსხენიებისათვის. და არც ჩვენ არ გაგვწირა უფალმა ჩვენმა, რადგანც ვითარცა ლაზარე აღადგინა ოლონდ სხვა სხეულში აღმდგარი, მთელი თავისი სიწმინდითა და მაღლიერებით და როგორც დიდი მამა ჩვენი, წმიდა საბა შესთხოვა უფალს თავისი ერის გამოცოცხლებას, შე-

გონებინა მათთვის შედგომოდნენ მართლმადიდებლობას და დადგომოდნენ ღვთის გზას, ასევე მოგვევლინა ჩვენც ჩვენი

ნათელი და მკაფიო კინოინდუსტრია

ამჟერად მოკლე ინფორმაცია ფანტასტიკის უანრის მოყვარულთ. კინოინდუსტრიის საწყისი შეიძლება დავახსიანოთ სპეციალურების ფაბრიკებით, რომლებმაც 15-

1983 წელს სტუდია „დისნეი“ გადაიღო სამეცნიერო-ფანტასტიკური სურათი „ტრიტონი“, რომელშიც ფართოდ გამოიყენებოდა კომპიუტერული გრაფიკა, ხოლო ერთი წლის შემდგომ იღებენ სურათს „უკანასკნელი ვარსკვლავური მფრინავი“. ორივე ფილმს წინ გაუშნო მოვლენებს და ამიტომაც დიდი წარმატება არ შეიძლება.

ციფრული ტექნოლოგიის ფილმების ტალღამ დაპყრობა სურათი „უდღეურის“ გამოსვლის შემდგომ, გზა კი მანამდე განვლილი ჩათვალა მხოლოდ ექსპერიმენტად. ამ

20 წლის განმავლობაში რთული გზა გაიარეს.

დასაწყისისათვის ყველაზე დიდი წვლილი მიუძღვის რეჟისორ სტენლი კუბრიკს, ფილმით „კოსმოსური ოდისეა 2001 წელს“. ამ სურათმა, კერძოდ კი მისმა ვარსკვლავებმა მომრეგება გახსნეს სეზონი საკასო სპეციალურებში.

კოსმოსური ხომალდები, აფეთქებული პლანეტები მართლაც რომ რეალურად გამოიყურება იმ დროის ფილმში, მაგრამ რაც შეეხება სხვა პლანეტებზე მცხოვრებლებს, კერძოდ კი, სულიერი არსებებს წარმოდგენილი იყო თოჯინა მარიონეტებითა და კოსტუმირებული მსახიობებით.

ახალი ნაბიჯი კინემატოგრაფიაში ის იყო, როდესაც ქვეყანას მოეწონა ციფრული კინო, რომელსაც ხშირად უწოდებენ CGI, ციფრული ტექნოლოგიის საშუალებით უკვე შეიძლება შეიქმნას ფილმში არა მხოლოდ მამონტი, არამედ ახალი სამყარო, მხატვრულად ერთად.

ერთ-ერთი ციფრული კინოს მოღვაწე, მარკ დიპე აღნიშნავს, რომ „ეს ტექნოლოგია არის აღმოჩენა, ისევე როგორც კინო ხმოვანი და ფერადი, როგორც სტოპ-კადრი და ანიმაცია“.

ხმოვანი კინო პოლიფონიაში თვალის დახამხამებისთანავე დამკვიდრდა (კერძოდ ფილმ „ჯაზის მომღერლის“ ეკრანზე გამოსვლის შემდგომ, 1927 წ.)

რაც შეეხება CGI-ს, ძალიან ნელა იკიდებდა ფეხს პოლიფონიაში.

ახლა კი იმ ფილმების ჩამონათვალი, რომელიც ეს, ესაა შემოვიდა საქართველოში.

„ვარსკვლავის გზა“ — რეჟისორი ჯონათან ფრეიკსი, ხოლო მთავარ როლებში არიან: პატრიკ სტუარტი, ბრენდ სპანელი და დონა მერფი (ეს არის მეცხრე ფილმი სერიალისა, რომელშიც ნაჩვენებია სხვადასხვა პლანეტის მცხოვრებთა შერეობა „მარად ახალგაზრდობის წყლის გამო“).

„ჯერ ფრანსუა“ — კომე-

დია-დრამა. ფილმის რეჟისორია ტროი მილერი. მთავარ როლებში იხილავთ: მაიკლ კიტონს, ჯონი ზეუ კროს და კელი პრესტონს (სურათში ნაჩვენებია მუსიკოსის ოჯახი, რომელშიც უბედური შემთხვევის გამო მარჩენალი მამა კედება, ხოლო შვილი (ჩარლი) მის სიბოძის ფიქრებიდან და ოცნებებიდან იბრუნებს და იღებს).

„შეგვარებული შექსპირი“ —

მელოდრამა. ფილმის რეჟისორია ჯონ მედენი. როლებს ასრულებენ: ჯოზეფ ფანისი, ბენ ეფლეკი და გვინეტ პელტროუ (ეს არის სურათი შექსპირის სიყვარულზე. მას შეუყვარდება მალალი წრის ქალი ვილდა, რომელიც ოცნებობს მსახიობობაზე).

„მსუბუქი ნათელი ხაზი“ —

ომის ისტორია. რეჟისორი ტერენს მალიკი. მთავარ

როლებში არიან: ედრინ ბროდი, ჯონ ტრავოლტა, მიკი რურკი და შონ პენი. ბატალიონს „ჩარლის კომპანია“, დაევალება გვადალხარაში კუნძულის დაპყრობა მეორე მსოფლიო ომის დროს. სურათში ნათელი ხდება კარისკაცთა ურთიერთდამოკიდებულება, ფილმის მსვლელობის დროს ვლინდება მათი ხასიათები).

„ოსკარები“ რეჟისორისათვის მსახიობებს

„ჩვეულებრივი ადამიანები“ (1980 წელს) — რობერტ რედფორდი. „ნათელი“ (1981 წელს) — ჟორენ ბიტი. „მგლებთან მოცეკვავე“ (1990 წ.) — ქევინ კოსტერი. „უმატიველი“ (1992 წ.) — კლინტ ისტუდი. „მხნე გული“ (1995 წ.) — მელ გიბსონი.

ჯულია რობარტსი

მსახიობი სულ ახლახანს დათანხმდა 17 მილიონი დოლარის ოდენობის კონტრაქტს ფილმისათვის „გაქცეული პატარძალი“, სადაც პარტნიორობას გაუწევს რიჩარდ გირი. ჟურნალი „Entertainment Weekly“ იუწყება, რომ თუ ეს ფილმი 3 მილიონ დოლარზე მეტ შემოსავალს შემოუტანს ჯულიას, ვიდრე სურათი „ჩემი საუკეთესო მეგობრის ქორწილი“, მაშინ მსახიობი თავისუფლად შევა 20 მილიონიანთა სიაში. ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ რობერტსი 37-ე ადგილზეა ცნობილ მოუბიზნესმენთა სიაში.)

მოამზადა ნათია კორახაშვილმა

საღამოს ფილმების პროგრამა

სამზაზათი	
I არხი —	0.30 „რომეო და ჯულია“
II არხი —	22.20 „პარიზის ღვთისმშობლის ტაძარი“
რუსთავი-2 —	21.35 „დამაფრენა“
იბერია —	00.40 „ეროვნული თევზაობის თავისებურებანი“
ვერიკა —	21.15 „ბაზარი“
ოთხშაბათი	
I არხი —	0.00 „წარღვა-1“
II არხი —	22.25 „კეთილი ადამიანები“
რუსთავი-2 —	21.35 „რობინ და მერვინი“
იბერია —	22.30 „მთვარიან ღამეს“
ვერიკა —	22.30 „ხომ არ გავგზავნოთ მსტოვარი“
სუთშაბათი	
I არხი —	0.2 „წარღვა-2“
II არხი —	22.20 „კაცი, რომელიც მე მოვკალი“
რუსთავი-2 —	00.45 „დანაშაულის გენიოლოგია“
იბერია —	00.40 „საინტერესო რამ მერიაზე“
ვერიკა —	21.30 „დაშვებაზე უარი ეთქვა“
პარასკევი	
I არხი —	0.25 „წარღვა-3“
II არხი —	22.00 „სასოცდოლო იარაღი“
რუსთავი-2 —	01.45 „ვიღებ“
იბერია —	00.45 „მატყუარა, მატყუარა“
ვერიკა —	23.00 „ველური ოიენი“
შაბათი	
I არხი —	20.00 „ილუზიონი“ — „ქანდარის ბავშვები“
II არხი —	22.05 „გაქცეული მატარებელი“
რუსთავი-2 —	01.30 „დიდი აურზაური პატარა ჩინეთში“
იბერია —	21.00 — „მისის პარკერი“
ვერიკა —	---
კვირა	
I არხი —	00.50 „დონ-ჟუანის დაბადება“
II არხი —	22.15 „გველის თვლები“
რუსთავი-2 —	23.10 „უდანაშაულობის პრეზუმპცია“
იბერია —	22.30 „შიში და სიძულვილი ლას-ვეგასში“
ვერიკა —	22.00 პარამანა

განცხადებები

იყიდება ერთოთხიანი ბინა ვაჟა-ფშაველას III კვარტალში, ტელეფონით, სარდაფით, ბელეტაჟზე. 39-41-94 ციალა. ფასი 7000 დოლარი.

იყიდება სამოთხიანი, გარემონტებული, პრივატიზებული კუთხის ბინა ვაკეში მრგვალი ბალთან საუკეთესო ხედით 8 (14) საერთო. ფართობი 92 კვ.მ.

საცხოვრებელი ფართობი 55 კვ. მ. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 23-73-33 ნოდარი.

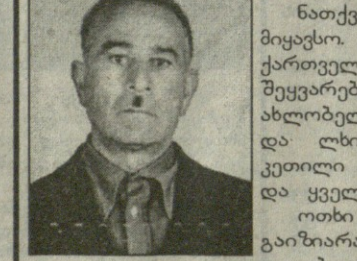
იყიდება ან იცვლება ბინაზე ფოთში ან თბილისის ნებისმიერ რაიონში მეტროსთან ახლოს 2 — სართულიანი კაპიტალური სახლი, 1 კ. მიწის ნაკვეთი, ხეხილის ბაღით, ფასი შეთანხმებით.

მის: ჩხორონყუ, ლესიჭინე (საკაცო) მუშეკო კაცია. ტელ: თბილისში 23-37-33 ნოდარი, ჟუჟუნა.

ვამზადებ ინგლისურ ენაში აბიტურიენტებს, სკოლის მოსწავლეებს, ნებისმიერი პროგრამით შელავითიან ფასებში. ტელ: 30-76-13.

გახსენება

ვლადიმერ კუპატაძე

ნათქვამია, ღმერთს თავისთან კარგები მიყავსო. ვლადიმერ კუპატაძე ერთი კარგი ქართველი იყო — მამულზე უსაზღვროდ შეყვარებული, საოცრად კეთილი გულის, ახლობელ-ნათესავთა, მეგობართა ჭირისა და ლხინის გამზიარებული. უაღრესად კეთილი და კეთილშობილი, გულისხმიერი და ყველას თანამდგომი. ოთხი ნაღვლიანი წელია, რაც ვერ გაიზიარა შვილთაშვილებთან, შვილიშვილებთან, შვილებთან, მეუღლესთან და ახლობელ ადამიანებთან ერთად ახალი წლის დადგომის სიხარული. გვეგონა, დრო გავიდოდა, დრო — ყველაფრის მკურნალი, მაგრამ, არა. დრო მიდის, იარა არ ყუჩდება, ოჯახს უსაშველოდ აკლიხარ. ნათელში იყავ, ჩვენი ძვირფასო მეუღლე, მამავ, ბაბუავ.

გაზეთის ღირებულება: ელგუჯა ჩხაიძე

რამდენიმე: ვია თვალაგამე (რედაქტორის მოადგილე), ზაზა ალადაშვილი (კომერციული დირექტორი), კობა კაპანაძე (სამართლისა და რეგ. პოლიტიკის განვ. გამგე), გიორგი ლალაშვილი (რეალ-იზაციის განყოფილების გამგე), კორმესპონდენტები: კობა ბრეგვაძე, ქეთი ჩაღვანი, ქეთი გვგაძე, ზაურა ზაბაიშვილი, ნათია ჭანტურია, მანანა ლიბჯანიძე, ნანა ძეგლაია, იზოლდა ცირდავა. კორმესპონტები: აშლია გუგრაშვილი, ამირტა ჯანაშია

კუდიოცაუთ!

ჩვენს ძვირფას მეგობარს და თანამებრძოლს, ნიჭიერ და ენერგიულ ახალგაზრდა კაცს, **გოგი სორდისას** ვულოცავთ დაბადების დღეს. გოგი! გისურვებთ ჯანმრთელობას, ბედნიერებას, დღეგრძელობას შენს საყვარელ მეუღლესთან და პატარა ნუციკოსთან ერთად. დიდხანს და ნაყოფიერად გეშრომოს შენი ოჯახისა და მამულის საკეთილდღეოდ.

გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტია, გაზეთ „საქართველოს“ რედაქცია,

მკაცრი თოვლის!

ჩემო მკუნა, გილოცავ დაბადების დღეს, გისურვებ სიყვარულს, მარადიულ სილამაზეს და მშვენიერებას, შენი ცხოვრება უფრო შინაარსიანი გამხდარიყოს, შენი ხალასი გულით იხარე და იბედნიერე შენს იკუნასთან და საყვარელ მშობლებთან ერთად.

შენი მეგობარი ნატო

„ტრიუმფის“ გაყვანა ნაგონაგონა

ალკოჰოლური სასმელების კომპანია „ტრიუმფი“

მთავარი რამდამტორი სერბო ჯანაშია	ტელეფონები: რამდამტორი: 93-20-36, რამდამტორის მოადგილე: 93-18-41	რამდამტორის მისამართი: თბილისი, თავისუფლების მოედანი, პუშკინის ქ. 5 გაზეთის ინდექსი 66447	გაზეთის ღირებულება: რამდამტორი: 93-20-36, რამდამტორის მოადგილე: 93-18-41
---	--	---	--

დამფუძნებელი და გამომცემელი საქართველოს გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტია

რეგისტრირებულია თბილისის კრწანისის რაიონის სასამართლოს მიერ. №06/4-444